

Werken. Deel 6

Onuitgegeven en verspreide gedichten; Mijne levenswarande; Bloemen op een graf II

Julius de Geyter

bron

Julius de Geyter, *Werken. Deel 6. Onuitgegeven en verspreide gedichten; Mijne levenswarande; Bloemen op een graf II*. De Nederlandsche Boekhandel, Antwerpen 1908

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/geyt001werk06_01/colofon.php

© 2017 dbnl

Mijn levenswarande (Vervolg)

II. - Bloemen, het menschdom

Arme moeder!⁽¹⁾

Dezen namiddag is een metsers van eene stelling morsdood gevallen. Men heeft het verminkte lijk naar het gasthuis gedragen. De ongelukkige was een jongman, de eenige steun zijner oude moeder, enz. enz.
De Dagbladen.

I

D'avond valt, en van de stad naar buiten
Trekt een zwerm van arbeidslieden voort;
Lamplicht glanst reeds door de kleine ruiten
Van een huisj', een eind wegs van de poort;
En een vrouw, dat huisje uitgekomen,
Wacht haar zoon te midden van de straat.
'God! zij heeft de ramp nog niet vernomen!'
Lispt het volk dat langs haar henen gaat.
'Als altijd ziet zij van avond weder
Of haar zoon niet aankomt in 't verschiet.
Arme vrouw, al mint zij hem zoo teeder,
Hij is dood, en, ach, zij weet het niet...'
Weder treedt zij 't lage deurtje binnen,
Neemt bereids zijn eetmaal uit de schouw,
Schikt den disch, opdat hij, blij van zinnen,
Met een kus haar zorg beloonen zou;

(1) Uit *Bloemen op een Graf*. Bladzijden 85 tot 90.

En opnieuw gaat z'aan de deure turen;
 Maar nog komt de jongeling niet aan.
 Goede ziel, ze merkt niet hoe de buren
 Haar ter zij weemoedig gadeslaan.
 En zoo blikte z'onrustig in de verte,
 Tot een buur, met wanhoop in 't gemoed,
 't Zeggen komt aan haar verbrijzeld herte
 Dat hij haar iets droevigs konden moet.
 Dat haar zoon, - doch 't was de wil des Heeren...-,
 Dat haar Frans, - een metsers valt zoo licht...-,
 Van zijn werk niet meer zal wederkeeren,
 Dat zijn lijk reeds in het gasthuis ligt...

Geene klacht laat d'arme moeder hooren,
 Op heur hart drukt zij de rechterhand,
 Doch kan daar de wreede pijn niet smooren,
 En valt neer onmachtig in het zand.

Oude vrouw, wat heeft zij al geleden!
 Zestig jaar gezwoegd voor 't dagelijksch brood,
 Uur voor uur met ramp en angst gestreden,
 Vaak te zwak in 't worst'len met den nood.
 Een voor een al wie haar liefde kende,
 Heeft zij weg zien dragen naar het graf;
 Hij slechts bleef haar over in d'ellende,
 't Eenig kind dat haar de Hemel gaf,
 Als zij wenscht' om 't lot van hare dooden
 Als zij bad om 't einde van haar rouw,
 Was 't voor hem dat smart en wee z'ontvloten
 Was 't voor hem dat zij nog leven wou. -
 En hij is dood! - Geen avond of de goede
 Bracht haar blij zijn zoen en arbeidsloon;
 En thans, - God! - der moeder die hij voedde,
 Brengt men zelfs het lijk niet van haar zoon...

Gansch de buurt komt tot haar heen geloopt;
 Wijze zorg geeft haar bewustzijn weer,
 Doch te diep ligt nu haar hartwonde open:
 Woordtroost geneest die nimmermeer.
 En terwijl z'in wanhoop blijft gedompeld,
 Komt een maagd zóo spraakloos en naar,
 Zóo geknakt de woning ingestrompeld,
 Dat zij zelve strompen wil tot haar.
 't Is de bruid des dooden... Om te weenen
 Legt zij 't hoofd de moeder op den schoot;
 En wen zoo hun tranen zich vereenen,
 Zucht een stem: 'Och! morgen zonder brood!'

II

Ijslijk was zijn val: de hersenen spatt'en
 Weg als 't bloed dat op de muren sprong;
 Zulk een angst en huivering vatt'en
 Een Mevrouw dat zij in onmacht zonk.
 Gansch de stad schijnt door de ramp geslagen.
 't Dagblad leest men in een herberg luid,
 En een hoed, als geldschaal rondgedragen,
 Schudt men op een bloote tafel uit.
 Elders zit men kaart of schaak te spelen,
 Losser dan men 't immer heeft gedaan;
 't Is almede om 't wingeld toe te deelen
 Aan de vrouw die zooveel uit moet staan.
 Elk betreurt de wreedbeproofde moeder.
 'Oud zwak mensch!' zoo spreekt er menig hart,
 'Waar ik rijk, gij vondt in mij een hoeder;
 Geen gebrek vergrootte nog uw smart.

En wie weet hoe menig mildbedeelde
 Leest het blad, gevoelloos voor uw leed,
 Neergevlid op 't mollig dons der weelde,
 In een zaal met kant en goud bekleed!
 Ja, wie weet hoe, zonder 't minst erbarmen,
 Menig rijk' uw ramp eenvoudig vindt,
 Alsof ramp er enkel is voor d'armen,
 En hun hart ook niet gevoelt en mint!' -
 Zoo is 't volk: - zijn edel medelijden
 Stort het uit als balsem op elk wee;
 Maar wie ook geen zucht den doode wijden,
 Stille schreit er menig Moeder mee.
 Zie in gindsch paleis: een edelvrouwe,
 D'oogen op het nieuwspapier gericht.
 Aan een knecht heeft zij reeds last gegeven
 D'arme vrouw te troosten met wat goud;
 Want ook zij heeft slechts één zoon in 't leven,
 En ook zij wordt krachteloos en oud.
 Moest men ooit hem zielloos tot haar brengen, -
 Hem, haar zoon, - zij overleefde 't niet.
 Wat moet dus die moeder tranen plengen,
 Die geen brood zal hebben in 't verdriet!
 En wen zij dus mijmert om den doode,
 Treedt haar Frits de zaal in, welgemoed;
 Zij rijst op, en roept een tweeden bode,
 Dien zij nog een aalmoes dragen doet.

III

Doch zoo ras zal 't medewee verdwijnen.....
 's Menschen hart eischt wissling van gevoel;
 D'arme vrouw alleen zal voortverkwijnen.....
 Onbemerkt in 't wriemelend gewoel.

Morgen, licht, zal 't blad een klucht verkonden,
 Zwijgend van haar nood en hertepijn;
 't Nieuws zal plots in honderdduizend monden,
 En de vrouw, eilaas! vergeten zijn.
 En zoo ook misschien zal de geliefde
 Haren Frans ras bannen uit haar ziel:
 Zij is jong, en hoe zijn dood haar griede,
 't Waar toch wreed zoo zij dien rouw behiel,
 't Leven legt geen bloemwarande open
 Vóór een maagd aan 't arme volk verwant:
 Immer moet z'op ruwe dorens loopen;
 Wel haar zoo z'een vriend houdt bij der hand!
 'Min opnieuw, vergeet, geknakte schoone!'

Zal men dra zacht fluisteren om de bruid.
 Dat geen mond het zwakke meisje hoone,
 Spreidt z'een floers op haar verleden uit.
 En zoo zal alleen de moeder over-
 Blijven met heur hartzeer, zonder klacht,
 Als een bron verborgen onder 't loover,
 Kweelend voortvloeit dag en nacht.
 Tot de dood, een engel uit den hoogen,
 Blank gewiekt en tintelend van licht,
 Als zij sterft haar tranen af zal droogen,
 Haar een lach zal tooveren op 't gezicht.

Daarom, vrouw, staar nu niet zoo bewogen
 Naar den stoel waar hij te zitten placht;
 Sla omhoog uw bitter-weenend' oogen:
 't Weze waar dat hij u daar verwacht!

October 1856.

Eene volkswrouw

Een kind, als de wind, kwam een steeg uitgelopen,
Blootshoofds, met een reep en een zweep;
Een kous had het aan, en zijn broekje stond open;
Dies vloog het nu achter den reep!

Wat was het een krielen, een praten, een brommen,
Van allerlei menschen op straat.
Maar karren en wagens, die daalden en klommen,
Overklonken gebrom en gepraat.

Een deur in het steegje werd opengeslagen,
Een vrouw schoot er uit als ontzind,
En rukte haar zoontje van onder een wagen,
En schudde en sloeg het 'stout kind'.

Zij schudde en sloeg het; zij kuste 't en trilde;
Dan zag zij het naakt, en werd rood;
Maar wist niet, zij zelve geleek er een wilde,
Met voeten en boezem half bloot.

Tegen alle regels in

Links alles zee, rechts alles land.....
 Wat denkt die man ginds op het strand?

Wat al volkren verdwenen! wat al eeuwen vervlogen!
 Geslachten, geslachten, waar zijt gij getogen?
     Zee, zoute zee,
 Zijt gij gedrenkt met hun tranen en wee?
 Als de winden daarboven sinds immer de wolken,
 Zoo zweept u de tijd, o geslachten en volken!
 En weg zijt ge, weg, als het zand door mijn hand,
     Als het grazende vee
 Uit de weien gelicht en geslingerd in zee.

Bloemen op Zetternams graf⁽¹⁾

- Zanger, waarom bloemen strooien
 En geen lauw'ren op zijn graf?
 Om een mart'laarshoofd te tooien,
 Plukt men immers lauw'ren af?
 Mag men hem geen mart'laar noemen,
 Die zich voedde met verdriet?
 - Ik heb slechts wat wilde bloemen...
 Lauweren, lauweren heb ik niet!

(1) Uit *Bloemen op een Graf*. Bladzijden 5 en 6.

- Niet alleen als arme lijden,
 Krijgsman zijn was ook zijn lot,
 Voor zijn land en broedren strijden,
 Sneven met den blik tot God.
 Wie het onrecht zóó durft doemen,
 Dat men dien toch lauw'ren bied'!
 - Ik heb slechts wat wilde bloemen...
 Lauweren, lauweren heb ik niet.

- Was hij niet een uitverkoren
 Zoon der kunst, die grootheid schiep?
 Die het schoon alom deed gloren
 En het dood' in 't leven riep?
 Mag niet hij op lauwren roemen
 Die 's lands eer nooit krenken liet?
 - Ik heb slechts wat wilde bloemen...
 Lauweren, lauweren heb ik niet!

'k Heb slechts bloemen, wild' en kleene,
 Waar de wind heeft in gespeeld,
 En mijn hand had z'een voor eene
 Onder vrienden uitgedeeld.
 Allen, allen vraag ik weder,
 En geen vriend wien ik ze gaf,
 Of hij legt z'erbiedig neder,
 Bonte mengeling, op zijn graf!

I Augustus 1857.

Vrijmetselaars-cantate

EEN KIND

Drie tempelen weet ik rijzen....
 Drie Goden hoor ik prijzen.....
 Wie is de ware God?

EENE VROUW

't Zijn Goden vol gebreken,
 Die dwingen en zich wreken:
 Voor hen is wraak genot.

EEN GRIJSAARD.

Een genot waar de wijze mee spot.....
 In al die tempelen, kind, wordt als de wil der Goden,
 Den mensch geboden:
 'Kniel neer;
 Strooi assche op uw hoofd; zwaai wierook en zing psalmen;
 Laat walmen,
 Doe galmen,
 Den Eeuwige ter eer!'

VROUW, GRIJSAARD, MAN

En wie zoo spreken, Kind, ze doen het om ter waereld,
 Als goden zelf, bemijterd en bepaereld,
 Herom te gaan in macht,
 In heerlijkheid en pracht.....

DE GRIJSAARD

En gaat er een gebogen,
Diens ootmoed is een logen.....

DE MAN

Hier is den menschen een tempel gesticht
Voor 't ware, voor 't rechte, voor 't goede, voor 't licht.

VROUW, GRIJSAARD, MAN

Dat spreekt hier uit pijler en boog.

DE VROUW

Men knielt niet op den drempel,
Lief kind, van dezen tempel:
Draag hoofd en hart hier hoog!

DE MAN

En zucht gij om troost in ellenden en rampen.....

ALLEN

Kom hier!

DE MAN

En zoekt gij wie helpen om dwang te bekampen.....

ALLEN

Kom hier!

DE MAN

Bedrukt u de logen als duister en naarheid.....

ALLEN

Kom hier!

DE MAN

Ja, smacht ge naar 't goede, naar waarheid en klaarheid.....

ALLEN

Kom hier!

DE MAN

Of gloeit gij van kunst, en ontvlamt gij gemoederen;
En zijt ge bedeed ook met schatten en goederen;
Gedenk dan in liefde: de menschen zijn broederen.....

ALLEN

Kom hier! kom hier! kom hier!
Deel mee van uw kennis; deel mee van uw harte!
Bied hulpe waar nood is, en lenig de smarte!
Als de zon heure stralen, strooi uit met genot!
Doe jubelen den mensch van geluk in zijn lot!
En moog er een God in de hemelen tronen,
Zoo blikht hij verrukt op wie d'aarde bewonen;
Dan is hij een vader, een Vader, die God!⁽¹⁾

Antwerpen, October 1887.

(1) Afzonderlijk gedrukt.

De oude Pieter⁽¹⁾

Word vorst van uw gemoedt:
De zulcke draecht in zich zijn Koningkryck besloten.

VONDEL.

Wie kent hem niet, den braven ouden Pieter,
Met zijnen stok, zijn breeden, vilten hoed,
Zijn grijzen baard en immer jeugdig bloed,
Een vriend van disch en 't bier bij vollen liter,
Doch ook met brood en water welgemoed?
Hij 's tachtig jaar, en wandelt door de straten
Nog flink te been, een pijpken in den mond,
Lacht alles uit, en laat de menschen praten,
Wint licht genoeg, en is altijd gezond.
Hij leeft alleen, en heeft een zolderwoning;
Zijn vrouw is dood, zijn kinders zijn getrouwd;
Wel is hij arm, dood-arm, ofschoon stok-oud,
Doch als een bie die niets en wil dan honing,
Leeft hij van ieder, net zooals de koning.
Al neuriënd komt hij 's morgens van zijn trap,
Gelijk een pelgrim zijnen gaanstok dragend,
En wolkjes uit zijn pijp ten hoogen jagend,
Houdt hij op straat zijn vrienden aan den klap.
Zoo komt hij slentrend aan de frissche haven,
Zit op een bank in 't lommer van een boom,
Ziet met een lach langsheen den breeden stroom,
Ontvangt den groet van allen, die er slaven,
En rookt dan voort tot dat een stoomboot koom'.

(1) Uit *Bloemen op een Graf*. Bladzijden 119 tot 130.

Dan, later op den dag is hij te ontmoeten
 Met Engelschmans, die vrienden van de reis;
 Hij leidt ze rond met onvermoeide voeten,
 Naar kerken, doks, museum en paleis,
 Spreekt hun van kunst, van Rubens als van Leys,
 Klapt elke taal, die hij maar ooit mocht hooren,
 Klimt als de stoutste op O.-L.-Vrouwentoren,
 Of spelevaart de Schelde eens op en neêr: -
 Geen leidsman wordt als Pieter uitverkoren,
 En dubbel loon krijgt hij van elken heer.

Schoon gansch de stad hem kent, als waar' zijn leven
 Voor ieder in een open boek beschreven,
 Toch wordt van hem zoo wonderlijk gemeld,
 Toch zooveel heeft hij zonderlings bedreven,
 Dat menig rijke gaarne veel zou geven,
 Wierd door hem zelf zijn leven hun verteld.

En lest, een groep van jonge borsten zaten
 Aan 't Scheldestrand, in 't lommer eener tent,
 Met bier en pijp, te schertsen en te praten,
 Toen een van hen den grijsaard daar omtrent
 Recht op een bank zag slapen onder boomen,
 Hem wekte en bad om wat bij hen te komen,
 Daar ieder graag met hem eens klinken woû.
 'Dat 's flauw, sprak hij: ik zat zoo schoon te droomen!'
 Maar hij had dorst en volgde nog al gauw. -
 'Vertel ons eens uw leven, oude Pieter,'
 Zoo klonk het nu gelijk uit aller mond,
 En eensklaps ging 't geklink der glazen rond,
 En bracht de baas een versch-getapten liter.

‘Vertel vandaag uit uw jongen tijd! -
 Is 't waarheid, woudt gij nooit een meester dienen? -
 Hebt ge in uw jeugd geen meisjes gaar gezien? - En
 Gij, arme man, de rijke nooit benijd? -
 Vreest gij de dood, gij die zoo oud al zijt? -’
 Zoo kruisten zich de vragen door elkander,
 En Pieter stak zijn pijpken rustig aan,
 Dronk nog eens meê, en, wijl zijn knevelbrander
 Den blauwen rook in wolkjes op liet gaan,
 Sprak hij: ‘Gij wenscht mijn leven dus te hooren?
 Ik heb nochtans niet machtig veel gedaan.
 Het zolderken waarop ik ben geboren,
 Is nog mijn woon; nooit was ik op de baan
 Een uur van hier, en dus heeft onze Toren,
 Als hij goed waakt, mij nooit uit 't oog verloren.
 Gij vraagt of ik geen meester dienen woû?
 Neen, nooit heeft Pieter de oogen neergeslagen, -
 Tenzij bijwijn voor de oogen eener vrouw,
 En in den tijd van zijn verliefde dagen.... -
 Maar op 't bevel van welken mensch als ik,
 Mijn vrije ziel in een gareel te jagen,
 Zijn minste gril te dulden zonder klagen,
 Te siddren op het vuur van zijnen blik,
 Gedwee mijn hert stilzwijgend te verknagen,
 Als 't hem gelust had me als een hond te plagen, -
 Neen! neen! van mij mocht niemand zooveel vragen,
 Ik lach hen uit, en leef naar mijnen schik!

Ik leve juist zooals de vogels leven
 Aan 't korenschip dat ginder wordt gelost.
 Men stort al iets, en dat is ruim hun kost;
 Zoo doe ik ook, en heb nog om te geven.

'k Was ouderloos van vóór mijn zestien jaar,
 En ik had niets, - geen kam om uit mijn haar
 Het heeklig strooi te warren, dat de bussel
 Waarop ik sliep, er steken liet..... - Voorwaar,
 Geen was zoo arm van hier tot boven Brussel! -
 Men spelde mij een droeve toekomst voor:
 Eenieder zei, dat hij niets anders kende
 Voor een als ik, dan bij mijn deugd ellende,
 Of schande en straf zoo ik mijn deugd verloor.
 Dus, goed of kwaad, rampzalig tot mijn ende?
 Twee wegen slechts? - Niet eenen wilde ik door!

Zit niet verbluft: is niet aan elk het leven
 Eer tot geluk dan ongeluk gegeven?
 En daar 't geluk niet in mijn wiege lag,
 Moest ik mij zelf het dus zien aan te schaffen?
 Men krijgt het niet met wrokken of met blaffen:
 De wereld stopt zich d'ooren voor geklaag.
 Ik lachte ze uit, in plaats van iets te schroomen,
 En zij heeft me als haar lievling opgenomen!
 Hoe menigmaal heb ik bij zomernacht,
 Daar, op die bank, van liefde liggen droomen!
 Geen herte rustte in een paleis zoo zacht
 Als 't mijne daar, bij 't reuzelen der boomen.
 Het sterrenheer des hemels tot mijn wacht!

Hoe dikwijls ook, bij 't middagzonnegloeien,
 Gaf mij de Schelde een onwaardeerbaar heil:
 Ik liet mijn boot met stroom en ebbe vloeien,
 Lag met het hoofd in 't lommer van het zeil,
 En hing mijn voeten lustig in het water,
 Zoet mijmrend bij het stille golfgeklater!

Hoe menig keer, en, vrienden, thans nog ook,
 Als ik mijn pijp hier aan de haven rook,
 En als mijn maag een wijl mij laat vergeten
 Dat ik geen duit te voorschijn halen kan,
 Blijft de oude Pieter op zijn bank gezeten,
 Niet luistrend zelfs, vroeg heel het land hem dan
 Om rond te gaan met staats- of edelman!
 Ja, als 't mij lust het leven te aanschouwen,
 Dat langs de Werf en op den stroom krioelt,
 Wanneer mijn hart de zaligheid gevoelt
 Van niets te doen dan luchtkasteelen bouwen,
 Al reed de Vorst met heel zijn Hof voorbij,
 'k Neep de oogen toe en bleef in droomerij!

En vrienden, zoo, al ben ik grijs van haren,
 Jong is mijn hart; ik dank Ons Heer daarvoor,
 En zinge nu als over zestig jaren:
 God schept den dag, en Pieter gaat er door!

.....
 .....
 .....
 .....

En weder ging 't geklink der glazen rond;
 Weer bracht de baas een versch-getapt liter;
 Gejubel steeg nog lang uit ieders mond,
 En lachend sprak dan weer de goede Pieter:
 'Gij vraagt mij ook of ik niet heb bemind?
 Bemind! - Begrijpt eens wel, o jonge harten:
 Ik, vrije knaap, eenieders troetelkind,
 Vorst op de straat, verheven boven smarten,
 Kon ik een bloem des volks, één maagdelijn
 - Eén, - onbekend of onverschillig zijn?
 Hoor, jonkheid, hoor, zoo al wat kan u griede,
 Zoek dan nog heil in vrijheid en in liefde!

Het doet nog steeds den ouden Pieter goed,
 Te denken op die half-verlegen blikken,
 Dat blozen of dat openhartig knikken
 Der schoonen, die hem smeekten om een groet.
 Er werd geen meid door haar mevrouw gezonden,
 Om 't uur te vragen van 't vertrek naar Londen,
 Of uit te zien naar weggelooopen honden,
 Of 't was tot hem dat iedere Eva sprak.
 Hij kon geen heer een gasthof binnenleiden,
 In gansch de stad, waar hem de keukenmeiden
 De fijnste brok niet staken in den zak!
 En, zonderling! zij die hem kon doen blozen,
 Het volkskind door zijn hart tot vrouw gekozen,
 Uit heel dien zwerm, was nimmer los als hij;
 Steeds was zij stil, vol overleg en zorgen,
 Trouw aan het werk van in den vroegsten morgen,
 Maar zoo vol liefde, als vreemd aan hoovaardij.....

Die brave ziel schonk Pieter twee paar zonen,
 En ook niet een dier vier is mij gelijk.
 Zij zijn getrouwd; ik weet hen schier niet wonen.
 Zij slaven fel, maar worden toch niet rijk.
 Want allen zijn ze van die snood miskenden,
 Van 't arbeidsvolk dat goud wroet uit het slijk,
 En vóór zijn tijd moet sterven van ellenden!
 Maar, goed is God, daar denken zij niet aan....
 'k Zie dagelijks hier een van hun gevieren,
 Scheeplossend, stram en krom gebogen gaan,
 Terwijl ik daar nieuwsgierig bij kom staan,
 Of zit, en rook, en klap met rentenieren.
 En ben ik zelf geen ware rentenier,
 Een die gerust mag slapen en ontwaken?
 Ik wist elkeen mijn schuldenaar te maken;
 Het schrift van al mijn renten draag ik hier,
 Hier in mijn hart, dat 's beter dan papier!

En daarom ook beklim ik alle dagen
 Mijn' zoldertrap nog even flink en blij,
 Als toen ik frisch en blozend was, en mij
 Een gansche zwerm van meisjes gaarnezagen!
 Ja, vrienden, ja, ik dank Ons Heer daarvoor.
 Mijn hart is jong, al ben ik grijs van haren,
 En 'k zinge nu als over zestig jaren:
 God schiept den dag, en Pieter gaat er door!'

.....
 .....
 .....
 .....

En weder ging 't geklink der glazen rond;
 Weer bracht de baas een versch-getapten liter;
 Gejubel steeg nog lang uit ieders mond.
 En ernstig sprak dan weer de goede Pieter:
 'Gij vraagt, of ik nooit rijken heb benijd?
 Waarom toch? - Wel begrijp ik wat al spijt,
 Wat gal en haat den werkman moet bezielen,
 Wien een baron bloedtergend overrijdt,
 Of hem bespat met modder van zijn wielen.
 Maar ik, die elk in 't aangezicht durf zien,
 Ik, die geen mensch dan als gelijke dien,
 Die nooit mij boog voor opgeblazen grooten,
 Die lach met waan en titels bovendien,
 En nooit mijn hoofd ontblootte of zal ontblooten,
 Dan voor een braaf, een openhertig man,
 Ik vraag u, jeugd, of ik benijden kan?
 Zoovelen zag hij machtig zijn en breken,
 Dat de oude Piet als een chronijk mag spreken.
 Vier Vorsten zag hij beurtelings ten troon,
 En ook zoo ras verdwijnen dat hun kroon
 Niet vaster stond dan uwe strooien hoeden,
 Wanneer het stormt dat al de winden woeden.

Laag uit het volk zijn knapen opgestaan,
 Die in den Staat ten hoogste zijn gegaan;
 En edellieden, bogend op hun wapen,
 Kent hij die thans op strooi en planken slapen.
 Sinds twintig jaar slaapt boven mij een man,
 Die zelfs zijn naam niet recht meer zeggen kan,
 Zijn voorgelacht had dorpen en kasteelen,
 Lakeien, knechts, met wapens op den hoed;
 En een van deze, ondanks zijn latenbloed,
 Wist zijn zoon met zooveel overvloed
 Van schranderheid en schatten te bedeele,
 Dat hij dien zoon van naam veranderen deed,
 En zijn geslacht nu nog baronnen heet.
 En de arme man die zelf baron moest heeten,
 Mijn naaste buur, die soms bij mij komt eten,
 En zegt hoe mijn gezelschap hem vereert,
 Heeft slechts één kind, een dochter, die boeleert
 Met een der zoons van die nieuwbakken edelen,
 Terwijl om brood haar vader moet gaan bedelen!

Dat doet het lot, dat niets vermag op mij:
 Ik ben te klein, maar, vrienden, ik ben vrij!

Men heeft wel eens mij heimlijk laten hooren
 Hoe nutteloos ik op de wereld ben..... -
 Of ik alléén onnuttig waar geboren! -
 Wat is dan toch de Maatschappij? Ik ken
 Hier anders geen dan die rampzalig leven,
 Of wien 't geluk als blindlings is gegeven.
 Wat nuts doet hij die schat op schatten erft,
 Van 't zijne leeft en wel-verzadigd sterft,
 Maar nooit geen uur gezwoegd heeft om zijn plichten
 Met hand of geest, voor 't menschedom te verrichten?

Zij werken niet, en 't heet geen luiaardij?
 Ik ook doe niets, dit heete spotternij!
 Maar denk toch niet dat ik hun lot benij!
 Neen, vrienden, neen, al ben ik grijs van haren,
 Jong is mijn hart; ik dank Ons Heer daarvoor,
 En zinge nu als over zestig jaren:
 God scheidt den dag en Pieter gaat er door!’

.....
 .....
 .....
 .....

En weder ging 't geklink der glazen rond;
 Weer bracht de baas een versch-getapten liter;
 Gejubel steeg nog lang uit ieders mond,
 En droomend sprak dan weêr de goede Pieter:
 ‘Nu vraagt gij of ik beve voor de dood.....
 Oud ben ik, ja, mijn stervenstijd moet naderen.
 Reeds dolf men in den killen schoot
 Van Stuyvenberg mijn laatsten speelgenoot,
 Maar nog zoo frisch vliet mij het bloed in de aderen!
 Dan, of de Dood mij hale of mij vergeet,
 Mij is 't gelijk, mijn reispas is gereed.
 Geen enkelen dag betreur ik van mijn leven.
 Wel is het lang en als een zelfde spot
 Geweest met waan en de almacht van het lot;
 Maar nimmer toch deed mij de vreeze beven
 Van al mijn doen God rekening te geven.
 Zijn oogslag peilt den grond van mijn gemoed,
 Geen mensch is rein, maar God toch is algoed.
 Hij is de hoop, de kracht der arme lieden,
 Daar wieg en graf voor elk rechtvaardig zijn:
 Geen koningin kan baren zonder pijn,
 Voor geen miljoen kan men de dood ontvlieden!

Ik huiver niet bij 't denken aan het graf,
Noch ijze voor het knagen van de wormen;
Want, vrienden, zij die hier voor alle stormen
Beveiligd zijn, verstuiven ook als kaf!
Wat baten hun de trotsche marmerzuilen
Waaronder zich hun lijken gaan verschuilen?
't Gewormte broeit er in hun eigen vleesch!
Wat baat het schrift, de grootspraak, op 't gesteente
Dat hun het hart verplet, en hun gebeente
Bij Godes blik nog rillen doet van vrees?
Men legge mij niet al te diep in de aarde,
Opdat ik soms een vriend, een wandelaar,
Nog zeggen hoor: "Ja, Pieter rust nu daar.
Wat spijt dat hem de dood niet langer spaarde!"
Doch neen, een graf is doof, als ieder weet,
Het lijk wordt stof; zoo geeft de doodenakker
Al eens goede aarde aan pot- en pannenbakker;
Dus, dat een zoon soms uit zijn vader eet.....
Wat geeft dat toch? De ziele vloog ten hoogen,
En God heeft lang het goed van 't kwaad gewogen.
Ik vrees dus niet, hoe anderen schrikken mogen.
Is hij mij zoet, de beker van 't genot,
Dien jon ik elk, - wat zoet is, komt van God!
Het komt van Hem die elken, elken morgen,
Een zonne werpt in 't eindelooze ruim;
Die zooveel goeds voor 't menschedom houdt geborgen
In de aarde alleen, als de oceanen schuim!
Het komt van Hem, die bronnen doet ontspringen
Voor 't armste volk tot in het gloeiend zand;
Die een miljoen van vogelen laat zingen;
Die lust en heil als wegzaait met de hand!

Het komt van Hem die zwalpende matrozen,
 Ver, ver op zee, met moed en vreugd bezielt;
 Van Hem die slechts gevreesd wordt door de boozen,
 Maar voor wien Pieter op zijn zolder knielt!
 En ik zou Hem, 'k zou dien Algoede vreezen,
 Voor wien mijn hart zoo vaak van liefde zwol?
 Ik kan dat hart niet langer meester wezen,
 Weer wordt het week, mijn oogen schieten vol!’

En Pieter wreef de tranen van zijn wangen,
 Eenieder zweeg en dacht zijn woorden aan;
 Doch hij stond op, om hun de hand te prangen,
 En lachend sprak hij bij het henengaan:
 ‘Tot wederziens! - Al ben ik grijs van haren,
 Jong blijft mijn hart, ik dank Ons Heer daarvoor,
 En zinge nu als over zestig jaren:
 God schept den dag, en Pieter gaat er door!’

Juli 1857.

Een nieuwe rijke tot een armen kunstenaar⁽¹⁾

‘Nu ieder hoofd voor onzen wil moet bukken,
 Nu alles plooit voor d'almacht van het goud,
 Zou zich de Kunst uit onze banden rukken,
 Zoudt gij het zijn die ons bespotten zoudt?
 Gij zult voor ons als d'andren nederknielen,
 Want gij zijt arm, en droevig is uw lot.
 Goud lokt en knakt de schoonste en vrijste zielen;
 Goud, goud alleen, laat baden in genot!

(1) Uit *Bloemen op een Graf*. Bladzijden 139 tot 141. (Brok uit *Kunst en Goud*.)

Gij roemt de vrouw en hare liefdelonken.
 Zeg, is 't uw wijn die jonge meisjes lust?
 Doet gij hun blik om uw juweelen vonken?
 Is 't op uw borst dat ook de schoonste rust? -
 Spot over u! Als zij in koetsen rijden
 Aan onze zij, en vliegen door de stad,
 Kunt gij - te voet - slechts wrokken en benijden,
 Wordt gij door 't slijk der wielen nog bespat!

Waar prijkt een Troon, dien 't goud niet af kan breken,
 Al stond hij vastgeworteld in een rots?
 Zie, uit zijn puin rijst op één enkel teeken
 Een nieuwe Troon - als uit den bliksem Gods.
 Het volk, zoo raast ge, mint de kunstenaaren.....
 Goud, goud alleen, is meester over 't volk:
 Wij rinklen, - en het springt op legerscharen,
 Valt vóór kanons gelijk een hagelwolk!

Geen adel meer dan die der millioenen;
 Geen majesteit dan die van geld en goed;
 Vervloekt ons een, het goud zal ons verzoenen;
 Kleeft bloed op ons, het wascht ons van het bloed!
 En na de macht, de weelde van het leven,
 Verrijzen wij in marmarsteen en brons:
 U en uw soort geen standbeeld meer verheven;
 Ons hoort die eer: uw kunst vereeuwigt ons!

Dat zal, dat zal! Want onze wil, al viele
 Ook elke kerk, is eeuwig en alleen.
 Ge weet het, gij, in d'onmacht uwer ziele.
 Verknaag uw hart of maak het tot een steen.
 U zal ik eens tot mijn paleis zien komen:
 Reeds als gij aanbelt, siddert uw gemoed;
 In mijn portaal ontwaakt gij uit uw droomen;
 In mijn portaal, ja valt ge mij te voet.'

Juli 1857.

Het lied des kunstenaars⁽¹⁾

‘Een zolder is mijn woning,
 Zeer karig is mijn deel;
 Toch ruil ik met geen koning
 Zijn staf voor mijn penseel.
 Mij, priester van het schoone,
 Vlecht God een gloriekroone;
 Wie mij beschimpt en hoone,
 Ik voede wrok noch smert.
 Dat dwazen goud begeeren:
 Wat weeld' ik moet ontberen,
 Als wierookvat des Heeren,
 Gloeit mijn gelukkig hert!

De Kunst heeft alle volken,
 Alle eeuwen tot gebied;
 Zijn kunsten d'echte tolken
 Van alle grootheid niet?
 Maar stafs en tronen breken;
 Geen rijk of 't is bezweken,
 En Cresus wordt bespot.
 Doch, hoe men dien ontzinde
 Veracht als wie hem minde,
 Homerus, arme blinde,
 Homerus blijft een God!

Voor schatten noch juweelen
 Is mijn geweten veil.
 Wat deeren mij kasteelen?
 De Kunst geeft alle heil.

(1) Uit *Bloemen op een Graf*. Bladzijden 143 en 144. (Brok uit *Kunst en Goud*.)

Hier op mijn zolder droomen,
 Uit varen gaan op stroomen,
 Of slapen onder boomen,
 Het hart van kommer vrij;
 De kleinste bloem bezielen,
 Geen vogelnest vernielen,
 Voor geen gebieder knielen,
 Dat gunt de Godheid mij!

Komt hier geen weelde binnen,
 Nooit gaat de liefd' eruit:
 Beminnen, mij beminnen,
 Niets anders kan mijn bruid.
 Zij draagt satijn noch kanten,
 Heeft koetsen noch trawanten;
 Doch vonklen diamanten
 Niet heller dan haar blik.
 Zij zingt geheele dagen.
 Miljoenen! durft het wagen
 Naar liefde haar te vragen,
 Al is zij arm als ik!

Ja, wij zijn arm, doch vreezen
 Uw haat niet als uw gunst;
 Want arm en trotsch te wezen
 Is adeldom voor Kunst.
 Als voogden in de dreven
 Blij fladdrend ommezweven,
 Zoo dartlen wij door 't leven,
 Ons koestrend in de zon.
 Moog 't graf ons nimmer scheiden.....
 Wie overleeft van beiden,
 Als nooit geliefden schreiden,
 Zal weenen als een bron.....'

Juli 1857.

Aan een verleider⁽¹⁾

Gij hebt haar misstap op uw ziel
TOLLENS. - De Echtbreekster.

I

Zoo mijne lier nog tonen heeft voor u,
O, waan ze niet als wat zij eertijds waren.
Vaak roerde ik voor u haar gouden snaren,
Maar 't was in een mij heilger tijd dan nu;
't Was, toen ik nog, eilaas! te lang verblinde,
U achting droeg, u als een broeder minde.

Thans zij haar toon geen galm dier achting meer,
Geen plechtig blijk der vriendschap van weleer;
Hij is de tolk eens harten dat, lichtzinnig
En met te droef gevolg, al wat het innig
En heimlijk heeft, aan 't uwe heeft vertrouwd,
En wien reeds lang dien lichtzin heeft berouwd.
Hij is de stem, de klaagstem eens misleiden,
Die voor altijd den vriendenband wil scheiden,
Waarop hij zich ter trouwe heeft beroemd. -
Neen, zoo ik eens mijn vriend u heb genoemd,
Thans kan die naam niet passen op ons beiden:
Te menigmaal heb ik hem sinds gedoemd.
Had ik voorheen u zoo gekend als heden,
Nooit waart gij mij, ik u nooit toegetreden,
Nooit waar door ons de naam van vriend geslaakt,
En thans zou ik dien heiligste der namen
Mij niet in u voor ieder moeten schamen
Die d'eer waardeert en haar verleider laakt.

(1) Uit *Bloemen op een Graf*, Bladzijden 7 tot 15.

Want wie de deugd ooit lagen wist te leggen
 En 't jeugdig hart, der wroeging onbewust,
 Door liefdetaal voor argwaan heeft gesust,
 Om maagdelijk' eer te rooven met haar rust,
 Van u, voorwaar, van u ook mag men zeggen,
 Dat niets, hoe laf, hoe schandig - laag en snood,
 Ten maagdenval werd onbeproefd gelaten;
 Dat huichlarij u mom en maker bood,
 Waar vleijerij, waar gefleem niet baatten;
 Dat gij slechts deugd en liefde hebt geveinsd,
 Voor geene laagheid zijt teruggedeinsd! -
 Vriend mijner jeugd, kan ik genoeg u haten?
 Herdenk het, en bleef nog een grein van eer
 In uw gemoed, versmacht het thans niet meer;
 Zoo gansch uw ziel geen snoodheid is en logen,
 Dan bukke wie gij trouwloos hebt bedrogen,
 Niet langer in den poel der schande neer;
 Dan geeft gij, om haar grievend lot bewogen,
 Lenora, met haar eer, het leven weer;
 Dan zal het rood der schaamte van uw wangen
 Niet wijken, voor gij, even als weleer,
 Doch thans als gade, z'aan uw hart zult prangen!

II

't Eenvoudig kind, de stille blonde maagd,
 Wat was haar leven zoet, voor gij haar zaagt:
 Een heerlijk', een gewenschte zomermorgen.....
 Haar lachte gansch Gods lieve schepping aan;
 Bestrooid met rozen was haar levensbaan,
 Waaronder doorn noch distel was verborgen.

Mij dunkt, nog zie 'k het achttienjarig kind,
 De perel van het dorp, door elk bemind

Wien eenvoud, deugd en lieflijkheid behagen;
Nog zie ik haar, in schoone lentedagen,
Haar bloempriëel, met heimelijk vermaak,
Verzorgen naar haar kinderlijken smaak,
En, trippend bij die aangename taak,
Nu eens de plant die over dreigt te plooiën,
Weer binnenhaken, dan het pad bestrooiën
Met sneeuw wit zand, of soms de boorden tooiën
Met 't bloeisel eens geknakt heuls, en vaak,
Na 't rijven van 't priëel, 't gebloemt besproeiën,
Tot laving tegen 't middagzonnegloeien.

En soms, verdiept in zoete mijmring, trof
Haar plots het schel gezang eens vogels, of
Een rijkgekleurde vlinder, die den hof
Doorzweefde, met van bloem tot bloem te stoeien.
En als zij dan, gelijk een ree gezwind,
En gansch verrukt op 't zien van die kapellen,
Licht als een vogel, hen zocht na te snellen,
Wat was zij lief dan, 't schuldelooze kind!

Mij dunkt, ik hoor ze nog 't klavier bespelen,
Waar zij haar teer gevoel in elken toon
Zoo toovrend-zoet, zoo liefdevol, zoo schoon,
Aan al wie 't hoorde, mede wist te deelen,
Dat bij dien klank ons elk gevoel verliet
Waarin het hart geen zaligheid geniet.
En als zij soms op moeders fier verlangen,
Of om den wensch van vrienden te voldoen,
Haar volle stem deed galmen door de gangen,
En zij ten loon een hartelijken zoen
Of slechts een heldren glimlach mocht ontvangen,
Wie waande niet, bij 't hooren harer zangen,
Dat d'indruk dien ons kloppend hart ontving,
Het heilgenot was van een hemeling?

Nog zie ik z'aan den arm van heur vriendinnen,
 Des zomers, in de lommerrijke laan
 Des dorpkens, traagzaam heen en weder gaan,
 En, zoo verrukt als hare gezellinnen,
 Met innige bewondring blijven staan,
 Om wel het blinkend rijtuig ga te slaan
 Dat langs den steenweg snel ter stede rende.....

Genoeglijk' eenvoud was haar gansch bestaan,
 Was alles wat haar ziele zaligs kende.
 Ja, heilrijk, schoon, gezegend was haar lot:
 De langste dag vervloog in rein genot,
 In zoete vreugd, die menig haar benijdde;
 En als de nacht verscheen met stille rust,
 Was nog heur hart van kommer onbewust,
 Wanneer zij 't hoofd tot slapen nedervlijde.

III

Wel rees bijwijl in 't innigst haars gemoeds
 Iets ongewoons, iets teeders op en zoets,
 Dat haar bevreedd' en meer en meer verrukte;
 Doch als den slaaf die ook eens dartlen mag
 In 't bad waarin de Sultaninne lag,
 Een bad, geperst uit bloemen die hij plukte,
 Zoo innig-lavend, zoo verkwikkend-zoel,
 Was aan heur hart dit eerste mingevoel,
 En.....

Doch gij kwaamt en zaagt ze, en zoo even
 Als haar, in streelende betoovering,
 Uw eerste blik door 't jeugdig harte ging,
 En 't met een stroom van zoet gevoel beving,
 Zoo voeldet g'u wellustig aangedreven

Om die vergeten bloem, met dartle hand,
 Glimlachend van haar stengel los te rijten,
 Haar kleur en geur te smaken, en in 't zand
 De lelie dan geschonden neer te smijten!

Wat al gestamel, wat al kozerij,
 Wat dure, heilig' eeden al, hebt gij
 Wellicht de maagd door oor en hoofd doen ronken,
 Om in heur hart den stillen gloed te ontvonken,
 Dien de natuur er traagzaam smeulen deed.....
 Niet waar, verleider, uw gekeuvel gleeed
 Haar zachter in het herte dan de woorden
 Die eens in Eden d'eerste vrouw bekoorden?
 En de argeloos verdwaalde voelde niet,
 Niets dan de zoetheid harer eerste liefde;
 En hoe vol glans aanschouwde z'in 't verschiet
 Den hemel, dien gij haar aanschouwen liet,
 Waar 't hart in smolt, en nimmer smart in grieve.
 En door den glans diens hemels als verblind,
 Gaf zij bestendig toe aan zoete droomen,
 Tot dat ze gansch voor u was ingenomen,
 En dan met heel haar ziel u heeft bemind!

IV

En thans! - Eén jaar is nauwelijks vervlogen,
 Eén jaar, - en God! slechts Gij weet wat zij lijdt,
 Weet welke smart haar thans houdt neêrgebogen
 In 't kamerken waar zij van droefheid krijt,
 Den ganschen dag alleen met hare schande!

Haar lokt geen pracht van 't rijke bloemprieël,
 Geen vlinderkleur, geen vogelengekweel
 Meer in den tuin met hagelblanken zande.

Geen toon meer van 't klavier, geen blijde zang
 Weergalmen luid de wanden langs en gangen;
 Maar droef en stroef en somber is de klank
 Die haar zoo heldre stemme heeft vervangen.
 Haar oog, toen gij voor d'eerste maal haar zaagt,
 Haar blik, waar zooveel zachte glans uit straalde,
 Is als verglaasd, en heen, als weggevaagd,
 Is thans de blos die elke wang bemaalde.
 En o! haar diepgefolterd harte breekt
 Bij 't denkbeeld op de strate zich te wagen,
 Waar allen die haar eens zoo schuldloos zagen,
 D'onteerde schuwen, en zich thans behagen
 In haar met schuinsche bliken na te jagen,
 Waaruit hun schimplust, hun verachtig spreekt.....
 O! dit is haar te grievend om verdragen
 Van hen die, in gelukkigere dagen,
 Misschien haar vriendschap hebben afgesmeekt.

Geschuwd tot zelfs in hare naaste magen,
 Heeft nog alleen, - Gij weet het, goede God, -
 Haar moeder deernis met haar droevig lot,
 Haar moeder woorden om haar te beklagen.....

Dit is de smarte die haar nederbuigt,
 Het lijden dat bij dag haar weg doet kwijnen.
 En 's nachts? - Haar natgeschreide spond' getuigt
 Wat foltering en tranen z'ondermijnen.
 Maar beter nog getuigt de luide pijn,
 Het droevig krijten van haar schuldloos wichtje
 Hoe wrang en bitter hare tranen zijn,
 Die leken op zijn lachend aangezichtje. -
 En toch, toch is dit bloode en kozend kind
 Haar heilger nog, haar dierder dan het leven,
 En lijden zien wat zij zoo zeer bemint,
 Is wreeder dan de schande die doet sneven!

Soms valt z'in diep gepeins, en werpt een blik
 Langs 't rozenpad van haar geliefd verleden;
 Dan staart zij weer, met huivering en schrik,
 De toekomst aan, die z'afleidt uit haar heden,
 En ach! haar kind, haar basterdkind, verlaat
 Geen stond den blik dien z'om zich henen slaat.
 Geen stond? - O! als zij 't kindje prangt aan 't harte,
 In 't stil des nachts, denkt zij nog vaak aan hem
 Dien zij zoo zeer bemind heeft, en wiens stem
 Misschien wel snoeft en spotlacht om haar smerte.
 Ja, als verdwaald in hare wanhoop, nu
 Denkt zij, o snood verleider, nog aan u;
 En schier bestendig zweeft op hare lippen.....
 Een vloek wellicht, dien z'in haar wraak verzint! -
 Neen, - God, kan 't zijn? - een bede laat z'ontglippen,
 Een bede voor den vader van haar kind,
 Dien zij zoo zeer, zoo innig nog bemint!.....

V

En gij, ellend'ling, spot met zooveel lijden,
 Pocht, daar gij in uw lagen zijt gelukt.....?
 Gij durft u openlijk om 't leed verblijden,
 Dat doodend op uw weerloos offer drukt.....?
 Gij durft dit.....? - Ha! beroem u vrij, voor allen
 Die dingen naar 't verleiden eener maagd,
 Hoe gij in uwe plannen zijt geslaagd,
 Hoe gij een kind, een argloos kind deedt vallen.....
 Gij moogt dit, - moogt, niet waar? De wereld vraagt
 U geene reekning af van zulke daden:
 Verleiding pleegt men ongestraft en vrij,
 En weinig zal uw eerloosheid u schaden
 In 't oordeel en de gunst der maatschappij.

Bij velen hebt g'in achting toegenomen,
En menig zelfs bewondert uwen moed.....
Wat men door deugd en moeite kan bekomen,
Werd voor uw snoodheid ruimschoots u vergoed.....

Maar zij die g'in haar schande hebt verlaten,
Die g'in haar folterende smart verstiet,
Zal haar de smaad voor 't oog der waereld baten?
Eilaas! zij boet, - en dat zelfs baat haar niet!

Toch, wreedaard, zult gij z'in haar eer herstellen,
Of uw gerechte straffe niet ontgaan:
Eens neemt gij haar als wettig' ega aan,
Of vrees wat u mijn tonen luid voorspellen!
Neen, waan niet dat, in Haar rechtvaardigheid,
De Godheid zelf de bede kan verhooren
Des Engels die door uwe misdaad schreit,
En sterft voor u die z'eerloos hebt verleid,
Die alle deernis in de ziel kunt smooren,
Bij 't moordend leed dat gij haar hebt bereid.
Lenora's bede klinkt door 't ruim der hemelen
Gelijk een wraakstem om haar grievend lot;
En Hij die in verdrukten wordt bespot,
Die alles voor zijn strengen blik ziet wemelen,
Doet u en haar eens recht, - eens recht als God!

November 1851.

Kinderloos!¹⁾**Den Dichter Jan van Beers**

Voor dooden gindsche praalgebouwen,
 Voor levenden die kluizen daar!
 TOLLENS.

Gedenkt gij soms nog, vriend, die schoone zomerdagen,
 Toen ons, van dorp tot dorp, de wandling had verdwaald?
 Herinnert gij u nog, hoe wij met welbehagen,
 Op hoog een heuveltop het trotsche Lusthof zagen,
 Waarvan een akkerman ons d'oesprong heeft verhaald?

Niet waar, dit grootsch Kasteel met wallen en waranden
 Prijkt heerlijk op zijn hoogte, mijlen in het rond?
 'Gelukkig! riefen w'uit, de heer van al die landen!
 Hem zijn de pachters zelf als woekrende eigenpanden,
 Die hem het levenszoet doen stroomen naar den mond!'

Ook, vriend, is u gewis 't geheugen bijgebleven
 Der lage strooien hut, door klimoploof omklemd,
 Daar schuilend, als beschaamd, naast een der hooge dreven,
 En waar gij, ongevraagd, een almoes hebt gegeven
 Aan kinderen, die in 't zand er speelden in hun hemd?

Ons trof dit klein tafreel van onschuld en van lijden,
 En droomend blikten wij van 't stulpje naar het Slot.
 Het scheen ons, in 't Kasteel mocht ieder zich verblijden,
 Doch in de strooien hut moest elk het hun benijden,
 God biddend in hun ziel, of wrokkend tegen God.

1) Uit *Bloemen op een Graf*. Bladzijden 97 tot 104.

De schijn bedroog ons, vriend: geen pracht verdrijft de smerte.
 Niet d'ouders in de hut zijn bukkend onder rouw;
 Hoe schoon het Lusthof zij, hoe prijkend in de verte,
 Doorknaagt een booze worm het rustelooze herte
 Den grijsgebaarden Heer, de witgelokte Vrouw.

II

Al is in het hutje
 De ellende soms groot;
 Al heeft men er 's morgens
 Bijwijlen geen brood;
 Al drinkt men er nimmer
 Dan water der bron;
 Al spelen de kinders
 Schier naakt in de zon;
 Toch woont er geluk in
 Der oudren gemoed;
 Toch wordt er al zingend
 De lente begroet;
 Want hun schonk de Hemel
 Die kinders ten troost: -
 Zij zijn in hun armoe
 Zoo trotsch op hun kroost!

En 't adellijk Lusthof,
 Met wallen omringd,
 Is huiverig stille:
 Geen mond die er zingt!
 Waartoe zijne torens?
 Hun klokken zijn stom.
 De boot op de vijvers
 Voert niemand meer om;

Warand en priëelen
Zijn geurig en grootsch,
Doch schijnen den Heer en
Der Edelvrouw doodsch;
Ja, fluit er een vogel
Nabij hunne bank,
Zoo stappen zij verder:
Hen pijnnt dat gezang!

Eens waren zij beiden
Zoo jeugdig als schoon,
En spreidden in d'omstreek
Hun' rijkdom ten toon.
Dan voerden vier paerden
De zaligen rond,
Vier dravende schimmels
Met schuim op den mond;
Dan zonden de pachters
Hun dochters tot haar,
Met d'eerst' en de geurigste
Bloemen van 't jaar;
Dan zochten de knapen
In hout en mos,
En brachten hem 't vlugste
Gevogelt' uit 't bosch!

En thans! - o! zoo lang reeds,
Zoo lang duurt dit al! -
In 't droog staan hun koetsen,
Hun paerden op stal;
Hun knechten en meiden
Zijn oud gelijk zij,
En blijven als ware 't,
Uit deernis hen bij.

Ter stede vermaakt men
 Des winters zich meest;
 Doch, gaan zij er henen,
 Zij houden geen feest;
 En zijn zij hier weer, niet
 Verzacht is hun lot:
 Bij iedere lent' is
 Het droever in 't Slot!

III

Zij zitten in een zaal vaak sprakeloos tezaam,
 En keeren er, als lichtschuw, den rug naar 't vensterraam.
 Zoo staren zij, droef-mijmrend, op een verbruinde kas,
 Die reeds bij 's Graven vaadren een achtbaar meubel was.
 Geen weke kan voorbijgaan, of d'oude Heer ontsluit
 Die kas, en neemt er zuchtend een rol papieren uit.....
 't Zijn d'adelijke brieven van gansch zijn voorgeslacht,
 Hun wapens en hun zegels, hun trotschheid en hun macht.
 Hij opent die, al weenend, met sidderende hand,
 Want, staven zij zijn eere, zij staven ook zijn schand!

IV

't Is dat hij kinderloos, welhaast misschien, zal sterven!
 Dat hij, de laatste spruit uit oud doorluchtig bloed,
 Geen nazaat heeft, geen zoon, om zijnen adel t' erven,
 Dat eeuwenoude trots met hem ten grave moet!

En zijn hoogeedle Vrouw, die in den bloei des levens,
 Als puik van gansch een stad, gevierd, aanbeden werd,
 Het hart zoo vol van liefd' als hoop en hoogmoed tevens,
 Ze lijdt, daar zij geen kind mag drukken aan dat hart!

Wel sterk is nog hun Slot, geen steen is nog t' onthechten,
 Doch zweert er reeds een boer bij zijn aanstaanden val.....
 Hun goed heeft hem verrijkt, hij zal hun Lusthof slechten,
 En jubelt als de Nijd, die er op dansen zal!

En toch, zij ruilden graag, rampzalig' ouderlingen,
 Al wat men hun benijdt, al wat het volk verblindt,
 Hun Adel, hun Kasteel, de landen die 't omringen,
 Klonk hun na elken nacht de stem toe van een kind!

Doorvlamde hun gemoed de liefde van een ouder!
 Mocht nu en dan hun arm, reeds bevend waar hij ligt,
 Bij 't wandlen naast een zoon, zich leunen op zijn schouder,
 En slote, na hun dood, zijn hand hun oogen dicht!

V

Onlangs zaten z'in een dreve,
 Droevig starend over 't land,
 Toen een arme vrouw voorbijging
 Met een meisje aan de hand.
 't Was de moeder uit het hutje...
 Plots ging d'Edelvrouw tot haar,
 Streelde, zoende 't kleine meisje
 Met zijn golvend kroezelhaar.
 En zij droeg het naar heur banke,
 Plaatste 't kozend op haar schoot,
 Waar de Graaf het mee omhelsde,
 Zij het aan haar herte sloot.
 In hun uitgelaten vreugde,
 Weenend, door geluk verblind,
 Boden zij der arme Vrouwe
 Goud, veel goud voor 't lieve kind..

Doch al huivrend nam de moeder
't Uit hun armen, en zij vlood,
Bleek en angstvol, naar haar stulpje,
Als ontvluchtte zij de dood.
En d'onzalige ouderlingen
In de dreve bleven lang,
Met het hart van smarte bloedend,
Zitten weenen op hun bank

.....
.....

VI

Vriend! kindren zijn een zegen Gods;
En wie, wie zou met zoeter trots
Dan gij Hem danken mogen?
Want, wien Hij zegen', wien Hij troost',
Geen gunt Hij liefderijker kroost,
Zoo vrank van taal en oogen,
En dat van onschuld bloost.

Hij schonk u slot noch adeldom;
Doch welk een dichter bidt Hem om
Zulk blijk van zijn genade?
Hun zang, hun roem is hun blazoën,
En niets kan zoo hen zingen doen
Als naast een trouwe gade
Een blijde kinderzoen!

Het moet wel zijn, - de nachtegaal
Zingt nimmer in bezielder taal
Dan bij het nest der zijnen;
En zingt gij ook zoo welgemoed
Van liefd' en jeugd, omdat de gloed
Des herten niet kan kwijnen
Als kindermin dien voedt?

Denk soms aan 't grootsch maar droevig Slot,
 En dank den Hemel om uw lot;
     Geen rampen mogen 't hinderen!
 Wij allen zeggen mede dank:
 Zoo gun d'Alvader u nog lang
     Den liefdegloed van kinderen
     En ons uw frisch gezang!

Mei 1857.

Vrijmetselaarszangen **(Getoonzet door Peter Benoit)**

I **Vóór d'Inwijding**

't Is donker in uw hart, en in uw hoofd is 't nacht....
 Gij zwierft op aarde rond, op zoek naar licht en klaarheid;
     Uw ziel had dorst naar waarheid; -
     Zij heeft vergeefs gesmacht.....

Wat komt g'in dezen tempel smeeken?
 Ons eerste wet is d'eer, en wie die wet verbreken,
     Zijn dood voor ons gemoed
     Als hij daar aan uw voet.....

De tweede wet is moed,
 De moed om met het licht der rede,
     In vollen hartevrede,
 Den nevel door te zien, die als een sluier vlot
     Om elken God.....

Hebt gij die eer, dien moed, zoo kom als broeder mede!

II **Na d'Inwijding**

o Broeders, verheugt, verhoovaerdigt u thans!
 Laat stroomen de klaarheid, laat stralen den glans!
 Laat schaatren uw vreugde, laat klaatren uw zangen!
 Een Mensch treedt als Man weder op in uw rangen,
 Een Mensch, die alleen aan de rede geloof,
 Met moed in het hart en met licht in het hoofd.

Heidebrand⁽¹⁾

Wij vernemen zoeven dat er in de Calmpthoutsche heide een
 verschrikkelijke brand is ontstaan: men zegt dat het vuur zijne vernieling
 reeds heeft aangericht op een uitgestrektheid van 2 tot 300 hectaren.
 De Antwerpsche Dagbladen van 26 Mei 1857.

I

Zij leefden er zoo rustig
 In hunne leemen hut
 De goede bessembinders,
 Voor zon en wind beschut.
 Het barre kruid der heide
 Was hun geheele schat,
 En d'afgemaakte bessems
 Verkochten z'in de stad.

(1) Uit *Bloemen op een Graf*. Bladzijden 107 tot 113.

Grootvader was den kindren
 Een trouwe speelgenoot;
 Zij kropen op zijn knieën
 Gelijk op moeders schoot;
 En d'ouders, onder 't binden,
 Van op hun manken stoel,
 Aanschouwden 't lustig leven
 Met liefderijk gevoel.

Het was vooral op Willem
 Dat beider oogslag viel,
 Op hem, hun eerstgeboorne,
 Een zoon naar hunne ziel.
 Ging vader of zou moeder
 Rijs snijden in het zand,
 De vlugge knaap liep mede,
 Al hupplend aan hun hand.

Dan zocht hij vogelnesten,
 Liep heinde en verre rond,
 Verborg zich achter duinen,
 Of lei zich op den grond;
 Zoovele leeuwerikken
 Sloeg hij ten hemel ga
 En sloop hen, waar zij daalden,
 Of kroop hen achterna.....

Een ekster wist hij houden,
 Van onder in een mast,
 En eens trok hij den tak neer
 En nam een jongskens vast;
 Doch woedend pikte d'oude,
 Dat hij een angstschreeuw liet:
 'O Willem! riep zijn moeder,
 Roof toch haar jongskens niet.....'

En weder thuis gekomen,
 Sprak hij Grootvader aan;
 Hij zegde hem, al snikkend,
 Wat d'ekster had gedaan;
 Maar na een kus vertelde
 Grootvader van zijn jeugd,
 En Willems wezen glansde
 Van kinderlijke vreugd.

Weer sprak de goede grijsaard
 Hem van den heidenbrand,
 Den brand die schrik verspreid had
 Door gansch het Kempenland,
 Die mijlen wijd de bosschen
 Verteerd' in asch en rook, -
 En angstvol vraagde Willem:
 'De kleine vogels ook?.....'

II

Zoo leefden zij gelukkig
 In hunne leemen hut,
 De goede bessembinders,
 Voor zon en wind beschut.
 Zij vreesden geenen heilbrand;
 Des avonds, met de zon,
 Lei ieder zich ter ruste,
 Tot weer de dag begon.

Doch eens, wen heel de huiskring
 Het middagvoedsel nam,
 Sloeg plotsling in de verte
 Een slingerende vlam.

‘Brand!’ riep Grootvader huivrend,
‘Brand! brand!’ hernam hij luid,
En met geheven armen
Liep hij de woning uit.

Ginds in d'onmeetbre vlakke
Ginds rees een rookkolom,
Die breed, in zwarte golven
En traag ten hemel klom.
Reeds was een vlam meer zichtbaar,
Doch, rollend in het rond,
Steeg immer breeder, breeder,
De rook op uit den grond.

Zoo snel als van een vuurberg
Welks lava overkookt,
Liep in de heï de brand voort,
Door kruid en wind gestookt.
Slechts toen de rook in slangen
Zich slingerd' op een duin,
Kon 't oog een wijl de vlamme
Zien flikkren op de kruin.

Grootvader zuchtte droevig:
‘t Is met de heï gedaan:.....
De wind drijft naar de bosschen:
Daar helpt geen blusschen aan.’
Met Willems vader liep hij
Waar moed nog nuttig scheen;
Doch, wat de moeder wilde,
Ook Willem toog er heen.

Zij hoorden hoe de dorpsklok
Het volk ter hulpe riep,
En zagen in de verte
Wat drom er henen liep.

Geen kindren merkte Willem,
Slechts mannen in den drom;
Uit vrees verjaagd te worden,
Liep hij een eind weg om.....

Met oogen vol van tranen
En nauwbenepen hart,
Zag d'arme knaap hoe 't heikruid
Als afgeschoren werd;
Hoe schrill de leeuwerikken
Opvlogen voor den brand,
En kermend daar hun jongen
Verbrandden in het zand.

Maar toen de wind het vuur in
Het eerste mastbosch joeg;
Toen plots de vlamme krakend
En hoog ten hemel sloeg;
Toen half het bosch in gloed stond,
Een helschen kolk geleek,
En zelfs zijn koene vader
Een eind terugge week;

Toen hoorde d'arme Willem
Het jammerend gekras
Der eksters, om hun jongen,
Wier nest nog redbaar was.
Met roekelooze stoutheid
Schoot hij er heen, ontzind,
Ontheven als een moeder
Ter redding van haar kind.

Grootvader ziet en roept hem,
En al zijn bloed wordt koud;
Doch spoedig komt de kleine
Al juichend uit het hout;

En wen de grijsaard, weenend,
Hem kust en met hem vliedt,
Toont hem het kind een nestje:
'Nu pikte d'oude niet!'

En reeds na 't eerste mastbosch
Heeft d'aangeblazen brand
Met immer langer tongen
Een ander aangerand.
Al sneller slaat de vlamme
In dezen nieuwen buit, -
Doch ijlings keert de wind om,
En jaagt ze 't mastbosch uit.

Een lange juichkreet stijgt nu
Uit honderd monden, en
Het vuur loopt weer de heï in,
Zich richtend naar een ven,
Een ven, dat breed en verre
Zich door de vlakte strekt: -
De brand sterft op zijn oever,
Zoohaast hij water lekt.....

En thans, wanneer een wandlaar
Zich in de hut bevindt,
Ziet hij er twee paar eksters,
Gehoorzaam aan een kind.
Zij zitten op zijn schouders,
En eten uit zijn hand;
En Willem zegt, vol hoogmoed:
'Ik redde z'uit den brand!'

Het woord⁽¹⁾

Het Woord, dat was 't begin!
 Het wekte licht en leven,
 Deed alles trillend beven,
 En dreef er geestdrift in.

Als wind zoo zweefde 't voort.
 Het strooide mild gedachten;
 Ja, wenschen, zangen, klachten
 Ontstonden uit het Woord.

Een Meester beeldde 't af,
 Zoo werd het een Gebieder,
 Die dwingen kan, en ieder
 Doet buigen voor zijn staf.

Die Heerscher wordt niet krank:
 Zijn mond en zijn gebaren
 Zijn in de kracht der jaren,
 Als dronk hij Godendrank.

En werd de zonne zwart,
 Ging al, wat is, verloren,
 Dan zou men 't Woord nog hooren
 Gelijk een zuchtend hart.

(1) Vertaald naar het Duitse dichtstuk dat Carmen Sylva schreef voor het *Museum Plantin-Moretus*.

III. - Vruchten, kunstgebied

Mercedes

Er stierf een arme jonge vrouw,
En gansch Europa kreet van rouw;
Heel 't menschdom voer door ziel en harte
Een rilling van ellende en smarte.....

Wel was haar woon geen burgerwoon:
Haar sponde prijkte met een kroon;
Wie om haar stonden bij 't verscheiden,
't Was hermelijn waarop zij schreiden.....

Doch wie geen vorsten eerde, ook hij
Bracht hier zijn tol van weemoed bij:
De vrouw wier dood dus allen griefde,
Was 't beeld der Onschuld en der Liefde.

Zij was zoo jong, zoo rein en schoon!
Gelijk een kind zat zij ten troon,
En liet er op het glansend wezen
Het innig heil heurs harten lezen.

Zij was de Vrouw als God ze schiep,
Die lachend over rozen liep,
En de armen uitstreckte, alsof 't leven
Geen vreugd en lust te veel kon geven.

Zij hing met gansch haar gul gemoed
Aan al wat schoon is, rein en goed;
Zij had ze lief, de rijke wereld,
Die God getooid heeft en doorpereld.

Het oude Spanje, 't ridderland,
Had meegetrild, als zij de hand
Den jongling reikte, die haar zeide:
'Mijn hart, mijn kroon, o neem ze beide!'

Zij schonk heur handje hem zoo blij:
Gekroond te zitten aan zijn zij.....
Den boord haars kleeds te voelen kussen.....
Wat heil te strooien, wee te sussen!

Acht eeuwen lag de Cid in 't graf;
Hij luisterde al heur woorden af;
Zijn geest, die wrokte om klein- en snoodheid,
Vloog juichend op: 'Dat kind baart grootheid!'

Nog klonk de juichtoon Spanje rond,
Als aan heur sponde een engel stond:
'Zie de open heemlen, - zie wat hoven!
Kom, zuster, kom! stijg mee naar boven!'

'O!' sprak zij met gebroken stem,
'Neem mij niet weg van hem, van hem!'
Maar de engel kuste ze op dat kermen,
En steeg omhoog met haar in de armen.

En als heur hand den man ontschoot,
Voor wien zij smeekte bij de Dood,
Zonk dit gevoel hem in 't geweten:
Eerst nu moet gij een balling heeten.....

Zoo stierf een arme jonge vrouw,
 En gansch Europa kreet van rouw;
 Heel 't menschdom voer door ziel en harte
 Een rilling van ellende en smarte⁽¹⁾.

Antwerpen, Juni 1878.

Kent gij haar droevig einde?

Mijnen vriende ALFONS VAN CAMP.

Kent gij haar droevig einde
 En hebt gij niet geweend?
 Geen herte dat haar kende
 Geen herte was versteend.
 Bemind zijn was haar leven;
 Verlaten, hare dood;
 Als de engel vol van liefde
 Die uit den hemel vlood.

Zij had een witten zakdoek
 Met eigen hand bestikt;
 Hij had hem menigmalen
 Om haren hals gestrikt;
 Dien had zij hem gegeven
 Tot pand van hare trouw,
 Opdat hij haar ook immer
 Alleen beminnen zou.

(1) Afzonderlijk gedrukt.

En hij had dezen zakdoek
Gedrukt op zijnen mond,
Haar wedermin gezworen
Tot zijnen laatsten stond,
En, zwevend door de balzaal,
De zwijmende aan zijn hart,
Met innige vervoering
De waereld uitgetart.

En toch heeft hij een andre
Ter balzaal heengeleid.
Haar gansch den nacht geliefkoosd,
Aanbiddend haar gevleid,
En, uitgaande, op de trappen
Verhit van een wals,
Den zakdoek der verlaatne
Geknoopt om haren hals.....

Bij zonnenopgang dwaalde er
Een meisje langs de beek,
Dat zuchtte alsof heur hart brak,
En naar den hemel keek.
Zij dacht aan haren vader,
En zonk op hare kniën,
En snikte dat op aarde
Hij haar niet meer zou zien.

En toen sloeg zij nog eenmaal
Hare oogen om zich heen,
Zag hoe de zonne glansend
De schepping overscheen,
En vreezend of het water
De kracht heur hadde ontroofd,
Wierp zij zich kil en huivrend
Den voorschoot over 't hoofd.....

Des middags zat een grijsaard
 Daar bijna doof en blind, -
 Heur vader, op wiens knieën
 Het lijk lag van zijn kind.
 Een visscher hief den voorschoot
 Van vóór heur aangezicht:
 Zij lachte, en de arme vader
 Sloot zacht heure oogen dicht.

En nu ligt zij begraven
 In ongewijden grond.
 Wat deert de haat eens priesters?
 't Is God die haar verstond,
 God die het zwakke meisje
 De sterkste liefde gaf,
 En bloemen, frissche bloemen,
 Laat groeien op haar graf⁽¹⁾.

Wil uw oog een wondersprei

Wil uw oog een wondersprei,
 Vlaandrens rijkste gouwen
 In hun lentedos aanschouwen,
 Klim ten toren in de Mei.

Zie wat spreï, wat wondersprei,
 Veld en wei ontvouwen;
 Zie de wind er over spelen,
 Welk onmeetbaar bloemtapijt.

(1) Uit *Bloemen op een Graf*. Bladzijden 40 tot 42.

Welk tapijt ligt uitgespreid
 Over veld en weien.
 De uchtendwinden spelemeien
 Die de vlakten golven doen.

Zie, de neevlen stralen mee,
 Hoor, de bosschen klinken
 En de Schelde gaat aan 't blinken
 Waar zij slingert naar de zee.

Zigeuners op een der rhijnoevers⁽¹⁾

Kinderen uit de Karpathen
 Zwerven van rijk tot rijk;
 Vreezen geen potentaten;
 Worden geen onderzaten:
 Koningen zijn ze gelijk!
 Zij trekken over land en meer
 Met vrouw en kind, en fluit en beer;
 De schoone waereld gaan zij rond
 Met liedjes in den mond.
 Zinge, springe, dochterkijn!
 Danse, beer, aan 't lijn!
 Maar voor hen die gierig zijn,
 Grol, Martijn!

(1) Afzonderlijk gedrukt en door den dichter bestemd om plaats te nemen in de Cantate *De Rhijn*.

Menschen, wij laten u praten:
 Leeft ge zoo vrij en blij?
 Danst onze beer in de straten,
 Och! in hoevele Staten
 Zijt ge de beer niet, gij!
 Wij trekken over land en meer
 Met vrouw en kind, en fluit en beer;
 De schoone waereld gaan wij rond
 Met liedjes in den mond.
     Zinge, springe, dochterkijn!
     Danse, beer, aan 't lijn!
 Maar voor hen die gierig zijn,
     Grol, Martijn!

1889

Een Araab op zijn kemel

I

Menschenklacht

De Araab Op zijn kemel doorreist de woestijn.....
 Verzengt er zijn borst, en verschroeit er zijn haren.
 Als eenmaal zijne oogen zijn Mekka ontwaren,
 Dan strekt hij zijne armen naar de engelenscharen,
     De Hoeri's, de Hoeri's!
 Dan knielt en dan juicht hij: 'Die hemel is mijn!'

Wij... hebben geen Mekka, geen Hoeri's, geen droomen.....

Wij... gaan door het leven, geslacht na geslacht,

Als wolken van schimmen die drijven bij nacht.

Wij... zwoegen en lijden en hopen en schroomen,

Gezweept door een arm met ontzettende kracht.....

Waarheen? Waarheen?

Wij blikken vooruit in de verte.

De toekomst, - de zwarte, -

Bezwangerd met smarte,

Beklemt ons het harte.....

Waarheen? Waarheen?

Geen lichtstraal, - geen!

De Araab als een kind zit verrukt op zijn kemel.

Ons paait men niet met hel en hemel.

Spreek gij, spreek gij het groote woord, o Dood:

Slaapt men eeuwig in uw schoot?

II

Stem der kennis

Gij zoekt troost in het niet.....

Menschdom ziet

Gij dan niet?

III

Natuurstemmen

Boomen ruischen: 'Ziet, wij groeien!'

Bloemen fluisteren: 'Ziet, wij bloeien!'

Vogelen zingen: 'Ziet, wij stoeien!'

Wateren klateren: 'Ziet, wij vloeien!'
 Herten huppelen, leeuwen loeien,
 Schoon bij allen, een voor een,
 Voor- na voorgeslacht verdween.....

Vaderen leven in hun zonen;
 Zonen teelen voort;
 En een geestkracht, albezielend,
 Stroomt van Zuid tot Noord!

IV

Menschenklacht

De Araab op zijn kemel zit blij als een kind.....
 Zoo zijt ge blind! Zoo zijt ge blind!

Een Willem van Saafingen

I

Geen leekebroeder.

1302. - Een klooster nabij Kortrijk. Een open cel met vensters naar het binnenhof. In die cel een monnik met het evangelie op de knieën; vóór hem een groot Christusbeeld; hij beschouwt den gekruiste en gaat er voor knielen.

Heer! ik zegde aan gansch de wereld over twintig jaar vaarwel;
 'k Bid U aan in uwen tempel en kastijd me in mijn cel;
 Als een dankvuur gloeit mijn herte, Heer! wanneer ik boeten mag
 Voor de broedren, booze broedren, die ik sinds niet wederzag.

Doch nu rijzen over Vlaandren zooveel rampen, zooveel rouw,
 Dat geen mensch die af zou weren, hoe hij zich kastijden zou.
 Heere! Gij, voor ons gestorven, strek beschermend uwe hand,
 Strek ze van uw bloedig kruishout over mijn zoo dierbaar land.

II

Langsheen het klooster een heerweg, links. De cel heeft langs dien kant
 een venster waarvan de luiken gesloten zijn. De monnik hoort een bende
 Gentenaren voorbijtrekken, al brommende:

Ginds vecht men in de velden.....
 Hoe spoedig wij ook snelden,
 Nog sneller, sneller voort!
 Houdt moed, o Brugsche helden:
 Gent, Gent heeft u gehoord!

Slaat dood de valsche Gallen!
 Al zijn zij duizendtallen
 En aan den strijd gewend,
 De zegetoon moet schallen
 Voor die van Brugge en Gent.

(Voort.)

III

Op het binnenhof, de kloosterkerk. In die kerk, met begeleiding van het
 orgel.

O wee, o wee! Genade, o God, genade!
 't Zijn broedren, die hunkren naar bloed.....
 U bidt elk kind, tot U schreit elke gade:
 Heer, blusch de wraak, wij vallen U te voet!

De monnik in de cel. Bij het hooren der landverdedigers heeft zijn oog geglinsterd en rond zijn cel geschouwd, alsof het naar een wapen zocht. Thans met den vinger op den bijbeltext.

Daar staat het woord: 'O mensch, gij zult niet dooden.....'

En: 'Petrus, steekt uw zwaard wêer in de schêe.....'

Dat werd vooral den priesteren geboden:

Ik, priester Gods, wat zal ik doen! - O wee!

IV

Op den heerweg dorpingen, uitgeleid door hunne echtgenooten en dochters.

VROUWEN

Zij moorden, branden, rooven.....

Wat bosschen, welke kloven

Beschermen ons geslacht?

MANNEN

Bij de almacht van hier boven

Onze armen hebben kracht!

VROUWEN

Keert niet, zijt gij verslagen!

Met have en kroost en magen

Verbranden wij tot asch!

MANNEN

O! Vrijheid zal er dagen,

Maar..... uit een bloedmoeras!

(Mannen af.)

In de cel, de monnik die zijn buitenvenster opengerukt, gezien en gehoord heeft.

O Moeder! tot behoeder
 Liet ik u mijnen broeder:
 Wellicht stort hij reeds neêr....
 Ten strijde om u, o Moeder! -
 Vergiffenis, o Heer!

(Af.)

V

In de kerk. De vrouwen gekniel. Orgelspel.

Ge zijt, o God, de vader beider landen:
 Blusch uit den haat, die brandt in elks gemoed;
 Sla, sla de wraak met lamheid in elks handen;
 Breek aller zwaerd..... o! Storte niemand bloed!

Ge zijt, o God, de vader aller landen:
 Zie Vlaandrens volk, stort kracht in zijn gemoed;
 Voor de onzen, Heer, verheffen wij de handen;
 Schenk hun de zege.... en spaar, o! spaar hun bloed!

VI

In de verte, op het slagveld, en weldra de opgerezen vrouwen. Naar goedvinden, zelfs in de kerk, met begeleiding van het orgel.

Heil, Vlaanderen, Vlaanderen! Zege, ons de zege!
 - Wat juichtoon?..... o God, het is zegegeschreeuw!
 Weêr vrijheid, weêr nering, weêr trots allerwege!
 O Vlaanderen, Vlaanderen, Vlaandren den Leeuw!

Levenslust Eerste liederkrans

Te Spa

I

‘Ik heb u lief, o prachtig land!
 'k Heb lief uw bergen, lief de vlieten
 Die uit uw zwarte rotsen schieten;
 Uw wilde bosschen, d'eiken banken,
 Waaraan ik zooveel heil moet danken:
 Daar drukte zij mij 't eerst de hand.....
 Ik heb u lief, o prachtig land!

Zij was een kind van Albion.
 Ik keerde weer van Vierfonteinen,
 En kweelde stil ook mijn refreinen,
 Toen zij in 't bosch bij zacht geklater,
 Haar voetjes plonsen liet in 't water;
 De lucht was gloeiend, frisch de bron.....
 En 't was een kind van Albion!

Ik zeeg ondeugend op een bank.
 Weldra, ontkleed met zedig schroomen,
 Zwom z'onder groen der dichte boomen.
 De zon alleen toch liet heur stralen
 Bepiedend in de beke dalen?.....
 Wat was zij blank en slank en rank!
 Ik zat ondeugend op een bank!

Wanneer zij lustig huiswaarts toog
 Bij 't schudden harer blonde lokken,
 Werd plots haar blik op mij getrokken.
 Zij bloosde, liet een gil ontglippen,
 En bracht den vinger aan de lippen,
 Om zwijgen smeekend met het oog.....
 Wanneer zij lustig huiswaarts toog.

Ik heb u lief, o prachtig Spa!
 Ik zag u bloeien, 'k zie u kwijnen;
 Doch moest van d'aarde gij verdwijnen,
 Uw naam zou in de liederen leven,
 Die Fanny mij heeft ingegeven;
 Elk minnend harte zingt mij na:
 Ik heb u lief, o prachtig Spa!

Zoo heeft hij gezongen
 De lustige jongen,
 De Liefde ter eer.
 Nu zingt hij niet meer.....

Der dichteren leven
 Is geven, geven
 Hun heil, hun smart,
 Hun geest, hun hart,
 Tot dat hun gemoed
 Is uitgebloed.

Hoe heeft hij z'aanbeden!
 Hoe zij hem beleden
 Den gloed van heur hart
 En later wat smart.....

Is Herman gestorven
 Of henengezworven?
 Waar droeg hij zijn wee
 In 't graf, over zee?

O Schelde! wier boorden
 Zoo trillend hem hoorden,
 Herhaal ons nog lang,
 Nog lang zijn gezang!

II

Er was in de Kursaal een gala-bal,
 Waar menig jonkman van droomen zal.
 Daar zaten de moeders fier in het rond,
 Met den zoetsten glimlach op den mond;
 Haar dochters gehuld als in een waas
 Van louter kant en louter gaas,
 In d'armen van aadlijke jonkers gewiegd,
 Geleken een silfendroom die vliegt;
 En de koning, gelukkig als zat hij ten troon,
 Vond alles zoo lief, vond de freules zoo schoon.

Op eens verhief zich een blijde ronk,
 Die blijder, blijder, verder klonk.
 't Was Fanny, de rijkste, de schoonste van al,
 Die intrad op het koningsbal.
 Zij boog vóór den vorst met haar danser zich neer,
 Walste, en zag naar geen koning dan meer.
 Daar brak aan heur hals, aan heur zwanenhals,
 Een vonkelend snoer in den zwierenden wals;

Doch rolde nu ten allen kant
 Een schittrende regen van diamant.
 Zij bukte zich niet om gesteente ten grond,
 Maar lei den vinger weer op den mond;
 Want hem zag ze staan die haar had bespied,
 Toen zij zoo dartelend zwom in de vliet;
 En 't scheen hem alsof z'in het dansen nu vloog
 Met een bos op de wang en een vlam in het oog.

III

o Zee! die in uw golven
 De rijkste paerlen houdt bedolven;
 o Zee! wier donkere nacht
 Verlicht wordt door hun pracht,
 Ik wil ter diepste diepte dalen;
 'k Wil haar een krans van schittring halen!

En heeft de zee geen vonken
 Om in haar diadeem te pronken,
 Ten hoogen hemel zal ik klimmen,
 Tot waar de reinste sterren glimmen;
 Ja, moest de trans ook uitgedoofd,
 Gesternte krijgt zij om haar hoofd!

IV

Hoe stonden haar paerden te dampen;
 Hoe stonden haar paerden te stampen;
 Vóór d'opene koets aan de poort!
 Wat gonsde men op hare schreden,
 Van boven de trap tot beneden;
 Wat rolde z'in zegepraal voort!

Ho! hadden zij allen die 't zagen,
 Op d'armen haar om mogen dragen!
 Heil hem die er henen mee rijdt!
 Doch thuis, aan de marmeren trappen,
 Zal hij uit den landau niet stappen,
 De danser door allen benijd.

Zij biedt hem de hand, en hij kust ze.
 Al gloeit hij van liefde, zij bluscht ze
 Niet anders, niet anders, o neen!
 'Och! zal ze dan nooit mij beminnen?'
 Zoo zucht hij en kreunt hij van binnen,
 En rijdt naar zijn villa - alleen.

V

Kamermeisje, kamermeisje, 'k wilde in uw plaats wel zijn,
 Als gij z'aankleedt, als ge z'uitkleedt, met uw handjes van satijn.
 Uit heur hoofdhaar, van haar boezem, van heur armen neemt gij thans
 Een voor een de pronkjuweelen die verblinden door hun glans.
 Zucht niet om het vonklend halssnoer: Fanny voelt zoo weinig spijt,
 Dat zij glimlacht, en haar schoentjes wegschopt over 't vloertapijt.
 'Laat in 't bad mij wat bekoelen,' lispelt zij, en met een blos
 Maakt gij eerst heur prangend keurslijf, dan haar kanten hemdje los.
 Voor het bad hangt wel een sluier, doch voor u niet dat gordijn.....
 Kamermeisje, kamermeisje, 'k wilde in uw plaats wel zijn!

VI

Men zegt, zij is een weeze van adellijk geslacht,
 De blonde maagd die 't leven zoo lustig tegenlacht.
 Men zegt, godin Fortuna heeft z'immer zóó bemind,
 Dat zij zoo rijk bedeed werd als 't rijkste vorstenkind.

Met akkers, hoeven, dorpen, beschonk zij haar zoo mild,
 Dat honderden van stroopers er leven bij haar wild;
 Dat honderden van jonkers.....

Ontneem haar alles, Heer
 Voer z'arm hier aan mijn boezem, en haal ze nimmer weer!

VII

Wie met haar danst en om haar stoeit,
 Voert wis een trotschen naam;
 Toch is het nooit haar mond ontvloed
 Of wel voor hem haar boezem gloeit.
     O! zei ze dat,
     De jonker had
     Een rijker schat
 Dan al de Lords te zaam.

VIII

Schoon is de kronkelweg in 't bosch
 Waar een Vorstin zich ging vermeien;
 Maar schooner die, en frisscher 't mos
 Waar Meyerbeer zich neer ging vleien.
     Nog schooner het dal,
     Met zijn waterval,
 Zijn slot en zijn puin dat de Dichter dan schiep; -
     En toch was daar,
     Met slingerend haar,
 Geen Fanny die over de rotsen liep!

Hoe lief was haar die schuimende beek,
 Die van rots- tot rotsblok viel!
 Was niet die beek in die eenzame streek
 Als haar ruisende, bruisende ziel?

IX

Ik wierp het dagblad neer op 't mos
En neuriënd toog ik voort in 't bosch.

Alweer een prins of graaf
Verloofd per telegraaf;
Alweer een koningskind
Dat trouwt en niet bemint.....
Men heeft niet mij gewiegd op hermelijn;
Mijn levenstaf zal nooit een scepter zijn.
Doch geene, geene zal de mijne wezen,
Dan zij die trilt in hart en stem
Als ik haar poezelig handje klem,
En in wier oog ik gansch de ziel kan lezen!

Wat zijn mij kroon en troon!
Mijn vrouw zij lief en schoon,
Haar boezem malsch en warm,
En koen en sterk mijn arm!
Wie trouwt om rang, het ga hem goed en wel.
Ik trouw uit liefde: 'k wil op aard geen hel.
Mij zal geen boei omknellen noch omkronkelen,
- Geen andere dan de lokken haar
Die dartelen om een schouderpaar,
En waar doorheen twee oogen op mij vonkelen!

X

In harer vaderen graafflijk domein
Speelde een maagdelijn eerbaar en rein.....

Weet ge 't nog, Fanny? het was in de mei:
Groen waren park en prieëlen en wei;

't Maagdelijn zoende een rozenknop,
 Lachte er tegen, en blies er eens op.
 'Bloemeken, sprak ze zoo teer als ze kon,
 Breek toch uw hulsel, en lach tot de zon!'

 Het knopje brak,
 Terwijl ze sprak,
 En vogeltjes, biekens, zonneschijn,
 't Scheen alles te juichen als 't maagdelijn:
 'Wat kleuren!
 Wat geuren!
 Wat levenslust toch!'

 Fanny, weet ge 't nog?

't Was in de mei, en een eindeloos tal
 Herten ontsprongen den winterstal.
 't Was als een sluize die zwicht voor 't geweld;
 't Was als een stroom die de vlakte doorsnelt.
 D'effene wei werd een huppelend bosch,
 Gillende, trillende: vrij ende los!
 En boven al
 Klonk hoorngeschal,
 Of jagers en wachters, beminnend, bemind,
 Het uit wilden juichen als 't edele kind:
 'o Vrijheid!
 o Blijheid!
 o Levenslust toch!'

 Fanny, weet ge 't nog?

Ho ja! want u fluistert een stemme daarbinnen:
 'Als bloemen en herten moogt gij thans beminnen!'

XI

Ik wandelde op de bergen om.....
 De stad lag daar beneden,
 Ik brom niet na het dof gebrom
 Dat opstijgt uit de steden;
 Noch wijs u wat z'al schoons bevat,
 Zoo 'n averechtsche stad.

Doch ziet toch iet, het is 't wel waard:
 Aanschouwt die Amazone;
 Ziet hoe het steigert, haar jeugdig paerd,
 Hoe koen zij rijdt, de Schoone!
 En hoort die groep van boeren aan,
 Die sprakeloos gadeslaan,
 En arm aan arm in 't henengaan
 Zingen langs de baan:
 'Hoe lustig is 't zwieren!
 Hoe lustig het leven den teugel te vieren!'

En Fanny, alsof 't haar verrukt wat zij hoort,
 Zij steigert nog lossen en lustiger voort.

XII

'Zij zoo rijk, en ik zoo.....
 God!
 Wie verbindt ons beider lot?
 .....
 Die schier nooit gebeden had,
 Herman, blikte op en bad:
 'Heere, daar gij alles kunt
 Worde mij door U vergund,
 Op dien bergrug, naast dat bosch,
 Slechts een kluis van veil en mos;

Ook een boomgaard, ook een bron,
 Met wat lommer, met wat zon.
 Laat de bron gedurig stroomen;
 Tooi met vruchten steeds de boomen;
 En dewijl Gij goed zijt, Heer,
 Wees nog milder, doe nog meer:
 Wone zij, o! wone zij
 Immer in die kluis met mij!
 Laat op 't gras een groep van kinders
 Tuimelen, huppelen achter vlinders;
 Plukke zij voor 't lieve kroost
 Wat in 't groene loover bloost!'

XIII

Heldenmoed,
 U bewonder ik zoo zelden.
 't Is het bloed
 Anderer helden
 Dat gij meestal stroomen doet.
 Heldenmoed,
 Zelden goed!

Heldendaden
 't Leven schenken, niet de dood;
 Niet gepleegd om mee te prijken
 In verwaande landchronijken;
 Heldendaden die niet schaden
 Die zijn groot!

En ze liggen vaak begraven
 Diep in 't volk of diep bij slaven,
 Als de reinste diamant
 Diep in 't zand.

XIV

Het dorp is van bergen omringd als een vest;
Doch de kerktoren tuurt als een zwaan uit haar nest.

Het kruis van den toren is afgestort.....
Hoe het er weder opgeplant wordt?

De kerk is arm, de werkman koen:
Zou hij het zonder stelling niet doen?

‘Ik waag er,’ spreekt hij, ‘mijn leven aan,
Houdt een van u op de schouders mij staan.’

Zij blikken ten toren, en druipen heen.....
De pastoor komt terug, en hij komt niet alleen.

‘Ik grijsaard kan zoo hoog niet meer;
Maar Caris wil staan als de rots van den Heer!’

En Caris klimt ten torentop,
En de werkman klimt zijn schouders op.

En als ze nu staan met het kruis in de lucht
Slaakt niemand daaronder een woord of een zucht;

Laat niemand schier zijn adem gaan,
Want plots kan 't uur in den toren slaan.

In kokend lood moet het kruis geplant:
Gietende, beeft des werkmans hand;

En ho! wie hem vasthoudt met d'armen bloot,
Hem stort op d'armen 't gesmolten lood.

Hij brult van de pijn, in zijn mond komt schuim;
Maar hij werpt hem niet af van die hoogte in 't ruim;

Hij brult, want het brandt hem tot op het gebeente;
Maar pal blijft hij staan als rotsgesteente.....

Het dorp is van bergen omringd als een vest;
Doch de haan kijkt eruit als een zwaan uit haar nest.

XV

't Roemwaerdig feit zonk in het niet:
De Faam huist in de dorpen niet.
Doch toen in Spa de werkman kwam,
Sprak hij totdat het een Dichter vernam.
't Valt als een vonk in diens geest en gemoed;
En de vonk wordt een vlam, en de vlam wordt een gloed.
Een lied, een gevleugeld lied, vliegt rond,
Dat allen de heldendaad verkondt.
Na eenen dag was er geen zaal
Waar 't lied niet klonk in begeesterde taal;
En om het te hooren uit Fanny's ramen,
Scholen er honderd daarbuiten te zamen.

XVI

'Emma, sprak ze, dezen avond
Ga ik niet ten dans.
Vul met goud uw gordelzakje:
Ik wil spelen thans.
Ik wil spelen voor dien arme,
Winnen voor dien held;
En wij rijden morgen samen
Hemwaarts met het geld.'

Emma sloot in 't gordelzakje
 Duizend frank bijeen;
 En het tweespan met de meisjes
 Vloog ter speelzaal heen.
 'Hemel!' zegde menig speler,
 'Jonkvrouw Fanny hier!'
 Doch zij trad zoo vrij ter tafel,
 Als tot haar klavier.

'Duizend franken wil ik winnen.
 Emma, leen mij wat.'
 Doch hoe spoedig was 't verloren
 Al wat Emma had!
 'Arme Caris! Arme vader!
 Zuchte Emma, ach!'
 Fanny stapte aan heur arm
 Henen met een lach.

XVII

Wie rijden over de bergen ginds?
 Wie zijn die amazonen?
 Zij ijlen bijwijlen op vleugelen des winds,
 Als freules aan 't hof van een oosterschen prins,
 Om waiende kleeren te toonen.

'Vooruit, mijn zwartje!' klinkt de stem;
 'Omhoog maar, tot onder die boomen!
 Daar rust gij wat uit, om langs rotsen en brem
 Te draven, te vliegen, te steigren tot hem.....
 Op! Emma! te laat zult ge komen!'

Berg op, berg af, met vuur in 't bloed,
 Om strijd met haar joelende honden,
 Zoo toog zij voort in verrukkenden moed,
 En stuurde kasteeltjes en kerkjes haar groet,
 Totdat z'aan het hutteken stonden.

XVIII

Wie zit aan 't bed des kranken?
 Wie kwam den armen danken!
 Wie wuift zijn voorhoofd koel?
 Haar paerdjen afgestegen,
 Staat Fanny gansch verlegen,
 En trilt van zoet gevoel.

Een jongling ruimt de stulpe.
 Hij bracht maar weinig hulpe,
 Doch laat er milden troost.
 Den vinger op de lippen
 Laat zij geen woord ontglippen,
 Maar buigt voor hem en bloost.

Zij treedt met Emma binnen:
 Wat zij had willen winnen,
 Dat legt ze dubbel neer.
 Dan kust zij 't jongste kindje:
 'Neem gij nog dit mijn vriendje,
 Voor moeder .... van dien heer.'

En als zij 't gaf, en sprak van hem,
 Doorvoer een beving hare stem.

XIX

Ze zat op 't balkon met een roos in het haar,
 Als hij maar alleen in het bosch er wist bloeien.
 Hoe sloegen zijn hart en zijn hersens aan 't gloeien!
 Wie kende die bloem, en wie plukte ze Haar?

Naar 't bosch, o verliefde! naar 't bosch tot de rozen:
 Voor Fanny de schoonste, de schoonste gekozen!

Hij lei z'op de bank en dan sidderde hij:
 'Vindt zij wel, vindt zij wel den duurbaren bloezem.'
 Maar reeds onderweg rijdt hem Fanny voorbij,
 - O neen, 't is geen droom! -, met zijn roos op den boezem!

XX

'k Was gisteren morgen opgestaan
 Met een liedjen in hoofd en mond;
 En wat ik ook deed, en waar ik mocht gaan,
 Het zweeg geenen enkelen stond.

Van Meyerbeer was de melodie,
 Van mij het verzenpaar....
 O! elke verliefde is vol poezie:
 Het liedje was op Haar!

Ik toog naar het bosch, en recht naar de bank,
 En sneed haar naam in een boom.....
 Wat zweefde mijn ziel in dat gonzend gezang!
 Wat wiegde m'een zalige droom!

XXI

Dezen uchtend
 Trok ik zuchtend
 En gejaagd naar 't woud:
 Onze namen
 Moesten samen
 Aan dien boom vertrouwd.

Vogels vrijdden
 Onder 't snijden.....
 Juichend ging ik heen:
 Spijts de wormen,
 Trots de stormen,
 Groeien zij ineen!

XXII

Zij kwam met heur kamermeisje,
 Toog ook ter banke heen:
 'Liev' Emma, ga, kuier een reisje;
 Ik mijmer zoo graag hier alleen.'

En Emma, in 't plechtig lommer,
 Trad voort tot op een brug;
 Maar keek weldra uit kommer,
 Naar droomende Fanny terug.

Zoo strak hield Fanny d'oogen
 Gevestigd op een boom;
 Zoo diep was zij bewogen,
 Dat Emma kreet van schroom.

Doch plots bedaarde zij weder:
 De freule sneed bevende daar,
 Daar, onder die namen zoo teeder,
 Twee harten in elkaar.

XXIII

Ik heb haar zachte hand gedrukt!

Om bloemen weer in 't bosch gekomen,
 Zag z'op de bank mij zitten droomen.
 Met kuischen blos en schuchtere schreden,
 Kwam z'aangetreden, aangeleden;
 Dan schoot zij toe, beheerscht, verrukt.....
 Ik heb haar zachte hand gedrukt!

XXIV

Ik heb een haarlok van haar hoofd!

Ik smeekte haar, tot zoet gedenken,
 Mij van heur hoofd de bloem te schenken;
 Zij knipte mij met eigen vingeren
 Een haarlok af, die hing te slingeren.
 Geen reuzenarm mij die ontroofd.....
 Ik heb een haarlok van haar hoofd!

XXV

Wanneer kus ik haar rozenmond?

De Koran zegt, dat Allah's engelen
 Elkander steeds in d'armen strengelen.
 Ik schenk den hemel en zijn lusten
 Om eenmaal aan haar borst te rusten,
 Om weg te smelten éénen stond
 Bij 't kussen van haar rozenmond.....

XXVI

Ik heb haar rozenmond gekust!

O Liefde! die ons hebt gedreven,
 Laat over ons een sluier zweven!
 Zij is de mijne: geef mij klanken,
 Om eeuwig, eeuwig haar te danken!
 Aan Fanny's borst heb ik gerust,
 Ik heb haar rozenmond gekust!

Zoo heeft hij gezongen,
 De lustige jongen,
 De liefde ter eer.
 Nu zingt hij niet meer...

Der dichteren leven
 Is geven, geven,
 Tot dat hun gemoed
 Is uitgebloed.

Hoe heeft hij z'aanbeden!
 Hoe zij hem beleden
 Den gloed van heur hart!
 En later wat smart...

Heeft Fanny bedrogen?
 Is Fanny ontvlogen?
 Wie volgde haar jacht
 Dien schrikbaren nacht?

O, Schelde, wier golven
 Zoovelen bedolven,
 Kreunt hij nu zijn nood
 Zoo diep uit uw schoot?

Levenskamp

I

Een kindje treedt het leven in als wij een wildernis,
 Zoo daar geen gids bij 't hartjelief, zoo daar geen moeder is;
 En Fanny's moeder had maar ééns den kleinen mond gekust;
 Als haar de dood ter tombe voer, waar Fanny ook eens rust.
 Haar vader was aan 't Hof bevriend, en Lord in 't Parlement;
 Maar, wijl ze slechts een meisje was, heeft hij ze nauw gekend:
 Een Lancashire zonder zoon, de laatste van zijn stam...
 Hij treurde, sufte, tot de dood hem eindlijk halen kwam.
 En toen, uit de enge school verlost, een klooster voor haar jeugd,
 Genoot z' op vaders oud kasteel haar eerste levensvreugd.
 Wel kreeg tot voogd, tot somber voogd, z'een verre bloedverwant,
 Die 't pairschap droomde voor zijn zoon, met Fanny's hart en hand;
 Maar met vriendinnen, jong als zij, vol onschuld en vol vuur,
 Was zij de Lente, 't ijs ontsnapt, de juichende Natuur.
 En hem als andren zegde zij: 'o Lucht en zonneshijn,
 En paerd en dans zijn mij genoeg, tot dat ik vrij zal zijn!'

En toen ze vrij was van haar voogd, zij gul, van hart en zin
 Toen toog ze met geheel haar huis de lieve wereld in.

II

'Nog nooit, nog nooit een enkel woord
 Van liefde uit haar mond gehoord...
 En hij, de jonge droomer,
 Hier aangewaaid voor ééne zomer,
 Van Schaldis vloed,
 Zet haar gemoed
 In gloed!'

En als hij 't zei, de Britsche jonker,
 Ontschoot zijn oogen een geflonker
 Zoo maar als 't licht dat dwaalt op graven in het donker...

Zij las een boek van liefde
 En weende erbij:
 Verdiend wat zoo hen griede,
 Had hij noch zij.
 Hare oogen in zijn oogen
 En hand in hand,
 Zoo zijn zij heengetogen
 Naar verre een land.
 Hoe klonk 't gezang der vinken,
 Dien morgendstond!
 Drie eitjes zag zij blinken
 In 't nestje rond.
 Een adder sloop in 't loover,
 Ze brak ze en dronk...
 Geen vinkje bleef er over
 In 't bosch dat klonk.

Grijsaard en zigeunerin

HIJ

Lief kind, zoo ik een jonker waar,
 Een jonker waar van twintig jaar...
 Lief kind, waar ik zoo schoon daarbij,
 Zoo schoon daarbij, zoo frisch als gij...
 Lief kind, had ik dan nog een schat
 Dan nog een schat als Cresus had...
 Alles zou ik teeder,
 Liefdevol en zoetjes,
 Alles zou ik neder-
 Leggen aan uw voetjes...

ZIJ

Wat zou hi veel, de grijze man,
De grijze man die niets meer kan!

Mijn vrijer, mijn vrijer
Is juist een twintig jaar;
Twee sterren zijn zijn oogen;
Hoe ravenzwart zijn haar!
Hij speelt al op de vedel,
Ik op het tamboerijn...
Zoo gaan wij rond de waereld
Wat kan er beter zijn?

Wij trekken door 't gebergte;
Wij stoomen over zee;
Alomme reist de Vrijheid
En danst de Liefde mee.
Wat zochten mij al Grooten,
Wat al Grootinnen hem!
Wat schelen ons miljoenen!
Als wij elkander zoenen
Een Godheid ik omklem.
Mijn vrijer, mijn vrijer.

Toch oude man, die niets meer kunt,
Toch zij dit liedje u gegund.

Haar zoon

't Was gloeiend heet daarbuiten;
Maar in de zaal was 't koel;
Hier zat voor wijn en beker
De Koning in zijn stoel.

Hij streek zijn grijzen baard wel,
Doch zwijgend bleef zijn stem.
De trotsche Koninginne
Stond leunend achter hem.

Zij, zwart van haar en oogen,
Zij, zeker van haar wil,
Was evenzoo vol kommer,
Zweeg evenzoo nu stil.

Daar kwam een kindje binnen,
Een knaapje lief en blond,
Al tastend langs de muren,
Al tastend in het rond.

De Koningin verbleekte.
De Koning sprak: mijn kind,
Mijn eenig kind, zóó stromplen,
Mijn eenig kind zóó blind!

Zijn baard en stemme beefden.
'Ik zoek al zeven jaar:
Om welke mijner zonden
Boet ik dan toch zoo zwaar?'

Des kindjes handen zoeken
Des vaders hand, en zie
Hoe 't goudgelokte kopje
Zich neervlijt op zijn knie.

Het is een englenhoofdje;
Het is aanbidlijk schoon;
Maar 't neigt zich als naar buiten,
Het hoort als naar een toon?...

'Waar is mijn moeder' vraagt het?
'Hier, kind', zoo klinkt het; maar,
Al lacht het eens, het keert toch
Zijn hoofdje niet tot haar.

'Beneden is een zanger,
Hij zingt zoo droef en teer.
Wil ik het ook eens zingen?
o Moeder, 't doet zoo zeer!'

En 't blinde knaapje zingt nu
Een lied van liefd' en smart,
Dat moeder wel zou kermen,
Zoo foltert het heur hart.

Zij drukt haar beide handen
Op mond en aangezicht.
Goddank dat niet de Koning
Tot haar zijn oogen richt!

'Men haie hier dien zanger!'
Zoo roept hij dienaars toe.
'Dat hij mijn kind nog langer
En meer genoeg doen doe!'

En stralend als een zonne,
Een gouden harp ter zij,
Treedt nu de zanger binnen
En groet hen alle drij.

Maar..., - O! de Koning merkt het,
Zijn oogslag rust op haar,
Op haar, en dan op 't knaapje
Met goudgekroezeld haar.

Jonkvrouwen en Jonkheer en
Heel 't Hof komt ingestroomd.
En nu de harpe weeklaagt,
Is 't ieder of hij droomt.

Er klinkt iets uit die snaren,
Van vroeger tijd en lust,
Van eens zoo zalig' uren,
Van vuur dat niemand bluscht.

Daar vangt hij aan te zingen:
Het is als klokkentoon;
Dan losgebroke stormwind,
Zoo wild, maar o! zoo schoon.

Hij zingt van 't eeuwig minnen...
Hoe blikt de Koningin
Een marmerbeeld gelijkt ze,
Een beeld met leven in.

Daar treedt het blinde knaapje
Stil op den zanger aan.
o Kind! zult gij verraden?
O Knaapje, welk bestaan!

Het streelt de snaren zachtjes.
De zanger staart, verbleekt,
En heft tot haar nu d'oogen,
Tot haar wier harte breekt.

Zoo donker blikte de Koning;
Zijn baard beeft meer en meer;
Wat fluistren die mevrouwen?
Wat schuddebolt die heer?

Het knaapje vraagt al fleemend:
'Zing nog!' en dat is wel;
Want in de borst des Konings
Daar kookt iets uit de hel.

Nu zingt hij zacht en stille
Gelijk een nachtegaal,
Om edelmoed te wekken
En deernis in de zaal;

Om 't onweer af te leiden
Van boven 't hoofd der vrouw;
Opdat de vorst niet langer
Op wrake zinnen zou.

Het lied is uitgezongen,
Weer fluistert elke mond.
Het blinde knaapje wandelt,
Waar men zoo lispelt, rond.

Grammoedig breekt de Koning
Zijn beker van kristal:
'Wat is dat voor een fluistren?
Zeg, knaap, wat hoort gij al?

- Ze zeggen, spreekt het knaapje,
 Dat ik tot op een haar
 Gelijk ben aan den zanger,
 Behalve 't oogenpaar.'

Als 't knaapje dat gezegd heeft
 Staan allen stil en stom,
 En ziet naar zijne vrouwe
 De Koning zwijgend om.

Ze bukt, zoo wit als marmer,
 Het voorhoofd op de borst.
 Nu zweeft de geest der helle
 En vaart hij in den vorst.

'Opdat in niets de zanger
 Verschille van dat kind,
 Zoo make men terstond hem,
 Zoo make men hem blind!'

Die 't wilde, was de Koning.
 Zijn wille werd volbracht.
 Den zanger, als hij heenging,
 Was 't eeuwig, eeuwig nacht.⁽¹⁾

Aan de Noordzee

'k Zou zoo gaerne mij ter rust
 Nederstrekken op uw kust,
 Blonde Noordzee, als de lust
 Mij tot leven
 Zal begeven...

(1) Vertaald uit *Balladen und Romanzen* van CARMEN SYLVA

Van de kruinen
Uwer duinen
Wou ik blijven, blijven zien,
Wou ik blijven, blijven hooren,
Wat ik nergens zoo mocht hooren,
Wat ik nergens zoo mocht zien.

'k Heb mijn land zoo lief gehad;
Maar geen man
Die als gij het minnen kan:
Houdt gij Nederland omvat,
Geeft gij het bij teeder prangen,
Al uw kussen, al uw zangen.

Wat gij fluistert, wat gij lacht,
Wat gij stormend giert bij nacht,
'k Weet het, 'k weet het van den wind:
'G'overleeft mij, liefste kind!'

Ja, de kinderen overleven.
Maar gij, Moeder, zijt zoo frisch,
Lust en kracht nog zóó gewis,
Dat mijn volk dus eeuwig is?
Dat geen harten moeten beven?

'k Zou zoo gaerne mij ter rust
Nederstrekken op uw kust,
Noordzeelief, die tot beschermen
Neerland sluit in moederarmen....

Vondel**Twée eeuwen na zijn afsterven, een stem uit Vlaanderen.****I**

Laat, Noorderbroedren! onze stem
 In uw gezangen tonen mengen;
 Laat ook het Zuiden bloemen strengelen
 In de eerkroon, die gij vlecht voor Hem.

Scheidt ons een landgrens van zijn graf,
 De Rubensstad, die zoo mag roemen,
 Smaakt moedervreugde ook Hem te noemen
 Bij allen, die de kunst haar gaf.

Ja, Vlaanderen gansch, hoe diep het viel,
 Wat nacht zijn glorie moog verdonkeren,
 Ziet Hem nog aan zijn hemel flonkeren:
 Die ster doortintelt nog zijn ziel.

Wij komen, broedren! zelfs geen vonk
 Zijns reinen roems den Amstel rooven;
 Hoe ge eeuw aan eeuwen Hem moogt loven,
 Nooit schenkt gij hem wat hij u schonk.

Zoo Neerland - Neerland werd en bleef,
 Een volk dat voor geen ander neerziet;
 Zoo Neerlands adel dwingt tot eerbied,
 't Was hij die adelbrieven schreef.

Wij komen met een vol gemoed
 Niet voor zijn beeld of tombe treuren,
 Maar, als een vaas vol frissche geuren,
 Ons hart uitstorten aan zijn voet....

II

Wat zegen een beminde Vorst,
 Die omrijdt door geliefde landen,
 Wat heil hij strooie uit beide handen;
 Wat vuur ook in de koudste borst,

Hoe anders toovert nog en roert
 Wie schoonheid scheidt, bezielt, begeestert,
 Miljoenen harten overmeestert,
 En op zijn vleug'len medevoert!

Die allen boeit in Hof en hut,
 En Hof en hutten leeg doet stroomen,
 Waar hij ten schouwburg treedt... met droomen,
 En als de zaal, de zielen schudt!

En 't schoon der kunst is eeuwig schoon...
 Wie spreidt de stralen, droeve harten!
 Die Hij liet schitt'ren door uw smarten,
 Na tien geslachten, al ten toon?

Dat voelt niet één als Vlaandrens kroost,
 Dat om zijn taal gehaat, verstooten,
 De zielenwaereld uitgesloten,
 Nog Vondel heeft tot licht en troost.

Dies komen wij met vol gemoed,
 Niet bij zijn beeld of tombe treuren,
 Maar, als een vaas vol frissche geuren
 Ons hart uitstorten aan zijn voet!

Hoe anderen ook het leven zij

Hoe anderen ook het leven zij,
 Een lustwarande was het mij;
 Niet, Vrienden, dat gepluimt en mos
 Een wieg mij spreidden in het bosch;
 Dat frisch gebloemt en blozend ooft
 Mij zwierden boven 't kroezelhoofd:
 Ik was bij die van verre staan,
 Toch klom ik haag en muren over:
 Mijn hart, mijn jagend hart, dreef mij vooruit naar 't loover!

Wel proefde ik veel nog groen en wrang;
 Wel juichte ik ook bij koekoekzang;
 Wel doolde ik soms in dreven om,
 Waarin geen straal der zonne glom;
 Wat deerden zelfs mij schram en wond,
 Als ik den weg maar wedervond!
 Er is een plek die hooger ligt;
 Zij biedt een heerlijk vergezicht:
 Daarheen! daarheen! zoo riep mijn harte
 En als een arend vloog het bergwaarts uit de verte.

Hoe menig onweer brak in 't bosch
 Mij boven 't hoofd nog klettrend los!
 Hoe gleed mijn voet soms naast een boom
 Welks wortels dronken uit een stroom!
 Hoe grijnsden wolf en tijger aan
 Wie zich vermat voorbij te gaan!
 Hoe sprong een aap, en wierp een kreet
 Den ziener na die hooger schreed!
 Vooruit! Vooruit toch! Boven luchten
 De zoetste bloemengeur, de keur der rijkste vruchten.

Wanneer ik op de bergkruin stond,
 Ontvloog een juichkreet aan mijn mond:
 Wat verte spreidt zich daar ten toon!
 Wat zijn rondom de dalen schoon!
 Wat staart men diep, met helder oog,
 In 't grauw omlaag, in 't blauw omhoog!
 En met wat kalm en rein gemoed
 Bemint wat waar is, schoon en goed!
 Daar spreekt de Dichter met den Heere,
 'Het is door u, - door u dat Ik regeere.'

Door Dichtren werd zijn Wet verkond;
 Vervalscht heeft haar de priestermond.
 Daarom, o Dichter, zing met klem:
 'o Mensch streef op, streef op tot Hem!
 Hij is de waarheid, 't recht en 't licht.
 Begrijpen, Mensch, is de eerste plicht;
 Beminnen, Mensch, het hoogst gebod;
 En vrij zijn, Mensch, het zoetst genot.
 Doorzien bedrog en praalvertooning.
 Ik was mijn paus en Koning'.

Wat mij ter harte gaat

O! Voer mij niet ten grave, Dood,
 Sluit mij niet op in de enge kist,
 Eer ik toch iemand hielp in nood,
 Toch éénmaal tranen heb gewischt.

O! Laat me een eedle daad begaan,
 Eer ik verdorre als krakend riet,
 Eén korrel strooien tusschen 't graan,
 Waar zeegnend God op nederziet.

Dat ééne ziel, dat één gemoed
 Mij innig diep gedachtig zij,
 En zegge, waar een harte bloedt:
 'Wat engelen doen, deed hij voor mij!'⁽¹⁾

Het bedrogen meisje

Denk niet aan mij, wanneer gij joelt en lacht,
 Met vrienden slempt, die God u niet verleende:
 Uw hart zij rustig, rustig dag en nacht:
 Het booze toeval toone u onverwacht
 Mijn aanzicht niet, - het natgeweende!

Denk niet aan mij bij 't zinken in den arm
 Der vrouw, die zich voor God met u vereende:
 Zacht zij haar borst; slaap zalig in en warm;
 Rijze in uw droom met knarsing en gekerm
 Mijn aanzicht niet, - het natgeweende!

Maar denk aan mij bij 't wenken van de Dood.
 Verhoede uw kind dat uw gemoed versteende.....
 Breekt zweet u uit, en krimpt uw hart van nood,
 Aanschouw haar dan, die u vergeving bood:
 Zij bidt voor u, - de natgeweende!⁽¹⁾

(1) Vertaald uit HEINRICH FLEMMICH'S *Sang und Klang* en afzonderlijk gedrukt.

(1) Vertaald uit HEINRICH FLEMMICH'S *Sang und Klang* en afzonderlijk gedrukt.

Lief meisje, wilt gij rozen?

Lief meisje wilt gij rozen?
Mijn tuin is frisch en groen.
Pluk af, pluk af die blozen
Zooals uw wangen doen
Vergeet-mij-nietjes lonken;
Viooltjes zijn zoo trouw.....
- Kom, laat een tuiltje pronken
Waar ik wel pronken wou.

Mijn bergen zijn vol druiven;
Mijn boomen zwaar van 't ooft;
Kom, laat ze frischheid wuiven,
Met geuren om uw hoofd.
Op 't grasplein aan mijn zijde,
Drink mee den koelen wijn.....
De vooglen zijn zoo blijde;
Laat ons ook blijde zijn!

Lief meisje laat ons varen:
Het water is zoo zoel;
Kom wieglen op de baren:
Wij zijn zoo vol gevoel.
De nacht zal ons beschermen;
Geen oog zal ons bespiên.....
Lig koozend in mijn armen;
De sterren mogen 't zien!

Ditmaal had hij tusschen de balken geslapen

Ditmaal had hij tusschen de balken geslapen,
 Opdat hem de nachtwacht niet weder op zoude rapen,
 En 't gezocht eener stoomboot die bij dageraad vertrekt,
 Had hem zoo vroeg als de vogelen onder den blooten hemel gewekt.
 Nu kuierde hij langs de werf in twee linker holleblokken,
 Met een broek van zijn vader, en zonder hemd aan noch zokken,
 Ging zich wasschen aan een pomp, en tegen heug en meug
 Zette den mond aan den teut en dronk er een forsigen teug.
 Want waar zou hij eten vandaag? Het was reeds zoo lange geleden
 Dat hem die scheepskok wat vleesch gaf: hadd' hij een boterham heden!
 En met hongerige oogen zag hij de pikkende musschen aan
 Rond een krib, die een voerman dien nacht had laten staan.
 Sterker wordt niet het staal door den magneet aangetrokken,
 Dan die krib zijne maag tot zich heen scheen te lokken.
 Recht ging hij er naartoe, en het gaf hem gewin:
 Eene korst roggebrood, - o wat beet hij erin!
 Maar terwijl hij daar nu, zonder have noch woning,
 Lustiger te eten zat dan de zoon van den Koning,
 Kwam er een hond aangelopen, een leelijke ruige hond,
 Die ook honger moest hebben, want hij snuffelde langs den grond.
 Daar!' zei de knaap en brak zijne broodkorst aan stukken;
 Maar de hond kwam er slechts zijnen natten muil tegen drukken:
 't Lustte hem niet en 't viel, maar de knaap at het op en vond,
 Dat die vierpooter toch niet geleek op een rijkemanshond.

Het lied mijns harten

I

Er is geen hart, dat niet zijn liedje kwedelt;
 Er is geen liedje, dat zijn hart niet loont:
 O! Harte mijn! zing op voor al wie bedelt!
 O! Harte mijn! zing op voor al wie troont!

Neen, neen, zij is geen tranendal, deze aarde,
 Waarboven God zijn sterrenmantel strekt.
 Mij is natuur, hoe ze immer baart en baarde,
 Een jonge vrouw die levenslusten wekt.

Wij dolen om in 't donker, ja, mijn Vrinden;
 Maar in dien nacht schiet ieder brein zijn licht,
 Denkt door, denkt door: gij zult de waarheid vinden,
 En hem die weet, straalt vreugde van 't gezicht.

Spreekt niet zooveel van haten en verfoeien:
 Wie mensch is, faalt: ik reik hem hand en zoen.
 Laat onze haat alleen voor zulken gloeien
 Die liegen, liegen, wetend wat zij doen!

Er is geen hart, dat niet zijn liedje kwedelt;
 Er is geen liedje, dat zijn hart niet loont:
 O! Harte mijn! zing op voor al wie bedelt!
 O! Harte mijn! zing op voor al wie troont!

Wie schiep? wie schept? wie kan de ruimte meten?
 Wie meet den tijd? Wie stort mij denkracht in?
 Bij welken naam men zulke Macht moog' heeten,
 Ik buig mij neer, bewonder en bemin!

Schonk mij het lot landouwen noch kasteelen,
 't Schonk mij de Kunst, de Kunst en haar Gebied:
 Zoo Cresus ooit zijn schatten uit moest deelen,
 Hij deelde niet wat sprankelt uit een lied.

Mag, Moederlief, mag u mijn schouder steunen;
 Vrouw, schoone Vrouw, begeestert mij uw blik;
 Kind, doet gij 't huis van uw gejubel dreunen,
 Dan heeft geen Vorst een koninkrijk als ik!

Er is geen hart, dat niet zijn liedje kwedelt;
 Er is geen liedje, dat zijn hart niet loont:
 o Harte mijn! zing op voor al die bedelt
 o Harte mijn! zing op voor al wie troont!

Volk, eerlijk volk, in armoede en ellende
 Sleept gij den last des levens langs uw baan....
 Nam zooveel ramp met al mijn bloed een ende,
 Ik liet het vloeien als de pelikaan.

Mijn land, mijn stam... Oud-Vlaanderen, reuzenmoeder,
 Hoe heerscht de Gal, de vijand, op uw grond!
 Ach! afgescheurd van Nederland, uw broeder,
 Zwerft eens uw kroost op asch en puinen rond....

'k Heb veel gezeid, maar 'k heb nog meer verzwegen

'k Heb veel gezeid, maar 'k heb nog meer verzwegen.

Nu moet er alles uit.

De dichter is een toren opgestegen,

En wordt een klok, die luidt

Julia erg ziek⁽¹⁾

Genees, o liefste kind!
 Blijf hem bij die u mint
 Met al het vuur des harten;
 Blijf lang uw moeder bij;
 En sterf ook niet voor mij,
 Voor mij, die veel doorstond, maar dat niet zoude tarten.

Gij zijt zoo lief, zoo schoon,
 Als d'englen om Gods troon,
 Waar vrouwen neer voor knielen;
 Zoo rein, zoo zacht, zoo goed;
 Ik las in uw gemoed:
 Als d'uwe was geen ziel, geen op miljoenen zielen.

O! Ga van ons niet heen:
 Gij kreeg nog niet, o neen,
 Wat hier uw deel moest wezen;
 Het leven is zoo mild;
 Wat of g' op aarde wilt,
 't Zal vloeien naar u toe, kieskeurig uitgelezen.

Gij loecht zoo blij te moe
 De lieve waereld toe
 Met al heur paradijzen.
 O! Snel die binnen, kind,
 Gelijk een vlinder zwindt,
 Waar pracht van kleuren licht, en macht van geuren rijzen.

(1) Julia, des dichters dochter, Mevrouw Kums.

Het mag thans wel gezegd:
 Gij hebt op schittring recht
 In koninklijke zalen;
 Hebt recht op dans en feest,
 Op sprankeling van geest,
 Gij met uw stem vol goud en met uw oog vol stralen.

Kies 't flinkste paerd van al
 Die hunkren in uw stal,
 En laat met u het draven;
 Schouw heel de stad het aan,
 Maar niet dat langs uw baan
 In schoot of handen valt wat voeden zal en laven.

Laat waaien, waaien breed
 Uw amazonekleed;
 Vlieg lustig door de dreven;
 Maar aan 't kasteel spring neer:
 Uw kindren zien u weer;
 Zij komen toegesneld met d'armpjes opgeheven.

Zie, ook uw moeder komt,
 Wel grijs en wat gekromd,
 Maar met een vracht van rozen.
 Zij ging rond elk prieel,
 En had er nooit te veel,
 En had er nooit genoeg, nooit frisch genoeg gekozen.

Nog hooger, hooger gunst:
 Regeer in 't rijk der kunst,
 Als in geen rijk een koning.
 Een Kunstenaar is een God,
 Die lust schept en genot....
 Gij hebt de kunst zoo lief: - een hemel maakt z'uw woning!

Ter nagedachtenis mijns broeders Vitalis de Geyter
den 5 December 1857 in zijn 24e jaar te Antwerpen overleden

I

Middernacht is reeds geslagen,
En nog allen rondom hem
Luistren naar zijn ijlend klagen,
Naar de tranen in zijn stem.

Zeven dagen, zeven nachten
Duurt dat steunen, duurt die pijn;
Bij 't vermindren zijner krachten
Wil de smert nog wreeder zijn

Geenen voet heeft één van allen
's Nachts uit deze plaats gezet.
Wat al tranen hun ontvallen,
Wat al zuchten rond dat bed!

God, hij is mijn jongste broeder,
Zacht en lijdzaam als een lam;
Heer, wat zou mijn oude moeder,
Zoo de Dood hem halen kwam?

Hangt ze niet met gansch haar harte
Aan hem vast in lief en leed?
Bij haar laatste barensarte,
Heer, beproef haar niet te wreed.

Sinds zij hem niet aan durft blikken,
 Is haar adem een gebed,
 En bij elken zijner snikken
 Wordt haar hart opnieuw verplet.

Thans gedenk hoeveel mijn vader
 Voor den lijder heeft gedaan.
 En dit al, dit al te gader
 Heeft zij tienmaal uitgestaan.

Want een moederhert kan bloeden,
 Onophoudend, ongetroost,
 Zoo het slechts mag liefde voeden,
 Hoop en liefde voor haar kroost.

Zegen, Heer, haar oude jaren,
 Dat ze in heil haar leven sluit.
 Stort op haar vergrijsde haren
 Geene nieuwe rampen uit.

II

Geen hoop meer.... Ach, dat men nederkniele!
 Hij lispt 'Vaarwel!' en de onbevleete ziele
 Met elken zucht schudt hare banden neer.
 Vol lust en gloed ontplooid zij hare wieken,
 Als 't vogellijn bij 't frissche morgenkrieken,
 Om hare vlucht te nemen tot den Heer.

Zoo jong, zoo jong! En, grijsaards, wien het leven,
 Macht, liefde, roem, wien 't alles heeft gegeven,
 Gij wien 't voortaan met kommer overlast,
 Wijl gij eruit al 't zoete hebt gezogen,
 Wanneer de Dood plots oprijst vóór uwe oogen,
 Klampt gij u nog aan uwe sponde vast.

En hij, hij mocht zooveel geluk nog hopen,
 Zoo wijd, zoo schoon lag 't leven voor hem open;
 Hem lokten liefde, en droomen, en genot.
 Hij had den kelk nog vol aan zijne lippen,
 En voelt dien nu aan zijne hand ontglippen,
 En blikte omhoog, doch mort niet tegen God.

Hij mort niet, neen, en wil gelaten sterven,
 Hij looft den Heer, al moet hij alles derven,
 Jeugd, liefde, lust, en hoop op roem misschien.
 Hij zegt 'vaarwel!' aan al wie hij beminde,
 Maar de engel die hem tot bewaker diende,
 Spreekt zoet tot hem: 'Gij zult hen wederzien!'

Het harte breekt den balling bij het droomen
 Aan 't vaderland waar hij niet meer mag komen.
 Toch biedt natuur hem hare schoonheid aan.
 Maar hij, die haast in 't kille graf zal dalen,
 Zal nooit - o nooit! - de lente meer zien pralen,
 Geen zomerzon meer glansend op zien gaan.

En, zoon des velds, der bosschen en der beken,
 Was 't hem zoo lief van 't verre dorp te spreken,
 Waar vooglenzang zijn kindsheid had gestreeld.
 Zijn vaderland was daar geheel gelegen,
 Waar hij als knaap langs slingerende wegen,
 Bij zonneschijn, gedoold had en gespeeld.

Knielt neer, knielt neer, knielt op de bloote steenen,
 Gij allen die met ons komt medeweenen:
 Zijn reine ziel zweeft op zijn veegen mond....
 God wenkt haar toe, en, trotsch op zijn beschermen,
 Stijgt de engel op, haar voerende in zijn armen,
 En ziet niet eens meer om naar onzen grond.

III

Hij ligt in 't stille graf gestrekt....
 Wees de aarde zacht die hem bedekt,
 En doe de lente er bloemen groeien.
 Moge elke erop gestorte traan
 Een enkel bloempjen op doen gaan,
     Een grafstee zal er bloeien
     En zoo te geuren staan.

Hij heeft het stervend dus voorzeid:
 'Troost mij niet slechts, ik ben bereid.
 Mijn dagen vloten heen als droomen.
 Maar, priester, troost wie ik verlaat:
 't Is hen wie God een wonde slaat.
     Er zullen tranen stroomen,
     O Heer, in deze straat.'

Thans, broedren, zuster, geene smart
 Maar op het aangezicht, maar in 't hart;
 Onze oudren lache vreugde tegen....,
 Hoe nog uw boezemwonde bloed',
 Sluit uwen rouw in uw gemoed.
     Hun worde 't wee verzwegen,
     Dat u nog zuchten doet.

Onze arme moeder zag het niet
 Toen hij zijn laatsten adem liet,
 Noch mocht hem in het graf zien zinken,
 Maar reeds is haar de plek bewust
 Waar hij op 't verre kerkhof rust.
     Daar, bij het sterrenblinken,
     Heeft zij den grond gekust.

O zeggen wij, wanneer zij weent,
Dat God niet geeft maar enkel leent,
Opdat zich vreugd en smerte mengen,
Dat zijn wijsheid, eindloos diep,
De goeden immer de eersten riep,
En dat het is voor engelen
Dat hij een hemel schiep.

IV. - Loover, bloemen, vruchten

Om een plank

De stoomer sneed en gleed al voort,
 De zee was of ze sliep;
 Jan keek weemoedig over boord;
 Hij staarde strak en diep.

‘Waar droomt mijne jonge Vriend weer aan?’
 Vroeg kapitein Verbist.
 Jan Gijs was liever heengegaan,
 Als of hi 't zelf niet wist.

Maar als Verbist de hand nu zacht
 Hem op den schouder lei,
 Deed Jan als een die stille lacht;
 Hij kuchte wat, maar zei:

‘t Was op den Amstel, en 't was nacht.
 Wij stoomden naar de Kaap.
 Piet Nuggelmans had mee de wacht;
 En ik lag mee in slaap.

‘Op eens een bons, of op ons dek
 De hoogste hemel viel.
 En water, water! - 't was geen lek;
 In stukken heel de kiel.

Ik vloog in zee. Wel honderd zoo.
De meesten zonken weg.
Daar dreef een plank; ik greep ze, o!
Wat anders dan ik 't zeg.

Ze redde mij, al was ze klein,
Daar greep haar plots nog een, -
Piet Nuggelmans.... - o, Kapitein,
Een vriendenhart wierd steen.

De plank ging onder; wij, wij mee;
Maar elk was als een flesch:
't Kwam alles vlot weer op de zee;
Doch.... Piet zocht naar zijn mes.

Goddank, dat ik niet werd verrast:
De maan brak door, God dank!
Hij hield het met de tanden vast.
En ik lag op de plank.

Hij zwom naar mij.... Wat hielp nu schrik?
Zijn oogen schoten vier.
Maar ik had ook een lemmer, ik.
Wie zou er sterven hier?

Ik sprong hem toe..... -
Ach, Kapiten,
Rond ons werd alles rood.... -
'k Ben opgevischt op Mein of Rhein,
Daar zwalpend, weg, halfdood....

De plank hield ik omarmd.....
Maar Piet
Omklemt mij ook sinds dan....
Dien nacht, dat bloed, vergeet ik niet,
Al spreek ik nooit daarvan....'

Vaders eer

Jan Wolf was nog omtrent een kind,
 Als hi reeds moest door weer en wind.
 Hij vischt nu op zee schier vijftig jaar;
 Zijn lijf is er stram van, grijs zijn haar.
 Een jaarken nog, en zijn tijd is om:
 Dan trekt hi, Goddank! een heele som;
 Dan gaat hi naar 't strand met de pijp in den mond;
 Zeilt niet meer, neen, maar kuiert dan rond;
 En wie hem voorbij stapt, zal denken: 'De Jan
 Was immer een braaf en een deftig man.'

Waarom nam ook Jan zijnen zoon niet mee,
 Om samen te visschen al op de zee?
 Wat zocht hi voor Frans naar rijkdom en eer?
 Waarom is Frans in de stad nu een heer?

Plots op een avond komt er een brief:
 Zijn zoon zit gevangen, zijn zoon is een dief.
 Hoe beeft de grijsaard; hoe brandt zijn hoofd:
 Op eens, o God! van eere beroofd!
 Hij loopt naar buiten, de zee huilt zwaar.
 Wat hoort hi? Ginds is een sloep in gevaar.
 Ach, hoor ze niet huilen: u treft een wee
 Erger aan wal dan die visschers op zee;
 Hoor andren niet schreeuwen, arme man.....
 Maar plots weet Jan wat redden kan:
 Is hij niet meer, dan wordt dat geld
 Terstond den zone voorgeteld;

Terstond is 't uit met leed en schand,
 Maakt hij, de vader, zich van kant.....
 Hij springt in zijn schuit, klieft golven en wind,
 Stuurt recht naar het wrak, waar hij makkers vindt;
 Maar Jan niet meer spreekt, niet meer ziet, niet meer hoort:
     Hij springt,
     Springt op het wrak, en verzinkt.....

Het schoonste meisje van Calloo

I

Het schoonste meisje van Calloo
     Moest naar heur oom De Roover.
 'Schipperkje, Schipperkje!' riep ze zoo,
     'De Schelde moet ik over.'
 - 'U overvoeren zou ik graag.
     Maar hoe wil ik u halen?
 Mijn net is uitgegooid, lief kind: ik vang garnalen.
 - 'Schipperkje, doe maar wat ik vraag
     Ik zal u wel betalen.....'

    Wat was zij flink en malsch en mooi,
     Dat meisje van Callooi!

II

Hij springt in 't riet, en neemt haar op,
     En draagt haar in zijn schuitje.
 Doch fluistert: 'Lieve krollekoop,
     O, Waret gij mijn bruidje!

- Waarmee kan ik u nu voldoen?
 Zoo vraagt ze, wat bevangen,
 En reikt haar beursje toe, 'Wil hier uw loon uit langen.'
 Hij wenscht maar een kus, - en zij geeft hem een zoen
 Op allebei zijn wangen....

Wat was zij flink en malsch en mooi,
 Dat meisje van Callooi!

III

Den dag nadien kwam zij terug;
 Zijn schuit lag reeds te wachten;
 Hij nam ze weer op, nu zoo krachtig en vlug,
 Dat samen zij hartelijk lachten.
 Het zonnetje glansde; het watertje blonk;
 Hij riemde maar henen en weder;
 Ook hij was knap en flink, ook hij was jong en teeder...
 't Was feest op de Schelde; hij zong dat het klonk:
 Zij viel in zijn armen neder.....

Wat was zij flink en malsch en mooi,
 Dat meisje van Callooi!

IV

Zij bouwden een huisjen aan den stroom,
 Doch bij de stad wat nader;
 Daar woonden zij lustig, en, - was het geen droom? -
 Daar werden ze moeder en vader.

Hij zeilt nu wat verder, maar vischt elken dag;
 Zij brengt ons hier garnalen;
 Maar waar zij komt en roept, daar gaan de hoofden dwalen....
 Die kijkers, dat mondje, die stem en die lach
 Doen aller oogen stralen.

Wat is zij flink en malsch en mooi,
 Dat meisje van Callooi!

Kwade winden

I

Er waait een kwade wind
 Door d'appelboomen, Vriend;
 Zie al de bloemen kwijnen.....
 - 't Zal overgaan, 't zal overgaan!
 't Is van de rosse maan;
 Die zal welhaast verdwijnen.
 Dan wordt weer zoel de lucht, weer malsch de gansche tuin;
 En eens wiegt elke boom een appelvolle kruin.

II

Er waait een kwade wind
 Door 't land der vaadren, Vriend:
 De Gal wil ons ten onder.....
 - 't Zal overgaan, 't zal overgaan!
 Ons volk nog hooger staan.
 De Vrijheid kan dat wonder....
 Wie moed haalt uit het hart, haalt ijzer uit den grond:
 Vernietigd wordt geen stam die grootheid zocht en vond.

III

Er waait een kwade wind
 Door half de waereld, Vriend:
 Of deelen of vernielen....
 - 't Zal overgaan, 't zal overgaan!
 Die wind is een orkaan,
 Dat krachtig zal bezielen.
 Geen nood meer dan tot straf; geen macht meer dan met recht;
 Dat ja! Gelijkheid, neen: de besten niet verknecht!

IV

Er waait een kwade wind
 Door 't rijk der lettren, Vriend:
 Zij die niet kunnen, weten....
 't Zal overgaan, 't zal overgaan!
 Dat weten is maar waan:
 Poëten zijn poëten!
 Zij zien wat wij niet zien, en zingen 't uit met vuur,
 En boeien al wie 't hoort, en eeuwig is 't van duur.

In de mei

Die willend' niet en magh, en moghend' niet en wouw.
 HOOFT - *Granida*.

't Was in de Mei, de zoele Mei.....
 Zij liepen saam door bosch en wei;
 De vooglen zongen langs de vliet;
 Het meisje zag een nest in 't riet;

Al blozend gaf zij hem de hand,
En boog zich naar den waterkant:
In 't ronde nestje lag een ei....
't Was in de Mei, de zoele Mei!

Hij hield heur handje: 't was zoo malsch,
Zoo frisch en blank heur ranke hals;
Zoo lief heel 't kind, dat met een bos
In 't nestje keek van pluim en mos.
Doch 't knaapje bleef gevoelloos staan,
Zag 't nestje, niet het meisje, aan,
Noch hoorde dat ze fluistrend zei:
't Is in de Mei, de zoele Mei!

Daar bloeien aan den overkant
Zoo'n frissche bloempjes op het land.
Zij wil het beekje overgaan,
En biedt hem weer heur handjen aan.
Hij voelt niet, hij, onnoozele bloed,
Hoe 't kille nat haar huivren doet,
Hoe zij zich kwetst aan steen en kei....
't Is in de Mei, de zoele Mei!

Maar plots, al lachend, uit het riet,
Springt Hans die hen heeft afgespied.
Hij wipt in 't water, neemt ze vast,
En draagt verrukt den lieven last,
De vooglen gluren uit het groen;
Hij rooft al dragend zoen op zoen:
Hun hartjes kloppen allebei....
't Is in de Mei, de zoele Mei!

Het andere knaapje buigt het hoofd;
 Het gaat naar huis, van spraak beroofd;
 En als 't nadien nog uit wil gaan,
 Trekt gansch alleen het langs de baan.
 Het meisje stoeit in bosch en veld,
 Altijd van Hansje vergezeld:
 Ze zoeken nestjes met een ei,
 Het heel e jaar als in de Mei!

Een wiegeliedje voor mijn Julia

Aan CHARLOTTE¹⁾

I

Ziet hoe zij in 't wiegje kijken
 Naar hun roozenkleurig wicht.
 Zal het haar of hem gelijken?
 Is 't geen engel die daar ligt?
 't Kindje droomt, en d'ouders droomen....
 God, hoe zal zijn toekomst zijn?
 Heer laat uit uw hemel stroomen
 Zangen, bloemen, zonneschijn,
 Kling - klang - klingeclange - klong!
 Zoo is 't hier voor oud en jong.
 Lach en traan - heil en smart
 Deelen hier elk menschenhart.
 Kindje, mijn kindje, mijn vleesch ende bloed,
 Ga door het leven vol vreugd ende moed!

1) Des dichters vrouw

II

Lenten kwamen, lentes vlogen....
 't Zelfde kind, zoo roos en fijn,
 Staat als moeder nu gebogen
 Over 't wiegje van satijn.
 Aan heur zijde komt de vader,
 Vlijt zijn arm om haren hals;
 En zoo kweelen zij tegader
 't Wiegeliêdje gul en malsch:
 Kling - klang - klingeclange - klong!
 Zoo is 't hier voor oud en jong.
 Lach en traan - heil en smart.
 Deelen hier elk menschenhart.
 Kindje, mijn kindje, mijn vleesch ende bloed,
 Ga door het leven met vreugd ende moed!

In opstand

'Hoe dokter, hoe! mijn zoon zou sterven?
 Mijn eenig kind, mijn Willem? Wat!
 Hij zieltoogt, hij, mijn trots, mijn schat?
 Neen! uw geleerdheid is bedrog:
 Kunt gij niet, dokter, God kan nog!'

Hij rukt zijn hoofdhaar uit, de vader;
 Hij kreunt en smeekt; hij knielt en kermt.
 Dan houdt hij Willems hoofd omarmd:
 'Hier aan mijn borst, zoon, rust gij goed.....
 Uit 's jonglings mond nu gudst er bloed.

't Is frisch en warm; het kleurt het kussen.
 De vader staart het aaklig aan;
 Hij hoort nog nauwlijks adem gaan;
 Het oog wordt blind, het voorhoofd kil;
 In vaders arm ligt Willem stil.

'Herleef, mijn zoon! Ontwaak, mijn jongen!'
 Het helpt niet meer: hij slaapt zoo diep.
 De man vliegt op: 'Wat of ik riep?
 Ik zegde: Dokter, nog kan God!
 En God heeft met mijn leed gespot!'

Hij loopt naar buiten als krankzinnig.
 't Is alles hemel vóór zijn oog.
 Zijn blik doorpeilt dien blauwen boog:
 'Waar is hij, God?' Hij zoekt, hij ziet,
 Heft zijn pistool omhoog, - en schiet.

CARMEN SYLVA,
 nagezongen door JULIUS DE GEYTER.

Byron⁽¹⁾

Aan Inez

Deze zang bevat de donkerste toetsen van droefgeestigheid welke ooit uit
 Byron's pen zijn gevallen
 MOORE.

Lach niet mijn bleek en wreevlig voorhoofd tegen,
 Eilaas! voor mij is lach voortaan noch rust;
 Verhoede God, meer u dan mij genegen,
 Dat, hoe gij weent, het toch uw smart niet sust.

(1) Uit *Bloemen op een Graf*. Bladzijden 19 en 20.

En vraagt ge mij wat heimlijk wee, wat lijden,
Mijn vreugd en jeugd, geheel mijn ziel verknaagt?
En waant ge mij voor foltring te bevrijden,
Als ik u zeg waarom mijn ziele klaagt?

Het is geen haat, eilaas! 't is ook geen liefde,
't Is minder nog verlies van roem en eer,
Wat mij zoo wreed als jongeling reeds griefde,
En vlieden doet van wat ik hoogst waardeer.

Verveling is 't..... het zijn d'ontgoochelingen
Van wat ik droomde en ten bodem vind:
Geen schoonheid kan mij gloed in 't harte dringen;
Schier voor u zelve is 't killig daar, lief kind.

Het is de sombre, d'onbegrepen smarte,
De weemoed van den wandelenden Jood,
Die geene rust laat hopen voor het harte
Dan in het graf, - en niets wil na de dood.

Wat banneling kan uit zich zelve vluchten?
Ik zwerf vergeefs de verste landen rond.
Wat baat het mij, te toornen en te zuchten?
Een helsch gedacht vervolgt m'op elken grond.

Toch menigeen verlust zich in vermaken,
En proeft verrukt aan al wat ik verzaak;
O! mogen zij het steeds al droomend smaken,
En dat als ik geen hunner ooit ontwaak!

Het is mijn lot van land tot land te zwerven,
En weer te zien op mijn vervloekte baan;
Al wat ik thans nog troostend mag verwerven: -
'k Heb, wat er koom, het ergste doorgestaan!

Wat is dat ergste? Zoek het te weten;
 Lach voort, lief kind! met rozen om den mond.
 Ruk bloot mijn hart, noch argloos noch vermeten:
 Gij zoudt de hel zien koken op den grond.

(Uit *Childe Harold's Pilgrimage*, canto 1)

Een standbeeld

Schotlands dichter, Hooglands eer,
 Had men met tranen ten grave gedragen.
 Dan zong men zijn liederen meer en meer:
 Geen mond of hij wist van den bard te gewagen.
 Een standbeeld, een standbeeld had hij verdiend,
 Hij, Schotlands roem, hij, aller vriend.

En als men het standbeeld onthullen zou,
 Kwam er een spreker zijn grootheid verkonden.
 Wel zegde de man, ook honger en kou
 Had Burns doorstaan, als niet vele doorstonden;
 Doch eeuwen, eeuwen zou hij thans
 Hun lievling zijn en de trotschheid des lands.

Des dichters moederken stond ook daar,
 Te midden van allen met vochtige blikken;
 Zij zuchtte onhoorbaar: 't is waar, 't is waar,'
 Of knikte slechts om niet te snikken.
 Weggepinkt werd menige traan
 Door wie het vrouwken zagen staan.

Maar toen de sluier nederviel,
 Die voor elks oog het beeld bedekte:
 ‘O Robert! Robert!’ kreet haar ziel,
 Terwijl zij d'armen naar hem strekte;
 En kreunde door haar tranen heen:
 ‘Gij vraagdet brood, en zij geven u steen!’

CARMEN SYLVA,
 nagezongen door Julius de Geyter.

Consciencies lijkzang

I

Gestorven, gestorven, wie dooden weer leven,
 Wie Vlaandren weer kracht en weer trots heeft gegeven...
 Gesloten de mond nu, de geest nu gebluscht,
 Die 't land als bezaaide met sprankels en vonken,
 Den roem onzer vaadren ons weer heeft geschonken,
 En de hei tot een tuin schiep vol frischheid en lust....

Halletoren, Halletoren,
 Laat nu Vlaandrens weeklacht hooren;
 Hijsch half-top de Leeuwenvlag.
 Kempenland, zijn uitverkoren,
 Zij geen dorpje zóó verloren,
 Of het klokje, dezen dag,
 Kleppe, kleppe: ‘Vlaandren, ach!’

II

Nu dat oog is geloken, dat harte gebroken,
 Nu, vrienden, nu wij op de Dood hem gewroken.
 O, dragen wij hem als een Koning naar 't graf!
 Hij ruste op een duin, op een vaderlandsch outer,
 In de eindlooze hei of op Groeninge kouter,
 Gestrekt als een Koning met mantel en staf.

Halletoren, Halletoren,
 Laat nu Vlaandrens weeklacht hooren
 Hijsch half-top de Leeuwendvlag.
 Kempenland, zijn uitverkoren,
 Zij geen dorpje zóó verloren,
 Of het klokje, dezen dag
 Kleppe, kleppe: 'Vlaandren, ach!'

Een lief kind

Eene Symphonie aan mijne Dochter gewijd
 - Onstoffelijk -

I**MANNEN**

Wij zien ze hand in hand nog vóór het wiegje staan.
 Ze staarden, blozend zelf, hun blozend kindjen aan.....

VROUWEN

Wij hooren van hun lippen
 Nog beider harten glippen.....

DE JONGE MOEDER

‘Hadde 't ook vleugeltjes rozig en fijn,
 't Zou een engel zijn!’

DE JONGE VADER

‘Droom voor den hemel van anders geen engelen,
 Dan die op aarde hun moeders omstrengelen.....

ZIJ

Oh
 Vlei me niet zoo ....’

HIJ

‘Engeltjes worden uit vrouwtjes geboren,
 Vrouwtjes als gij.
 Hemel en bogen en vleugels en koren
 Droomt men daarbij.’

KINDEREN

‘Engeltje!’ fluistert de moeder bij 't wiegen.
 ‘Engeltje!’ lispelt het slapende wicht.
 't Ziet in zijn droomen zijn moedertje vliegen,
 Vliegen rond hem met een stralend gezicht.

HET KOOR

Engeltjes worden uit vrouwtjes geboren,
 Vrouwtjes als gij.
 Hemel en bogen en vleugels en koren
 Droomt men er bij.

‘Engeltje!’ fluistert de moeder bij 't wiegen.
 ‘Engeltje!’ lispelt het slapende wicht:
 't Ziet in zijn droomen zijn moedertje vliegen,
 Vliegen in 't rond met een stralend gezicht.

II

VROUWEN

Wie zou deze aarde niet
 Een lustwarande noemen,
 Als hij preeelen ziet
 Van bloemen, immer bloemen,
 Die wegewieglē in de zon,
 En 't fluistren beluistren der kronklende bron?

KINDEREN

Hoe frisch! hoe frisch!
 Een Paradijs, gewis!

MANNEN

Hoe frisscher nog zijn meisjeskringen
 Die juichende zwieren en dansende zingen:
 ‘t Is in de Mei!’
 Wier stemmen rein en helder schallen,
 Als waren 't zilveren en kristallen:
 ‘t Is in de Mei!’
 Die achter vlinders en kapellen
 Door tuin en wei en dreve snellen,
 Met glinstrend' oogen als gazellen:
 ‘Ei!
 't Is in de Mei!’

ZIJ

Hoor hare stem de rijkste klinken.....

HIJ

Geen andere oogen die zoo blinken.....

ZIJOp geene schouder danst er haar
Gelijk bij haar.....**HIJ**O! Late zij in heel haar wezen
Altijd zoo gul haar zieltje lezen!**ZIJ EN HIJ**Altijd,
Lief kind,
Benijd,
Bemind!
Altijd!**BEURTZANG VAN KNAPEN**

- Wien van ons vliegt z'eenmaal tegen
Met heur armen open?
- Vrienden, wien?
- Gun ze mij dien zegen!
- Laat ze mij dat hopen!
- Treedt ze mij toe op mijn wegen,
'k Zal ze danken op de knien!

KOOR

Ja, wien vliegt zij eenmaal tegen
 Met heur armen open?
 Knapen, wien?
 Wien gunt zij dien zegen?
 Wie mag dat verhoppen?
 Wien zij toetreedt op zijn wegen,
 o! Die dank haar op de knien!

III**KOOR**

In jonkvrouwkringen, op feest en bal,
 Is zij de schoonste, de liefste van al.
 Nu smeeken haar om blik of groet
 Een zwerm van jonkers met warm gemoed.
 De moeder dankt de goedheid Gods:
 Des vaders harte zwelt van trots.
 Maar wien, maar wien
 Mag zij tusschen allen het liefste zien?

MOEDER

Ik weet het wel, ik weet het wel!
 Gaat dan bij u het vergeten zoo snel?
 't Was op een plein in het midden der stad.

Gemoed

Aan mijn lieve Gade.

DE WAERELD

Dichter, uw gewrochten zijn
Wel niet zuur gelijk azijn;
Oh! gij weet met velen, velen,
Uwer liedren zoo te streelen,
Dat z'als nachtegalen kweelen;
Maar toch ligt iets droef en wrang,
Dichterlief, in uw gezang.....

ZIJ

Waarom deedt ge, keer op keer,
't Milde hart in hem zoo zeer?
Waarom deedt ge meer hem lijn
Dan hij konde tegenstrijen?
Wie van u kwam hem bevrijen!
Menschen, menschen, die zoo spreekt,
't Is Natura die zich wreekt.

Het leven

Aan mijnen geneesheer D^f E. de Rop.

Neen, Vriend, het leven is geen brug;
 Geen oevers worden hier verbonden;
     Zijn alle gronden
 Niet achter ons verzwonden,
 En zijn er voor ons wel gevonden?
 Neen, Vriend, het leven is geen brug:
 Wij durven niet vooruit, en kunnen niet terug.

Een eiland is het leven:
 Wij landen aan, doch weten niet van waar.
 Waarheen wij gaan, ook dat is ons niet klaar.
 Als vóór den wind de wolken zweven,
 Zoo jaagt een arm, een uit de lucht,
     Ons voort in wilde vlucht,
 Tot wij aan d'overkust nog worden uitgedreven.

En zijn w'aan d'overkust,
 Dan zien wij spijtig om; en willen wederkeeren;
 Het eiland was zoo schoon, zoo vol genot en lust;
     Eerst nu is 't ons bewust;
     Hoe hadden wij noch duur noch rust?
 O, geef ons 't leven weer, nu wij het zoo waerdeeren....
     - Voort! bedelaars en heeren!

De Walkyre

De slag was ten einde. 't Werd nacht op het veld,
 Waar duizenden lagen, gedooden, gewonden.
 Daar lag ook het lijk van een jeugdigen held,
 Nog gisteren zoo schoon als er één werd gevonden.

Hij droeg aan den hals een onschatbaar juweel,
 Dat beiden zijn handen nog innig omsloten.
 Wie 't zag was ontroerd door het smartvol tafreel:
 Met bloed van zijn hart was 't juweel overspoten.

Daar daalt op het veld een wit paerd uit de lucht;
 Daar komt uit een wolk een Walkyre getogen,
 Wat prachtige vrouwe, wat heerlijke vlucht!
 Hoe jagen haar boezems en stralen haar oogen!

‘Gij jongling, gij held, zijt de mijne voortaan!’
 Zoo spreekt ze: ‘Voor mij zijt gij heden gestorven:
 Ik drilde de speer, door het hart u gegaan;
 Ik heb u gedood, maar ik heb u verworven!’

Dan neemt zij voorzichtig het lijk van den grond,
 En voert in heur armen te paerd het naar boven.
 Zij kust hem op d'oogen, het voorhoofd, den mond:
 ‘Ontwaak voor een heil als geen mensch kan beloven!’

Zijn oogen gaan open; hij leeft, en ontwaart
 De schoone Walkyre, die glimlacht in 't rennen:
 ‘Waar draagt gij mij heen in die duizlige vaart?’
 Zoo vraagt hi, en zij: ‘Waar ge 't wel zult gewennen!’

Ik voer u ten hemel, ter liefde, ten lust,
 Bij schonere vrouwen dan d'aarde kan geven.....
 - Och!' sprak hi, 'op aarde heeft m'een gekust
 Die 'k nimmer vergeet, of ik eeuwig zou leven!

Gij drukt m'in uw armen, gij kust mij wel zoet;
 Godin uit Walhalla, uw woorden zijn zangen;
 Maar niets wischt haar beeld uit mijn hart, uit mijn bloed.
 Och! breng mij tot haar, en laat haar mij zoo prangen!

- Ondankbare!' spreekt zij, 'ik daal met u weer.
 'k Herschenk u het leven; gij moogt het behouwen.
 Maar mij en Walhalla herkrijgt gij niet meer:
 'k Verlaat u, hoe diep het u dra zal berouwen.'

Het paerd schudt de manen, keert omme, en schiet
 Van wolke tot wolke, zoo snel als de winden.
 Daar hangen z'in 't ruim vóór een slot, en hij ziet
 Het aadlijk domein waar z'elkander zoo minden.

Is 't feest in het slot, dat het schittert van licht,
 Dat zangen er kweelen, en snaren er klinken?
 Hij hoort haren lach, en, o wee! haar gezicht,
 Haar aangezicht ziet hij van zaligheid blinken.

Zij zit op een sofa. Wie speelde en zong,
 Die vlijt aan haar voeten zich neer op een kussen;
 Zij streelt hem de lokken, hij 's frisch nog en jong;
 Z'omstrengelt zijn hals, en verzaadt hem met kussen.

Wie 't aanziet, hij bidt nu: 'o Voer mij van hier!'
 Zóó smeekend alsof hem het harte gaat breken.
 Zij laat hem ten gronde, de trotsche Walkier,
 En stijgt dan omhoog, om nog eens hem te spreken:

‘Ik schonk u weer leven, en schoonheid, en kracht,
Ik schonk u ook haar die u draagt in het herte.....
Leef lustig nu, knaap, die Walkyren veracht;
Leef lustig, ik zend u mijn groet - uit de verte.’

‘t Juweel dat hij lief had, hij stampvoet het stuk;
Hij werpt door het venster de steenen en scherven;
Dan vlucht hij, en zoekt naar het hoogste geluk:
Weerom als een held op een slagveld te sterven.

CARMEN SYLVA,
nagezongen door JULIUS DE GEYTER.

Moeder en kind

Een engel met vleugels en stralen
Gleed binnen in 't kamerkijn.
‘Ik kom het kindjen halen.
‘t Zal zoo gelukkig zijn.....’
‘t Jong moedertje verbleekte:
‘O! laat het me!’ kreet zij ontzind.
Zij vouwde de handen, en smeekte:
‘Het is mijn eenig kind!’

‘Mijn Meester heeft zóó het bevolen,’
Was 't antwoord, kalm en zacht.
‘Dat bloempje, hier verscholen,
Wordt in zijn tuin verwacht.
Ik moet gehoorzaam wezen.
De bloempjes, zoo fijn en teer,
‘k Heb z’allen uit te lezen:
Zij hooren bij den Heer.’

Hij nam het in zijn armen.
Zij kuste 't keer op keer.
Te zuchten en te kermen
Lag zij nu lange neer;
Tot weer die engel daalde.
'Kom mee bij 't kindje dijn!'
't Was haar die hij dan haalde
Ook zij was voor d'aarde te fijn.

(Naar 't Engelsen van W.J.M. te Antwerpen).

Kunst

Goud is veel, voorzeker, Heer;
Maar van goud gewrocht, is meer.
Daar is een klomp;
Hier is een kroon:
Wat vindt gij lompe?
Wat vindt gij schoon?

Voor mijn spiegel

De haren vallen uit; de droomen vliegen weg.....
 't Is met geen trots dat ik het zeg,
 Mijn kale, schrale schedel!
 Al geeft de grijze baard het mannenhoofd iets edel,
 Ik heb toch liever in mijn tuin
 Vol bloemen éénen tak dan bladerloos een kruin.

De driemaster

‘Het is een zoon, een flinke zoon!’
 Riep dokter Brown,
 En lei den jongen man den eersteling op de armen.
 ‘Een zoon!’ vloog Arnold op, en hief
 Hem trots omhoog, den jongenlief:
 ‘O kind! gelijk een schild zal u mijn hart beschermen!
 U, Vrouw, een kus!
 Een zoon..... - mijn droom!
 Het worde een kerel als een boom!’
 En stappend naar den berg die oprees in zijn gaarde,
 Dolf hij een put in de aarde.
 ‘Deze eikel, mompelde zijn mond,
 Deze eikel leg ik in den grond.....

En boven park en woning,
 Heffe eens een eik zijn kruin,
 Hier in mijn tuin,
 Gelijk een Koning.
 Maar trotscher staar mijn zoon eens rond!’

Door het hagelooover
 Keek een buurvrouw 't aan:
 ‘Kom, zie gij erover
 Wat daar wordt gedaan.’
 En zij tilt heur Antje
 Tot haar schouders op:
 ‘Kus eens met uw handje,
 Blonde kroezelkop!’

Het kindje zond hem kusjes toe:
 En Arnold blikte,
 Arnold knikte,
 Blij te moe,
 Dan ging hij henen, fluistrende: ‘Zoon,
 Word even lief en even schoon.....’

In het park is een boom ook voor Arnold geplant,
 Op den dag als zijn moeder hem baarde;
 't Is een beuk, tegen onweer en stormen bestand,
 Onuitroeibaar geworteld in de aarde.
 Maar des grootvaders boom, maar de Den is de reus...
 ‘O, stondt gij op het dek van mijn driemast Den Geus!’
 Had Arnold zijn lippen
 Eens laten ontglippen.

Doch, God zij geloofd!
Geschud had zijn hoofd.
Geen bijl zal hakken
In stam noch takken!
Zoolang de waarde, grijze man
In hunne schaduw wandlen kan.....

Uit de eikel is een eik gesproten
En opgeschoten
Reeds vijf, zes voeten boven 't gras.
Twee kindren spelen daar, en rollen,
En tuimelbollen,
En schaatren of 't een hemel was.

Daar zat een grijsaard in een stoel.
Hoe zag hij 't aan met blij gevoel!

De kindjes komen, klautren samen,
Met zoete namen,
En rijden 'paërdjen' op zijn knien;
Door beider haar laat hij in 't rijen
Zijn vingers glijen,
Omdat ze elkaar zoo gaarne zien.

Fatum

Als God,
 Of 't Lot,
 Of hoe die Macht moet heeten,
 Den mensch ging scheppen, schiep het eerst
 Een onding dat ons overheerscht,
 En nimmer wordt versleten:
 Hij schiep den nood,
 En ons dan - bloot.
 En al wat wij verrichten,
 Ons planten, zaaien, bouwen, stichten,
 Ons droomen en verdichten,
 't Is om ons jammer te verlichten.
 Dan komt de Dood,
 En Piet Scherminkel zelf is immer nog de nood.

Maar had de Heer ons eens met overvloed geschapen?
 Hoe ik - maar zeg het niet - dan eten zou en slapen!

In memoriam***Bij het afsterven van August Michiels***

Er zijn op aarde mensen,
 Die zaaien langs hun baan;
 Die wenschen, immer wenschen:
 't Moog allen beter gaan!'

Wier ziel is als de degen,
 Wier lichaam als de scree;
 Die, zelven neergezegen,
 Nog anderen verplegen,
 Als telden eigen wee
 En eigen ramp niet mee.....

Dat is edel!
 En ten loon
 Vlecht het volk hun om den schedel
 Eenmaal toch een lauwerkroon!

Op aarde gloeien menschen
 Voor vrijheid, eer en recht,
 Die zeggen, ook op grenzen:
 'Geen enkel volk zij knecht!'
 Wat nacht was in 't verleden,
 Het heldert op, en zwicht:
 Zij gaan vooruit, zij treden,
 Met nooit vermoeide schreden,
 Zoover de hand der Plicht,
 Hen voortleidt naar het licht.....

Dat is edel!
 En ten loon
 Vlecht het volk hun om den schedel
 Eenmaal toch een lauwerkroon!

Ook menschen zijn op aarde
 Die juichen: 'O mijn Land!
 Onschatbaar is de waarde
 Der Kunstkroon die gij spant.

De volken die u naderen,
Ontblooten zich het hoofd.....
Uw zonen waken, Vaderen!
Nooit worde door verraderen
Uw diadeem geroofd,
Ons kunstvuur uitgedoofd!

Dat is edel!
En ten loon
Vlecht het volk hun om den schedel
Eenmaal toch een lauwerkroon!

En gaan die menschen henen,
Waar alles henen gaat,
Daar 't jammeren en weenen
Van duizenden niet baat,
Zij huivren voor de waarheid
Der diepe groeve niet;
Zij zien een heldre klaarheid,
Misschien het rijk der waarheid!
Zij hooren in 't verschiet:
'Eerst hier ligt uw gebied!

Vol vertrouwen
Gaan zij heen,
Om het groot geheim t' ontvouwen
Dat hun niet t' ontvouwen scheen.....

Een fabeltje en toch niet

Een vink die in een boomkruin zong,
En daar van tak op takje sprong,
    Zag onder aan den stam
    Een fijn gekroezeld lam.
‘O!’ riep de vink tot zijn vinkinne,
‘Nest in geen mik of op geen pinne.
    Kom vlug, kom vlug:
    Aanschouw dien rug.’
En beiden zeiden: ‘O, wat wol!
    En gansch het rugje vol....
Ja, draaien w'ons een nestje daar,
    Daar in dat kroezelhaar.’
    Maar schoon zoo rein
    En nog zoo klein,
Het lamken kende 't mijn en dijn
    Al fijn:
    ‘Toch niet, toch niet,
Die rug is mijn gebied.’

Het eeuwig verjongen

Er werden op 't oude doodenveld
Geen lijken meer ter aarde besteld;

Men liet over hen die er lagen bedolven,
Het gras en de boomen in vrede golven;

Gebladert en hooi, 't werd alles weer mest:
'Wat sterft bij het doode', zoo zei men, 'is best.'

'Geen leven, geen liefde, geen zuchten, geen lusten:
Niets wekke wie eeuwig daar slapen en rusten.....'

Dus lag 't in zijn muren, verafschuwd en naar,
Als dwaalden er geesten, of spookte het daar.

Toen kwam een matroos, een die jaren en jaren,
Met rouw in het hart, op zee had gevaren.

Hij kwam in het dorp waar hij haar had bemind,
Ook haar had gekist, had gekist het arme kind.

Hij zelf had een kruisje geplant op de groeve,
En was toen gaan zwerven, gaan zwerven, de droeve.

Maar nu was hij weder; maar nu was hij thuis,
En liep naar het kerkhof, en zocht er het kruis.

Hij vond er - een Eden waar vogelen zongen,
En boven op 't kruisje een nestje met jongen!

Twee zusters⁽¹⁾

Reste à la solitude, Reste à la pauvreté! Vis sans inquiétude, Et ne te fais
étude Que de l'éternité.

VICTOR HUGO.

'k Heb hen gekend in d'eerste kindsheid: beide
Als englen in een grenzenlooze heide,
Waarin ik vaak van 't zwerven heb verpoosd.
Daar huppelden zij blootsvoets met hun broeder
Rondom de hut der arme vrome moeder,
Die ploegde, zwoegde, - en God dankte voor haar kroost.

'k Heb hen gekend in d'onvergeetbre jaren,
Toen zij de trots van gansch het dorpken waren,
De boerenzoons ten zoeten liefdedroom;
Want onschuld woond' in hun eenvoudige zielen,
't Zij z'in de kerk des zondags kwamen knielen,
Of op het plein meedansten om den Boom.

'k Heb hen gekend toen z'uit hun laatste rozen,
Een krans voor 't graf der martelaresse kozen,
En voor altijd toen kwamen naar de stad.
O, vrienden! dan, hoe diep gewond door smarte,
Was lelieblank niet kuischer dan hun harte,
Dat zelfs een droom nog nooit bezoedeld had.

(1) Uit *Bloemen op een Graf*. Bladzijden 63 tot 65.

En thans, thans ken ik geene meer van beide.....
 De schande scheidt de zusters uit de heide;
 D'een, ach! een kind, misleid door 't jeudig bloed, -
 Vergat welhaast haar onschuld en haar trouwe,
 Lacht met de schaamt, en d'eerbaarheid der vrouwe,
 En smooit in wijn den kreet van haar gemoed.

En d'andre boet in 't klooster voor haar zuster,
 Bidt gansch den dag, maar slaapt des nachts geruster
 Op blooten grond, dan zij op zondig dons:
 Doch, wakend soms bij heimvol stergewemel,
 Slaat z'uit haar cel een tranenblik ten hemel,
 En snikt: 'o Moeder! dacht gij dat van ons?.....'

Bruno de kanonnier

Den Heere N.J. VAN HALL uit hooge achting opgedragen.

I

Het huizeken stond zoo alleen in het veld.....
 Ze hield haren zoon aan heur harte gekneld.....

'Ach! ween niet meer, moeder, en laat mij nu gaan:
 Zie, de anderen wachten mij ginds op de baan.

Dag vader! dag zuster!' - hij rukte zich los,
 En toog naar de stad langs het sombere bosch.

II

De Keizer der Franschen wou nog een kroon;
Hij wilde over lijken ten zevenden troon.

‘Vuur juist, kanonnier! Schiet me Weenen in brand,
Dan schenk ik u 't kruis met mijne eigene hand.’

Van 't westen naar 't oosten, van 't noorden naar 't zuid,
Alom was 't één wasem van bloed en van kruit;

Maar stormden als wolken de volken opeen,
't Kanon overklonk het geknars en 't geweën.

't Kanon, zijn kanon, dat zoo menig hoef
In puin schoot, en 't volk in de puinen begroef.

III

Maar, prijkt nu de borst des soldaats met een kruis,
Hij denkt toch zoo dikwerf, zoo dikwerf aan huis,

Aan 't hutje dat staat gansch alleen in het veld,
Waar moeder hem zoo aan heur hart had gekneld.....

‘Nog éénmaal een zege behaald, kanonnier,
Dan keert gij naar huis, en dan zijt ge officier!’

Nog éénmaal..... Daar strekte de Keizer de hand:
En 't leger rukte op naar des jongelings land;

En 't was op het veld waar het huizeken stond
Dat nu het bevel klonk: ‘Het vuur aan de lont!

Scheer weg wat den staf van den vijand beschut;
Scheer weg; kanonnier, die ellendige hut!

‘Genade!’ zoo smeekt hij, en wit wordt zijn haar:
‘Genade! mijn vader, mijn moeder woont daar!’

‘Scheer weg! of gij zelf vóór 't kanon, als een hond!’
Maar hij klemt zich vast aan den koperen mond.

‘Scheer weg!’ en op eens, met de romp van den held,
Is 't huisje verpulverd, dat stond in het veld.....

**Een zielekreet over 't afsterven van Julia de Geyter, Mevrouw
Armand Kums
*geboren 19 Mart 1871, overleden 24 Februari 1898***

Gij schonkt ons, Heer, den liefsten uwer engelen.
Toen zij den hemel uitvloog, strekten plots
All' armen zich, als om nog eens t' omstrengelen,
Nog eens, den liefsten engel Gods.

o Edel kind! Hoe vaak had ik, verwaande,
Gedacht, gezegd: ‘Mijn kindren zullen gaan
Op 't eenig voetspoor dat hun vader baande,
Of zijn kastijding onderstaan.’

En hij heeft nooit, o nooit! een hand geheven,
 Nooit stem of blik doen streng zijn tegen u:
 Hij trad u toe vol eerbied, gansch uw leven,
 Als op uw graf hij snikt hier nu.

Gij wrocht eens Eva, aller moeder, Heere;
 't Was maar een proef: gij zoudt het beter doen.
 Dan wrocht gij Haar, en elke hemelsfere,
 Elk' aardsche sfeer mocht juichen toen.

Heer, die haar schonkt, gij naamt den engel weder;
 Mijn harte bloedt; uitbloeden zal het gansch.
 o Heer! o Heer! ik buige diep mij neder;
 Maar lief was 't leven haar nochtans.

Wat bij haar heenvaart engelen niet mochten,
 Dat mochten hier drie wezens bij elkaar:
 Hoe innig hield zij alle drie omvlochten;
 Hoe teer omstrengelden zij haar!

Mij was 't een boot die koningstelgen voerde,
 Op glinstrend water, voerde naar een troon;
 Van hare lippen, kinderlijk ontroerde,
 Weerklonk: 'Ho! ginder is het schoon!'

Schoon was ze, ja, de toekomst die z'aanschouwde:
 Den gade gansch geadeld naar heur hart;
 De kindertjes, daar z'u die toevertrouwde,
 o Heere, vrij van ramp en smart.....

En rondom hen die armen en bedrukten,
 Dankbaar voor 't goede dat zij gulle schonk;
 Dien glans der kunst, dien zang van zielsverrukten,
 Die door de lucht haar tegenklonk.....

En dan, te paerd, dat vliegen door die dreven.....
 En dan, die bals, die feesten, dat tooneel.....
 Altijd op zoek naar lach en lust in 't leven,
 En vindend, o! zoo ruim haar deel.....

o Heer! o Heer! hoe hebt g'als met uw donder
 Dat alles plots verbrijzeld en vernield!
 Hoe gaat uw zonne sinds nog op en onder?
 Hoe wordt voor u nog neergeknield?

Als door de stad de mare vloog, al krijtend:
 'Dood! dood! het kind zoo edel en zoo lief!
 Was daar geen vrouw, geen moeder, die verwijtend
 Haar oogen niet ten hemel hief.

Was 't wrake? Neen, gij zijt de bron der goedheid.
 Maar, Heer, waarom zulk ongenadig leed?
 Waarom een moord op weergalooze zoetheid,
 Die nooit, die nooit, die nooit misdeed?

Was 't vader, Heer, was 't moeder die moest boeten?
 Ho! 't moederhart is als de Godheid mild.
 Zoo 't vader was, hij kruipt hier vóór uw voeten:
 Uw almacht heeft het zoo gewild.

Hij is een Geus, doch edel in zijn wenschen:
 Hij wil meer heil, meer licht, meer trots en eer;
 Hij is een mensch die opstaat tegen menschen,
 Maar tegen u niet opstaat, Heer.

Heeft hij dan niet genoeg om hulp gebeden?
 Smolt heel zijn ziel niet weg in elk gebed?
 Zoo schuldloos, rein, zoo kuisch van ziel als leden.....
 Waarom, waarom haar niet gered?

Heere, gij draagt de sleutels aller harten.
 Verloort g'er een, en vond hem zij die zocht
 Juist háar gemoed te foltren en te smarten,
 Zoo zij het ooit ontblooten mocht?

Of hielt gij, Heer, na 't scheppen aller dingen,
 Geen macht voor u; gaaft g'alles aan uw kind?
 Kan smeeken u verteederen noch dwingen?
 En uw Natura, treft zij blind?

Neen, gij waart God, en God zijt gij gebleven:
 Almachtig nog; uw troon staat immer hoog
 In 't ruim der heemlen, waar uw englen zweven
 Van ster tot ster, van boog tot boog.

Daar klinkt uw roem uit milliarden monden,
 Zoo tonenrijk als hier nooit werd gehoord;
 En duizenden bazuinen, Heer, verkonden
 Uw roem aan waerelden weer voort.

Zij die gij liefst hebt, mogen u omringen;
 Gij wenkt ze, Heer, hier uit ons tranendal,
 Om in het koor der englen voor te zingen,
 Toongevend voor 't bazuingeschal.

'Opdat gij lang op aarde moget leven,
 Hebt moeder lief, en doet ook vader eer.'
 Dat werd door U in 't heilig boek geschreven:
 Was Zij niet ouderlievend, Heer?

Laat mij gelooven, Heer, die mij doet weenen;
 Laat mij verdooven wat in mij nog strijdt:
 Mijn kind is heen, maar naar de heemlen henen,
 Waar gij de Opperheerscher zijt.

Daar staat ze, Heer, gevleugeld aan uw zijde;
 Ze blikte ons toe, en lacht haar kindjes aan.
 Neen, z'is niet droef, geliefden, zij is blijde:
 Zij is ons enklik voorgegaan.

Laat ons gelooven, Heer, die ons doet weenen;
 Laat ons verdooven wat in ons nog strijdt:
 Heen is zij, ja, maar naar de heemlen henen,
 Waar gij de Heer der Heeren zijt⁽¹⁾.

Vogeltjes

Den edelen Heere Dr G. Verriest.

I

Laat al de vogels los
 Die in uw huizen zingen,
 Verharde stedelingen;
 Laat al uw vogels los,
 Ze vliegen uit hun muiten,
 Ze vliegen recht naar buiten,
 Ze vliegen recht naar 't bosch.

En gaat, gij zelf, dan droomen
 Waar hun gezangen stroomen,
 Ginds onder al die boomen;
 Strekt, gij, in 't koele bosch
 U neder op het mos.

(1) Afzonderlijk gedrukt.

II

De Koninginne schonk een zoontjen aan den Koning.
 Wat was hi blij!
 ‘Nu vreugd in heel mijn rijk, nu heil in elke woning,
 Nu alles vrij!’
 Zoo juichte hij.

Z'ontgrendelden kerkers voor dieven en boeven.
 Wie was er niet goed?
 Wie zou nog misdoen, nog verwonden, bedroeven?
 Vermoordden ze vrouwen, verbrandden ze hoeven,
 Ze hadden 't geboet.
 Waaromme nog dralen, met weldoen vertoeven?
 Ontgrendelt nu kerkers voor dieven en boeven.....

III

Kooitjes, gevlochten uit koper of riet,
 Vogelenmuitjes, ontsloten ze niet.....

Waarheid is 't dat een cipier
 Tot Brander zei, die weg wou loopen,
 En schreeuwde: ‘Open! deuren open!’
 - ‘Kom eerst eens hier:
 Dat vinkje wil niet zingen;
 Gij kunt het immers dwingen?’

Brander maakte ijzer rood,
 En gloeide 't vinkje d'oogjes dood.
 Dan sprong hij uitgelaten,
 Nog dansend in de straten.

IV

Vogeltjes lief, zijn de menschen ontzind?
 Tot loon voor uw zangen,
 Voor eeuwig gevangen,
 Voor eeuwig geblind!⁽¹⁾

Ze deden uitbazuinen

Ze deden uitbazuinen,
 Met vlag en trom daarbij:
 ‘Gelooven, niet gelooven,
 Staat elken burger vrij.
 Wij schrijven 't in de Grondwet;
 In d'allerhoogste wet;
 En wee, al waar hi Koning,
 Wie dat nog ooit belet!’

‘Geen wurgen meer, geen branden,
 Geen delven in den grond;
 Verdraagzaam wandel ieder
 Vol broederliefde rond.
 Een heimlijkheid doorgronden,
 God kennen, - 't mag voortaan.
 Zoekt vrij naar 't goed en 't ware:
 Het zal u wel vergaan.’

(1) Afzonderlijk overgedrukt uit *Kunst*.

's Lands grooten zullen buigen
     Voor al wie zoekt en vindt;
 De heele Staat getuigen,
     Dat hij hen acht en mint;
 En wie het goede, 't ware,
     Omkleedt met eeuwig schoon,
 Den Kunstenaar, dien dragen
     Z'op d'armen naar een troon.'

Dat lieten z'uitbazuinen,
     Met vlag en trom daarbij:
 'Gelooven, niet gelooven,
     't Staat elken burger vrij!'

II

Ik weet er van te spreken,
     Lijk 't volk hier zegt,
 Ik weet er van te spreken,
     Van 't heilig recht.

Ik hoorde, zag, ervaarde,
     Hoe valsch men loog;
 En millioenen andren
     Met mij bedroog.

Aan Peter Benoit
nadat hij mij op 't kasteel van Zandvliet *Mijn Moederspraak* had
voorgespeeld en voorgezongen.

Wat schat van tonen draagt gij in uw borst!
 Zingt gij die uit, dan kunnen nachtegalen,
 Dan kan een zon, met al heur gouden stralen,
 Niet meer geluk in harten neer doen dalen.
 Hoe arm bij u is niet de rijkste vorst!

O! Grooten der aarde

O Grooten der aarde die troont en gebiedt,
 Op 't zwaaien des schepters een volk doet verpletten,
 In 't rijk der natuur schrijft de degen geen wetten:
 Hoe zinkt daar uw grootheid, uw macht in het niet.

Een kroonvorst wordt geboren:
 Laat alle gevels gloren,
 Kanons en klokken hooren;
 Een vlag op elken toren!
 Doch ook dat kindje schreeuwt,
 En 't sneeuwt, sneeuwt, sneeuwt.....

Een keizer wordt begraven:
Hoe weenen al zijn braven!
De zonne lacht en glanst;
't Gevogelt zingt en danst....

Met gloeiende kogels van mijlen op 't land,
Nog verder uit zee van zijn vloten,
Heeft een held zoo menige stad in brand,
Zoo menigen wal in gruis geschoten:
De vuurkogels schreven zijn roem in hun vlucht....
Waar zijn de strepen in de lucht?

Wat vloek een paus ook slingert,
Verschroeit hij zelfs geen wingerd.....
Of hij in arren waan
Den Oceaan
Doet geeselen en slaan,
Hij stilt niet één orkaan.....

O Grooten der aarde, die troont en gebiedt,
Op 't zwaaien des schepters een volk doet verpletten,
In 't rijk der natuur schrijft de degen geen wetten:
Hoe zinkt daar uw grootheid, uw macht in den niet!

Aan Ernest van Dijck

Als gij zongt, waar 't ook mocht wezen,
 bij welk volk op 't waereldrond,
 Hingen allen, veelmaal duizend,
 opgetogen aan uw mond.
 Onlangs liet g'uw stemme hooren
 bij den stam waaruit gij sproot....
 En geen lied hebt g'ooit gezongen
 Dat zoo diep is doorgedrongen.
 Ieders hart is opgesprongen,
 't Klinkt nog van miljoenen tongen:
 'Zoo wordt onze stam eens groot!'

Verzwegen liefde

'Wij speelden saam aan uw Mamatjes voeten,
 Hier in den tuin of binnen in 't salon:
 Nu ben ik grijs, en kom u minzaam groeten,
 Waar g'op een stokje wandelt in de zon.

Dat stokje toch, die vriend in oude dagen....
 Steun zocht g'altijd, lang voor ge 't noodig hadt:
 Aan moeders hals gestrengeld en gedragen,
 Aan moeders arm bij 't wandlen in de stad.

Dra waart ge 't beeld der zachtgeaarde Schoone;
 Eenieder zag het, gij alleen niet, gij;
 Verruild had moeder voor geen koningskrone,
 Wie daar zoo gul, zoo los hing aan heur zij.

Toen kwam de jonkman die u mee zou voeren.
 Eens..... op zijn schouders lag uw hoofd gevlijd;
 Gij hingt hem aan als om u vast te snoeren;
 Dat moest ik zijn..... - hoe heb ik hem benijd!

Sinds was ik “dood”, en zwierf in vreemde landen.
 Nu zijt gij weer; ik ook ben wederom.
 Zet neer uw stokje; rust met beide handen
 Op mijnen arm, en kom zoo, Rita, kom....’

Het stokje viel uit Rita's hand ten gronde.
 Zij nam zijn arm, en ging met hem dan voort.
 Traanoogden beide, haar of zijnen monde
 Ontviel geen woord, een lange wijl geen woord.

Een gier in volle vlucht

Een gier in volle vlucht
 Schiet neder uit de lucht:
 Hij heeft een nest gezien met jonge leeuwerikken,
 Waar ginds dat koren wiegt,
 En vader zingend naar den hemel vliegt.
 Hij valt op 't nest, en - dood nu pikken,
 Verscheuren, binnenslikken,
 Duurt enkel oogenblikken,
 Voor onzen held,
 In 't korenveld.

De gier in volle vlucht
 Schoot weder uit de lucht.
 Maar ditmaal naar een nest verscholen in de biezen
 Die rond een grooten vijver wiezen.
 Het was een zwanennest. De vader pikte juist
 Het reuzenei kapot, zoo dik wel als mijn vuist,
 Dat kakelnestje kon versmachten.
 Het jong sprong 't water in, waar broedertjes het wachtten,
 Bij zustersjes, ook pluimeloos en bloot.
 Ha! d'ouders hieven 't hoofd nog hooger dan zij plachten.
 En heel 't gezin dreef voort gelijk een koningsvloot.
     'Toch mijn!
     Kreet onze gier,
 En schoor de watervlakte schier.
     Al sneller kwam hij nader.
     'Het zal niet zijn!
     Riep Zwaan de vader.
     'Hier zijt gij niet
     Op uw gebied!
     En rees zoo hoog,
 Met zooveel gramschap in het oog,
 Dat onze gier, na éénen vleugelslag,
     Met open bek op 't water lag,
         Verdronk,
         En zonk.
     Hier was hij niet
     Op zijn gebied.....

De lente

Aan mijne lieve Gade.

I

De lente is een maged die zweeft in de lucht,
 Met vleugeltjes aan en een lach om het mondje;
 Een kuisch, ongekleed en verrukkelijk blondje,
 Die gloeit van gevoel, die naar meer nog verzucht,
 Wier harteken tiktakt van liefde.....

II

Ze strooit uit een korfje - en ledig is 't nooit -
 Miljoenen, miljarden van bloemen op d'aarde;
 Zij scheidt het hier om in een hemelsche gaarde,
 En zingzangt, zij Engel, terwijl ze zoo strooit:
 'Mijn harteken tiktakt van liefde.....'

III

En blik zij naar onder, zij hoort uit die pracht
 Door orglende kelen, haar lof kwinkeleeren:
 Geen vogel die haar niet met zang wil vereeren;
 Geen bloem, die niet rilt, haar niet toegeurt en -lacht;
 Geen hart dat niet tiktakt van liefde.....

Ik heb voor mij zelve gezongen.....

Ik heb voor mij zelve gezongen
 Gelijk de nachtegaal in 't groen.
 Ho! mocht ik morgen plots verjongen,
 Ik zou hetzelfde doen.

Geluk veredelt

Geluk veredelt; heil is elks verlangen.....
 Strooit mild het rond, zooals natuur het strooit.
 Elk heeft zijn deel van zon en vogelzangen,
 En uitgestroomd zijn zon en vogels nooit.

Neen, vriend, ik kom niet⁽¹⁾

Aan JULIUS HOSTE, in antwoord op een uitnoodiging om de
Rubens-Cantate te Brussel te komen hooren.

Ik ken ze, vriend Hoste, de Belgische grooten:
 De dichter scheidt kunst, hij begeestert zijn land;
 En zij doen hem krenken, vervolgen, verstooten;
 Zij huichelen hulde, en wenschen hem schand.

(1) Eerst gedrukt in *Het Laatste Nieuws*.

Hij kent ze, vriend Hoste, de Belgische grooten;
 Hij vraagt niet, o neen! naar den druk hunner hand;
 Hij blijft aan de zee, die 't kleinzielige bant,
 En speelt met de kinders, gelukkig, in 't zand.

Blankenberghe, 8 Juni 1901.

Volkslied voor den Oranje-Vrijstaat

I

Daar is een zucht die gloeit in ieder harte;
 Daar is een kreet die dreunt uit ieder land:
 Zij waaien uit tot in de verste verten
 Uit elke vlag die wappert op een strand.....

Vrij zijn! Vrij zijn!
 Dreune 't ook uit onzen mond,
 Daar op Afrikaanschen grond,
 Daar geen volk op het waereldrond
 Vrijer is dan wij zijn!

II

Wie kent ze niet, de Nederlandsche Geuzen?
 Zij zeilden uit op wilde volken af:
 Elk waerelddeel bracht schatting aan die reuzen.....
 Wij zijn hun zoons, en zwaaien hier den staf!

Vrij zijn! Vrij zijn!
 Dreune 't ook uit onzen mond,
 Daar op Afrikaanschen grond,
 Daar geen volk op het waereldrond
 Vrijer is dan wij zijn!

III

Zijn wij nog jong, - uit eikels groeien boomen.
 Is woest de weg, teruggaan doen wij nooit!
 Eens zal de grond hier schatten uit doen stroomen,
 Eens Afrika met steden zijn bestrooid!

Vrij zijn! Vrij zijn!
 Dreune 't ook uit onzen mond,
 Daar op Afrikaanschen grond,
 Daar geen volk op 't waereldrond
 Vrijer is dan wij zijn!

IV

Oranje en Vaal, 't zal stoomen op uw wateren!
 De Vrijstaat wordt een tweede Nederland!
 En dan zal 't uit miljoenen monden klateren,
 Wat ons bezielt en in den boezem brandt:

Vrij zijn! Vrij zijn!
 Dreune 't ook uit onzen mond,
 Daar op Afrikaanschen grond,
 Daar geen volk op 't waereldrond
 Vrijer is dan wij zijn!

De drukpers⁽¹⁾

Na 't Woord, de Pers die verre, verre draagt.....
     Zij is een trotsche Maagd,
 Die vóór den voet des Tijds de neevlen heeft verjaagd,
     En uit de laagte, waar hij dwaalde,
     Aan heure hand hem bovenhaalde.
 Nog meer is haar de grijze Tijd verplicht:
 Op elken weg heeft zij hem voorgelicht.
 De pols der menschheid klopte sneller:
 De grendels en de grenzen schoof zij voort;
 Wat heerlijk was, bleef langer niet gesmoord;
 En wat reeds blonk, het glansde nu te heller.
     Maar zeg mij, Schoone, waarom staat
 U soms een trek van weemoed op 't gelaat?
 Kan onze ondankbaarheid u raken?
 Zoovelen U aan domheid dienstbaar maken,
 Door u wat waar en schoon en goed is, laken,
 De leugen dienen en den valschen schijn,
 Voor nacht en waan het lieve licht verzaken,
 Keer d'oogen af van die onwaardig zijn!
     De vrijen waken
     Om u tot schild en u tot eer te zijn!

(1) Vertaald naar een der versstukjes die Carmen Sylva dichtte en eigenhandig schreef en versierde voor het *Museum Plantin-Moretus*, te Antwerpen.

Zweeft gij niet om in het ruim?

Zweeft ge niet om in het ruim, gij zielen der dooden die 'k lief had?
 Blijkt ge niet goedig mij toe; leidt gij, als ik dole, mijn voet niet?
 Fluistert ge niet tot mijn geest wat nieuwere kracht aan het hart geeft?
 Neen! neen! tusschen mijn dooden en mij brak iedere band niet.

In een album

Rika, zoo ik twintig jaar,
 En een flinke jonker waar,
 Rijk aan goud en kunstjuweelen,
 Met landouwen en kasteelen,
 Paerden van Arabisch bloed,
 'k Zou mijn jeugd, mijn trots, mijn goed
 Nederleggen voor uw voet;
 En mijn mond zou kweelen:
 'Gij zoo lustig, frisch en malsch,
 Sla uw armen om mijn hals;
 Laat ons alles deelen,
 All's.'

De sterke maakt de wet

De sterke maakt de wet.
 Het moest de zwakke zijn.
 Dan werd geen wees verplet
 En van geweld geen schijn.

Welkom!

Uit te spreken door Mevrouw DILIS-BEERSMANS, voor de bemanning van het oorlogschip *Evertsen*, in den Nederlandschen Schouwburg.

Weer kwam een zeekasteel de Scaldis opgevaren.....
 - Met schatten koopwaar? - Neen! met Vrienden was 't bevracht.
 't Heeft meer dan vrienden nog, 't heeft Broeders aangebracht.
 Daarom wordt Welkom! hier, wordt Welkom! aangeheven;
 Daarom U door mijn mond een zusterkus gegeven;
 Daarom die kleuren saam, en daarom zóó gevlagd.

(Doet Hollandsche en Belgische vlaggen dooreenvloeien.)

Tot Broeders, ja, heeft ons Natuur geschapen:
 Wij hebben ééne kunst; wij spreken ééne taal;
 Wij hebben één gevoel; en, dreef men ons te wapen,
 Op grond waar ijzer groeit, en ijzer wordt tot staal,
 Daar stonden helden op, als onlangs in Transvaal!

Maar neen! geen krijg. - Hier welvaart, kunst en vrede.
 Veel Rembrandts nog voor 't Noord, veel Rubensen voor 't Zuid;
     Dat menig Maerlant nog ontspruit,
     En menig Vondel mede.
 Twee Vorsten hand in hand, twee Volken zij aan zij,
     Zoo trotsch als vrij,
 Dat is de wensch van U, en dat ook wenschen wij.

.....
 .....

Wij zien nog steeds een Vrouw met koener moed dan helden.
 Zij rees vóór Kruger op. en zei wat niemand dorst:
 ‘Zoo Hij getroffen wordt, zult gij het duur ontgelden;
 Ik ben zijn schild, - slaat mij uw zwaerden in de borst!’

.....
 .....

Des zeemans harte spreekt zoo open als zijn oogen.....
 Zijt gij eens Haar nabij, ho! weest dan onze tolk;
 Spreekt Haar van hier, van ons, en zegt maar diep bewogen:
 ‘De Vlaming heeft U lief gelijk uw eigen volk!’

Daarop een ‘Welkom!’ nog, en nog een zusterkus,
 En vlaggen weer aldus!

(Vlaggen dooreen.)

Antwerpen, 16 Juli 1902.

(Gedicht op verzoek van den Heer VAN DOESELAEER,
 Schouwburg-Bestuurder.)

Bloemen op een graf⁽¹⁾

Matrozenzang

For as the breeze can bear, the billows foam, Survey our empire, and
behold our home!

BYRON. *The Corsair*.

I

Met vreugd verlaten wij de reê;
Wij tarten rampen en gevaren;
Ons lust het klotsen van de baren;
Ons hoort ze alleen, de wijde zee!
Matrozen kennen geen verdriet:
Hun leven is geen oogwenk zeker.
Aan wal, daar schuimt hun volle beker;
Op zee weêrschalt hun rustig lied!

Het anker is gelicht, de zeilen zijn gespannen,
Wij vliegen snel de haven uit....
Luid hooren wij 't 'vaarwel' van kindren, vrouwen, mannen;
Daar wenkt een vriend, ginds weent een bruid...

Vaarwel! vaarwel, gij ook! - Geen traan blinkt in onze oogen:
't Zou ons misstaan, dat laf geweest!
Maar diep is, om uw liefde, ons rechte ziel bewogen:
Een zeeman heeft geen hert van steen!

(1) Wij laten hier de stukken volgen, die zich bevinden in den bundel: *Bloemen op een Graf*, maar die door den dichter niet overgeschreven werden in zijn *Levenswarande*.
(Nota van den Uitgever.)

Vaarwel! onze oude goede moeders,
 Die bidt bij elken storm, en weent bij elk orkaan.
 Geliefde landstreek onzer broeders,
 Vaarwel! ras komt ons schip weêr op uwe oevers aan!

Matrozen kennen geen verdriet:
 Hun leven is geen oogwenk zeker.
 Aan wal, daar schuimt hun volle beker;
 Op zee weêrschalt hun lustig lied!
 Met vreugd verlaten wij de reê;
 Wij tarten rampen en gevaren;
 Ons lust het klotsen van de baren:
 Aan ons alleen behoort de zee!

II

Geen land meer in 't gezicht; niets rondom ons dan water,
 En boven ons het diep azuur.....
 Ziet toe: een onweêr rijst; hoort: reeds het golfgeklater.....
 't Wordt als de doodstrijd der natuur!

Matroozen, vlug! De masten op en neder;
 Reef hier een zeil, zet ginds een bij;
 En waar gij slingert heen en weder,
 Blijft stout en koen en als de golven vrij!

De bliksem licht; de donderslagen knallen;
 Een rukwind snokt de zeilen af;
 De bodem kraakt; de masten schudden, vallen,
 En rondom gaapt en huilt ons graf!

Geen redding meer dan van den Heer hierboven.....

De knie gebogen, 't hoofd ontbloot.

Matrozen, moed! om waardig God te loven,

Nog eens gejuicht, ten spot der dood:

Matrozen kennen geen verdriet!

Hun leven is geen oogwenk zeker.

Aan wal, daar schuimt hun volle beker;

Op zee weërschalt hun rustig lied!

Met vreugd verlieten wij de reë;

Wij tarten rampen en gevaren.

Ons lust het klotsen van de baren;

Aan ons alleen behoort de zee!

III

Vrienden, reeds is 't onweêr over;

Glanzend lacht de zon ons aan;

En geen rimpel op de zee meer,

Of geen zucht meer van 't orkaan.

Zoo als met geschonden vleugelen

Naar zijn nest een arend vliegt,

Drijft ons schip op Gods genade,

Wordt het traagzaam voortgewiegd.

Heer! de vinger uwer almacht

Sloeg de gramme golven stil,

En 't geteisterd schip, reeds zinkend,

Blijft behouden naar uw wil.

Ons greep reeds de hand des doods aan;

Gij verliet ons evenmin.

Heer! met blijden herte u dankend,

Varen wij een haven in!

Matrozen kennen geen verdriet!
 Hun leven is geen oogwenk zeker;
 Aan wal, daar schuimt hun volle beker;
 Op zee weërschalt hun lustig lied!
 Met vreugde komen wij op reë.
 Wij tartten rampen en gevaren;
 Ons lustte 't klotsen van de baren;
 Want ons alleen behoort de zee!

3 October 1854.

Een oude liedjeszanger

Ik ben geen vreemde bedelaar. TH. VAN RIJSWIJCK,

Al is hij krank, vermoeid en oud van dagen,
 Toch, vroeg en laat, door alle weer en wind,
 Moet de arme man voortstropelen met zijn kind,
 Van deur tot deur al zingend de aalmoes vragen.
 Zoo komt hij uit het droeve Vlaanderland.....
 Eens was hij rijk, nu heeft hij slechts een vedel.
 Zijn kroost vroeg brood, hij nam ze van den wand.
 'Kom, sprak hij, kind.....' en gaf den knaap de hand;
 Sinds beedlen zij, blond hoofd en grijze schedel!

Een penning, vrienden, voor den ouden man,
 Die leven moet en niets verdienen kan.

Van dorp tot dorp, van verre steê tot stede,
 Trouw hand in hand, gaan zij om hulp en troost,
 En keeren zij terug bij 't wachtend kroost,
 Meer troost dan hulp brengt de arme zanger mede.
 Hij hoopte rust voor zijnen ouden dag;
 Wellicht zal hij bij onbekenden sterven;
 En, schoon hij zelf zoo lang te geven plag,
 Waar hij een vreemde om bijstand komen zag,
 Zijn jongste kind zal slechts een vedel erven.....

Een penning, vrienden, voor den ouden man,
 Die leven moet en niets verdienen kan.

Zoo diep, mijn land, zijt gij dus neêrgezonden!
 Macht, vrijheid, kunst, 't was alles lang voorbij.
 Toen nog uw weelde, uw rijkdom duurde, en gij
 Nog werdt benijd, aan boeien vastgeklonken!
 En vrij thans - zwerft en bedelt uw geslacht!
 Niet grijsaards slechts, met hunne jonge magen,
 Maar flinke zoons, beroofd van moed en kracht,
 En deernen, wie misschien de schande wacht,
 Die hun den blos zal van de koonen vagen!

Een penning, vrienden, voor den ouden man,
 Die leven moet en niets verdienen kan.

Niets, Vlaandren, blijft u nog van heil en grootheid,
 Dan 't rouwgezang in uwer zonen mond.
 Van eeuw tot eeuw wordt zóó uw val verkond,
 Arm offerlam van heimelijke snoodheid! -
 De grijsaard weent onschuldig om zijn lot;
 Toch zingt hij, droeve, om beter te behagen,
 In elke kroeg, - vergeef het hem, o God! -
 Een straatlied, dat met deugd en eere spot
 En zelf het bloed hem naar het hoofd kan jagen!

Een penning, vrienden, voor den ouden man,
Die leven moet en niets verdienen kan.

‘Verlaat uw land, verhuis naar betere oorden!’
Zegt men hem vaak, bewogen met zijn smert.
- ‘Ach! roept hij uit, hebt gij een menschlijk hert,
Spaart mij den hoon dier bitterharde woorden.
Mijn Vlaandren, ik wil sterven op uw grond!
De goede God zal mij die gunst verleen.
Schoon bij uw val al mijn geluk verzwond,
Toch zal ik u, tot mijnen laatsten stond,
Arm Vaderland, beminnen en beweenen!’

Een penning, vrienden, voor den ouden man,
Die leven moet en niets verdienen kan.

20 November 1854.

Armoede en liefde

Gij immers waart een mensch - en hebt mij niet bedrogen;
Gij immers waart een vrouw - en werdt niet trouweloos.
BEETS. (Uit *Byron.*)

I

De vader sterft, - snel loopt zijn adem voort.....
Het heel gezin zit knielend rond den bedde;
En niets wordt in de strooien hut gehoord,
Dan soms een snik, half in de borst gesmoord,
Een bede, opdat de hemel hem nog redde.....

En een voor een ziet hij de droeven aan.
Ach! arme vrouw en weerlooze kinderen,
Eer achter 't bosch de zon zal ondergaan,
Zal in de hut geen vader meer bestaan,
Om door zijn vlijt uwe armoë te verminderen. -
En 's veegen oog ontrolt een laatste traan.

Hij heeft nochtans, in zijn rampzalig leven,
Zoo menigmaal een vroege dood gewenscht.
Reeds zijne jeugd was als een bloem verslenst,
Die men vertrapt bij 't wandlen in de dreven.
En al de ramp die 't booze mensdrom broeit,
Al wat het hart doet krimpen onder 't bloeden,
Heeft hij gevoeld, als moest hij niets bevroeden,
Dan dat hij, arme, aan 't leven was geboeid,
En gansch dien boei wanhopig door moest slijten,
Daar God alleen dien mocht in stukken rijten.
En nu de Heer hem dien ontvallen doet,
Vloekt de arme man de wereld niet bij 't scheien,
Doch is hem nu het leven lief en zoet;
Want als hij kroost en gade stil hoort schreien,
Zegt hem zijn hert dat hij nog leven moet.
O! bij de somberheid der wreedste ellenden,
Werpt God een lichtstraal in 't benauwd gemoed:
De liefde tintelt in 't verrukte bloed,
Hoe diep de smert den boezem mochte schenden.
En nu dat licht gaat zinken uit hun ziel,
Nu de enge band van lief en leed gaat breken,
Nu voelt de veege dat hij uit moet spreken
Wat heul, wat balsem op zijn wonden viel.

II

‘Ween, o ween niet bij mijn laatste stonden,’
 Zegt hij traag, en neemt zijn gades hand;
 ‘Ook geluk heb ik op aard gevonden,
 Bloemen langs mijn dorre baan geplant.
 'k Voel het bloed reeds in mijn aderen koelen;
 Doe mij nu niet meer te pijnlijk voelen
 Wat een lot er thans voor u begint;
 Spreek ons kroost van eeuwiglijk verblijden,
 Dan zal God hen troosten in hun lijden,
 Zoo geen mensch als broeders hen bemint.

Vrouw, voor u, thans de eenge hulp dier weezen,
 Zwoegde ik blij zoo lang ik kracht bezat.
 Zonder u. wat kon mij 't leven wezen,
 Armen knaap, dien elk verstooten had?.....
 'k Wrokte op 't menschedom vóór dat ik u kende;
 Gij, gij kwaamt en deelde in mijn ellende,
 En uwe liefde bleef mijn innigst pand;
 Trof het lot mij nog met zware rampen,
 't Was mij licht het onheil te bekampen,
 Daar mijn zweet gewischt werd door uw hand.

Dank, mijn God! dank voor uw zegeningen!
 Arm en rijk beschijnt uw lieve zon;
 Ook een hut hoort uwe vooglen zingen,
 En elkeen schept water uit de bron!
 Grooten! u behoedt Hij licht voor smerte:
 Ons toch ook geeft hij een minnend herte;
 Elken dag looft Hem ons bede of lied.
 O! niet gij die nimmer hulp moet smeeken,
 Die nooit, knielend, de armen op moet steken,
 Neen, gij kent Gods hoogsten zegen niet!

Maar gij ook, gij moet sterven, rijken,
 Broeders....., en de dood neemt alles af.
 Wel mag op uw tombe marmer prijken,
 Als een hoon aan óns vergeten graf;
 Wel bewaart de balsem uw gebeente,
 Doch uw kroost schrikt van het lijkgesteente
 Waar zijn weelde eens zinken moet.....
 En versiert *mijn* graf geen beeld van rouwe,
 Levend zal er een aanbeden vrouwe
 Knielen met haar kroost, - mijn eigen bloed!

Liefdrijke engel! - Maar, eilaas! de doode
 Zal geen hulp meer brengen in uw nood.
 Droeve zwervers, beedlend om den broode,
 Wat toch zult gij, zoo men u verstoot?
 God! het minste vogellijn heeft voeder.....
 Heer! bescherm, bescherm ook de arme moeder;
 Zie meêdoogend neêr op ieder kind!
 O! 't is ijslijk met de dood te strijden
 Bij de vrees: zij blijven om te lijden,
 Zoo niet één als broeders hen bemint!.....'

III

Hij zweeg en op elk hoofd lêf zijne hand haar zegen,
 En toen, bij de avondkoelte, in 't bosch de vooglen zwegen,
     Zond de doodsklok in de verte
     Hare droeve galmen om,
     Wen uit menig rouwvol herte
     Een gebed ten hemel klom.

Januari 1855.

Een paar tafereeltjes

Het frissche bloemeken der min
Was in hun hert op eens ontloken.
FRANS DE CORT.

I

'k Weet in de dorre heif een lieflijk tafereel:
Een witgekalkte hut nabij een zwart kasteel;
't Slot door geboomte omringd met eeuwenoude kruinen,
De hut als in een lijst van hagelblanke duinen,
En als men deze ziet wen 't middag luidt op 't slot.
Stijgt uit haar schouw een wolkje als wierook op tot God....

Eens, zoo vermoeid dat schier de krachten mij begaven,
Stapte ik op 't stulpjen aan om daar mijn dorst te laven,
Te rusten in een woonst waar men, hoe arm in schijn,
Met weinig vergenoegd, toch moest gelukkig zijn.
Doch nauwlijks had mijn voet den drempel overschreden,
Of een gevoel vol smert doorrilde mijne leden:
Ik zag een blinden grijze, in eenen hoek geknield,
Die in zijn stramme hand een eiken gaanstok hield;
En zijn volwassen zoon, 't hoofd op de borst gebogen,
Staarde op een reiszak neêr, met tranen in zijne oogen. -
'Ook hier is ongeluk?.....' vroeg ik op stillen toon. -
'De menschen zijn zoo boos!' was 't antwoord van den zoon;
En hij verhaalde mij hoe zij sinds vele jaren,
Door arbeid, vrede en deugd, hier saêm gelukkig waren;
Hoe hen een plekje gronds, ontgind door eigen vlijt,
Met vruchten uit Gods zon van nooddruft had bevrijd,

Tot dat des Heeren hand, in hunne schoonste dagen,
 Zijn ouden vader plots met blindheid had geslagen,
 En hij, van ramp in ramp, tot diepe ellend gebracht,
 Met hem verhuizen moest vóór 't vallen van den nacht.
 't Was ginds de rijke graaf, die 't oud kasteel bewoonde,
 Die voor deze armen zich zoo onmeêdoogend toonde.

'k Liet hun eene aalmoes na, en met een troostend woord,
 Doch met de ziel vol rouw, ging ik naar 't lusthof voort.
 'Eilaas! zoo moet de deugd in de armoe steeds bezwijken!
 Waarom, o God! behoort 't geluk alleen den rijken?'
 Dus riep ik bitter uit, niet twijflend of op 't slot
 Bracht iedere uur haar tol van jubling en genot.
 Dan, staande vóór de brug en kronkelende wallen,
 Was 't ook een smerttooneel waarop ik 't oog liet vallen:
 Een maagd zat op den boord des waters gansch alleen,
 Schoon als het beeld der Liefde in blanken marmarsteen;
 Maar met de hand op 't hert, als dreigde dit te breken,
 Liet zij langs 't hangend haar een bron van tranen leken,
 Terwijl een zwanengroep, die zij te voeden plag,
 Stil-liggend vóór haar voet, meêlijdend haar bezag.....
 Zij was een eenig kind, en had eene uur te voren
 Haar vader, al haar heil en al haar lust, verloren.
 De dood was norsch en wreed de valbrug opgestapt,
 Als een veroveraar een vesting binnentrapt;
 En in dit grootsch kasteel, dat nooit dan weelde kende,
 Kreet thans een jonge schoone om troost in hare ellende.....

II

Zoo spoedig smelt de zon het ijs niet van een vloed
 Als liefde uit 's menschen hert de smerte wijken doet.
 Twee lanten waren om, bij 't zwerven door de heide,
 Toen mij het toeval weer naar de arme hut geleidde,

En ik van op een duin, verbaasd, des blinden zoon
 Zag spitten in een tuin, gelegen naast hun woon.
 Hij kwam me tegemoet met opgetogen herte,
 En riep mij welkom toe, blij-groetend uit de verte;
 Ik spoedde tot hem heen, om hem de hand te biên,
 En vond zijn' vader met een knaapjen op de kniën.
 Daar trof mij uit de hut de zangtoon eener moeder,
 Traag als een dankgebed ten hoogen Albehoeder.
 Het was zijn jonge vrouw; zij bloosde als zij me zag,
 Schuins blikkend naar een wieg waarin een wichte lag.....
 Wel was het brood niet wit dat zij me gullig boden,
 Hun rijkste drank was melk, hun beste stoelen zoden;
 Wel scheen hun kleeding grof, hun arbeid zwaar en druk,
 Toch, uit hun aller mond sprak opgeruimd geluk;
 En deed de blik der vrouw den man het herte zwoegen,
 Haar zwol de boezem op van moederlijk genoeg.

Dus ook, wanneer ik kwam aan 't eeuwenoud kasteel,
 Mocht ik getuige zijn van 't liefderijkst tooneel:
 Een speelboot wiegde zacht, bij plassend riemgeklater,
 In 't midden van den wal, op 't overlommerd water,
 Met de adellijke weeze en haar geliefde aan boord.....
 De jongling zag haar aan; de schoone sprak geen woord,
 Maar blikte omhoog, en bloosde, en hoorde in zoete droomen
 Den zang der vooglen na, die hupten op de boomen.
 Het bootje was omringd van gansch een zwanendrom,
 En dreef dus lustig voort met bruid en bruidegom,
 Tot hij haar handje nam, het drukkend in de zijne,
 Het kuste in liefdegloed, en sprak: 'Gij zijt de mijne!'
 Hij knielde vóór de maagd, zacht-smeevend om een zoen,
 Toen 't bootjen, aan een bocht, stil weggleed achter 't groen
 Eens boschjes, en alleen de zwanen raden deden,
 Hem werd de zoen gegund, zoo innig afgebeden.
 En 't was mij of rondom het alles levend werd,
 Als trilde in al wat groeide een jong en minnend hert!

Mei 1855.

Bij 't wandelen door het veld

Niets hebt ge in heel de wereld dan den schoot Van uwe moeder.
JAN VAN BEERS.

I

Het gansche veld is louter lust en leven:
Elke akker torscht een zegenrijken oogst,
En menig lied, de dank van menig kroost,
Stijgt op tot God uit bloemenvolle dreven.
De stedeling, die snakt naar buitenlucht,
Komt, opgeruimd, dees' overvloed aanschouwen,
En, dolend van gehuchte tot gehucht,
Benijdt het heil te midden dier landouwen.
Doch, vreemdeling, ook deze schijn misleidt;
't Is als de hut met groen klimop omhangen:
Van buiten zijn het blijde vooglenzangen,
Terwijl 't gezin er binnen snikt en schreit.
Wreed, wreeder dan ter stede in de engste gangen,
Heerscht hier de ellende in al haar aakligheid.
't Is hard, eilaas! nooit heil te mogen wanen,
Waar de aanblik niets dan stof tot heil ontmoet;
Te weten dat naast weelde en overvloed
Ontbering is, als naast een glimlach tranen...
Onschuldige armen, die op moeders schoot
't Gebrek naast u reeds hebt, gelijk de Dood
Ter zij' van een besmette.... Godes zegen
Dauwt niet voor u op de akkers van rondom;
Uw kindsheid lacht de lentepracht niet tegen,
Waar zelfs geen bloeme langs den boord der wegen
U honig aanbiedt als uw eigendom.
Licht moet uw moeder u nog spreken leeren
Als gij reeds lang kunt vreezen en ontberen....

En nauw zet gij alleen den voet ter straat,
 Nauw waagt gij u in onbekende rangen,
 Of treurig zucht gij om geheimen smaad,
 En al uw heil is vruchteloos verlangen.
 Dan voelt ge dat slechts moeder u bemint.
 Toch moet gij reeds haar zoetste zorgen derven:
 Niet meer bij haar is voedsel te verwerven,
 En, nog een lam, gedeerd door weêr en wind,
 Zwoegt gij om brood bij vreemden, droevig kind.
 Des avonds slechts ziet ze u vermagerd weder,
 En legt gij 't hoofd op hare knieën neder,
 Nog moede en bleek als weêr de dag begint.

Vaak met een rouwvol hert ziet ge andre kinderen
 Gelukkig in hunne ouderlijke woon,
 Aan zorg en weelde en moeders lach gewoon,
 Gerust dat niets hun spelen kan verhinderen;
 En weenend in de ziele gaat gij voort,
 Bedekt met lompen, op eens meesters woord,
 Gehoorzaam werken, zwijgen en benijden
 Wat God aan velen, maar aan u niet gaf.
 En zoo is 't u tot aan 't vroegtijdig graf: -
 Altijd miskend en steeds ootmoedig lijden....

Geen enkele dag is de uwe; telken morgen
 Hebt gij nog voor uw middagbrood te zorgen;
 En door een gril des noodlots legt gij 't hoofd
 Des avonds neêr, met hongrige ingewanden,
 Bewustloos of de arbeid uwer handen
 Bij dageraad u enkel hulp belooft.

Gerechte God! algoede bron des levens,
 Gij zelf scheidt nooddrift, maar voldoening tevens;
 Gij scheidt de hutten van paleizen niet!
 En toch zoovelen sterven van ellende,
 Terwijl zoo menig, die 't gebrek nooit kende,
 Hun spijs, - hun leven, - in riolen giet!

II

Liefdadigheid, o Mensch! is de opperwet des Heeren,
 En eigenbaat is onze wet....
 Om hooger op te gaan, om trotscher te regeeren,
 Wordt vaak een sterker voet op zwakker borst gezet;
 En zonder rouw wascht men de handen als de kleeren
 Van 't schuldloos bloed dat hen besmet.

De menschen zijn gebroeders.... o, gedenkt het, rijken!
 Naakt komt elkeen op de aarde, en zij verslindt ons naakt,
 Dat niet slechts wieg en graf ons allen doen gelijken,
 Daar ook liefdadigheid ons ware broeders maakt!

U is het leven zoet, - ontkent niet dat Gods gaven
 Het zalig maken, huichelt niet! -
 Maar de armen mogen nooit, hoe onverpoosd zij slaven,
 Betrouwen op 't geluk, steeds zwart is hun verschiet.
 De ellende is als een stempel op het hoofd van braven,
 Die hun den weg tot heil verbiedt.

Wat is hun de eer, de macht, het lot der samenleving?
 Wat 's hun de roem huns volks, de grootheid van hun land?
 Voor hen geen lauwerkroon in de algemeene streving,
 Geen kunst die uit hun ziel de droeve waarheid bant!

Gelukkigen, voor u is 't vaderland heel de aarde,
 Elk oord der wereld dat u lust;
 Voor hen heeft slechts hun dorp eene onbetwiste waarde.
 Ook, waarom zwerven gaan op onbekende kust?
 Hun zij de hut gejongd waar moeder hen eens baarde,
 En 't graf waar zij naast vader rust.

Zegt niet: 'De ziel weent vaak waar 't wezen lacht; het herte
 Bloedt onder fijn satijn als onder 't ruwste kleed.' -
 Hun teelt de bleeke ellende eene onverpoosde smerte,
 En lacht hun hulpe toe, verdwenen is hun leed!

Ver van paleizen bouwt men sombere gewelven,
 Galeien, waar de misdaad boet;
 Doch zijn ellende en smaad geen schande en ondeugd zelven?
 Zijn ramp en kwaad geen kindren van hetzelfde bloed?
 Hoevelen hebben hier, die daar hun grafkuil delven,
 Vergeefs gesmeekt bij d'overvloed!

Wee! wee! u die beticht en straft! - 't Zijn steeds uw broederen!
 De Alvader toch verheft ook de armsten in hun lot;
 Hun ook schenkt Hij den geest, den adel der gemoederen....
 Eilaas! zelf dit besef is hun een wreede spot!

Doch, neen! 't besef dier gunst verleene u moed, o armen!
 Heft de oogen tot de hemelwoon.
 Hoe doof uw broedren zijn voor al uw wee en kermen,
 In eeuwigheid zit God ten strengen rechtertroon.
 Het leven is zoo kort, en Hij zal zich erbarmen,
 Hij, alvermogend in zijn loon!

Juni 1855.

Op zijn sterfbed

Moed.... ik heb moed!
ZETTERNAM.

Vlaanderen, 'k heb aan 't bed gezeten waar een dichter stervend lag;
Op zijn wezen, wen ik weende, speelde een zaligzoete lach.
'God! zoo zuchtte ik in mijn wanhoop, weer neemt ge ons een' strijder af;
Weer versterkt de vreemde vijand: hij zal juichen op zijn graf...
Is 't dan waar, o Volkenvader, houdt de vreemde 't lot van 't land?'
Doch nu voelde ik 's veegen vingren samenkrimpen in mijn hand.
'Vlaandrens toekomst hoort den Vlaming!' riep zijn mond, terwijl zijn oog,
Reeds gebroken, plots herlevend, glansend blikte naar omhoog.
'k Zie die toekomst! sprak hij trillend; al wat valsch is, wordt verplet.
Met verjongde kracht rijst Vlaandren, en zijn bloed is onbesmet.
Kniel, kniel neder, juich in 't herte, buig het hoofd, en dank den Heer!'
En in zalige verzuchting gaf hij God zijn ziele weer.

Oktober 1855.

Als de vos de passie preekt

'k Weet een spreekwoord, eeuwen oud,
 En 't verjongt nog alle dagen.
 Vrienden, 't zou u wis behagen
 Dat ge in lied het hooren zoudt.
 't Komt niet over van de Franschen,
 't Is een vrucht bij ons gekweekt:
 'Als de vos de passie preekt,
     Boeren, wacht uw ganzen!'

Mieken vrijt met Karel nu;
 Velen kon zij reeds bekoren,
 En aan elk heeft zij gezworen:
 'Eeuwig, jongen, min ik u!'
 Karel, hoe hare oogjes glansen,
 O, geloof niet wat zij spreekt. -
 Als de vos de passie preekt,
     Boeren, wacht uw ganzen!

Vlaamsche vrienden, als een Waal
 Nestlen komt in onze streken,
 En van broedermin durft spreken
 Of van recht op eigen taal;
 Denkt hoe ons zijn volk doet dansen,
 En ons in de kleëren steekt. -
 Als de vos de passie preekt,
     Boeren, wacht uw ganzen!

Ligt ge in twist met uw geuur,
 Zit hij deerlijk in uw rapen,
 Ga er eerst eens goed op slapen;
 De advokaten zijn zoo duur!
 Uw proces heeft altijd kansen
 Als het geld hun niet ontbreekt. -
 Als de vos de passie preekt,
 Boeren, wacht uw ganzen!

Huichlaar met uw valschen lach,
 Waarom andren steeds betichten?
 Momus had maar twee gezichten,
 Gij, gij trekt er twee bij dag!
 Heden bidt gij rozenkransen,
 Schoon ge eens kerk en kluis ontweekt. -
 Als de vos de passie preekt,
 Boeren, wacht uw ganzen!

Vlaamsche vrienden, 'vranc en vrij'
 Zij de leuze die wij dragen;
 Moog zij velen niet behagen,
 Wat wij meenen, zingen wij!
 Nimmer zegg' men van ons stanzen,
 Dan jaloerschheid die zich wreekt:
 Als de vos de passie preekt,
 Boeren, wacht uw ganzen!

November 1855.

Een Duitsch liedje

Liefde, wijn, gezang en zwaerd
Maken ons Germanje waerd,
Knoopen ons met vasten band
Aan het dierbaar vaderland.

Liefde woont in elks gemoed;
Minnen doet het herte goed,
Zet het gloed en trotschheid bij;
Broeders, minnen moeten wij!

Waar de wijn ons tegenlacht,
Faalt het niet aan moed en kracht.
Vult de glazen, broedrenrij!
Lustig drinken moeten wij!

Dat gezang uit fieren mond
Vroolijkt klinke op Duitschen grond;
't Houde ons gul en vranc en vrij;
Broeders, zingen moeten wij!

En het zwaerd, in meengen strijd,
't Heilig Duitschland toegewijd,
Waar de vreugd ons hert doet slaan,
Gorden wij manhaftig aan!

Liefde, zwaerd, gezang en wijn
Moeten steeds vereenigd zijn;
Broeders, legt ook hand in hand:
Goed en bloed voor 't Vaderland.

8 Mei 1855.

Bertha de landverhuister

Neen, Vlamingen, laat u toch de ooren niet stoppen,
 Al smaakt gij hier menigen zuren beet brood.
 Wilt liefst uw verdriet in uw vaderland kroppen,
 Zoo zwaar als steen hier, doch ginder als lood.
 TH. VAN RIJSWIJCK.

Een oud matroos, wien velen hulp verleenen,
 Roeide in een bootje ons op de Schelde voort.
 Daar zeilde een schip met landverhuizers henen,
 En schot op schot viel groetend van zijn boord.
 ‘Wel u!’ zoo sprak een onzer, ‘die, vol moed en hoop,
 ‘Met spot en deernis neêrziet op 't uitgeputte Euroop!
 Een grootsch, een eervol doelwit streeft gij manwaerdig na:
 De vrijheid en de welvaart in 't jonge Amerika!’

Doch de oude matroos, met de riemen in handen,
 Aanschouwde hem treurig, en schudde het hoofd.
 ‘O!’ sprak hij, ‘zoo zelden in andere landen
 Ontmoet men 't geluk dat de hope belooft.

Gelooft een man, vergrijsd in zeegevaren:
 Geen vreemde lucht geeft leven aan het hert!
 Ik weet zoo wel wat menig is weêrvaren
 Die 't oord verliet waar hij geboren werd.’
 En zoo sprak hij van Bertha, die, over zee gegaan,
 Bij al haar moed en liefde, zooveel had uit te staan.
 Zij was een weeze in Vlaandren; een oom had ze opgevoed,
 Een oom, zoo hard voor 't meisjen, en ijskoud van gemoed.

Terwijl nu ons bootje op het wiegelend water,
 Zoo licht als een zwane, te dartelen lag,
 Verhaalde ons de zeerob, bij 't riemengeklater,
 Van toen hij het eerste op de *Amanda* ze zag.

't Schip lag op stroom, gereed om heen te varen.
 Ik was aan boord; wij voerden Duitschers meê;
 Zij stonden stil den oever aan te staren,
 Als wou hun hert niet meêgaan over zee.
 Ook Bertha, de arme weeze, lag toen met ons op stroom,
 Om naar de Nieuwe-Wereld te zeilen met haar oom.
 Plots zongen al de Duitschers, wyl 't anker werd gelicht,
 Doch Bertha weende in stilte, de handen vóór 't gezicht.

Ze zongen "vaarwel!" aan hun land en hun magen.
 Geen enkele die ooit nog zou keeren misschien....
 Doch *zij* dorst geen oog op heur Vlaanderen slagen;
 Zij nokte van "Hugo" en "weder te zien!"

Bij dage, op zee, zag niemand Bertha weenen;
 Toch vond haar oom hare oogen rood geschreid;
 Maar ging ik 's nachts voorbij haar slaapmat henen;
 Voor Hugo bad ze in rustlooze eenzaamheid.
 Want, hoe haar oom dien haatte, zij had hem steeds bemind;
 En onder 't herte droeg ze zijn liefdepand, een kind.
 Eilaas! hij was bij 't leger toen 't schip ter reede lag;
 't Was slechts zijn oude moeder die hare tranen zag!

En toen hij terugkwam zijn Bertha bezoeken,
 Om bruiloft te vieren, met vreugde in het hert,
 Bad knielend zijn moeder haar toch niet te vloeken,
 Want ijselijk vloekte hij oom in zijn smert.

Dan, Bertha kwam in wilde en woeste streken.
 Daar had haar oom al spoedig land en hoof;
 Maar 't meisje dorst van Vlaandren niet meer spreken,
 Dacht aan haar dorp, en werd zoo bleek als droef.
 Geen toren in de verte, waaruit een klokje klonk;
 De bosschen waren aaklig, waarin 't gevogelt zong;
 Vaak groette haar een jongeling, en noemde ze in zijn lied;
 Zij blikte hem in de oogen, - eilaas! 't was Hugo niet!

Neen.... Hugo was hier, in de hut zijner moeder;
 En deze lag krank, hare dood was nabij.
 - Mijn zoon, sprak zij teêr, gij hebt zuster noch broeder:
 'k Heb niemand dan U, ga niet henen van mij! -

Een planter ginds had Bertha uitverkoren.
 Oom schonk haar hand; doch zij, zij zegde: “neen!”
 Toen werd haar kind in eenen stal geboren,
 En oom joeg wreed haar uit zijn hoeve heen.
 Nu doolde de arme moeder bedrukt door weêr en wind,
 Met slechts een handvol doeken voor haar onschuldig kind.
 Zoo zwierf ze op Gods genade, met onbezweken moed,
 Terug naar 't verre zeestrand, langsheen een breeden vloed.

En hij dien zij lief had, verkromp hier van rouwe;
 Hij wrokte op zijn land, dat geen welvaren biedt.
 - Hoon Vlaandren niet, zoon! klonk de stem eener vrouwe;
 Toen 't rijk was, verlieten zijn dochters het niet! -

Voort! Bertha, voort! Zij baadde door rivieren,
 Van woud tot woud heldhaftig in haar smert;
 En dreigde haar 't gehuil van wilde dieren,
 Zij sloot haar kind nog dichter aan haar hert.
 Bloed vloede uit hare voeten toen 's avonds op wat mos
 Zij 't wichtje nederlegde bij d'ingang van een bosch.
 Dan zocht zij wilde vruchten, en, wakend gansch den nacht,
 Aanschouwde zij den hemel, en bad om nieuwe kracht.

En over het bed zijner moeder gebogen,
 Lag Hugo, wanhopig, zoo koortsig als zij.
 - Mijn zoon! riep zij uit, 'k zie de dood in uw oogen!
 Volg Bertha, genees, blijf niet langer bij mij! -

En vóór het licht zich over de aarde spreidde,
 Tot weêr de zon in bosschen onderzong,
 Toog Bertha voort, waarheen haar hert haar leidde,
 Tot haar 't geschut van schepen tegenklonk.
 Zoo kwam zij aan de haven, doodsbleek en afgemat,
 Waar ze op een steen ging zitten en om een aalmoes bad.
 Haar hert sprong op van vreugde, toen zij de *Amanda* zag,
 De *Amanda*, 't schip uit Vlaandren, dat weêr ter reede lag....

Verblijd u niet te innig, het kan u niet baten,
 Rampzalige! al zult gij welhaast onder zeil.
 Met hoop in uw smert hebt ge uw dorpen verlaten;
 Maar thans wacht u ginder noch hope noch heil!

Als licht matroos wist zij zich aan te kleeden,
 Kwam op ons schip, een pakjen in de hand,
 En wist zoowel ons allen te overreden
 Dat zij als knaap mocht meêgaan naar haar land.
 En weinige uren later, met slechts een halven last,
 Zeilde onze *Amanda* henen, den nieuwling in den mast.
 Geen enkel der matrozen had ooit den knaap gezien;
 Slechts ik... maar kon ik denken: zou 't Bertha zijn misschien?

Wie kan er des Heeren besluiten doorgronden!
 Zoo ras als zijn moeder was Hugo een lijk....
 De doods-klok had dubbelen rouw te verkonden;
 Het dorp bad voor weduwe en zoon tegelijk.

De *Amanda* had drij dagen als gevlogen;
 Toen trof 't geschrei eens kindekens ons oor....
 De kapitein, met vuur van woede in de oogen,
 Sprong in het ruim, doch Bertha was hem vóór.

Daar kroop zij aan zijn voeten, haar zuigling aan de borst.
 Zijn stem was als een donder, een bom die openborst.
 Doch zóó bad ze om genade, zóó hief zij 't wichtje omhoog,
 Dat hij, verstokte ziele, het hoofd op 't herte boog....

En nauwlijks ontscheept in deze eigene haven,
 Trok zij naar haar dorpken, herkleed en beschut.
 Men wees haar op 't kerkhof twee kruisen, twee graven,
 En verder, al weenend, een ledige hut....

Daar treurde zij, ontroostelijke moeder,
 Nog jaren lang, slechts levend voor haar kind;
 Bad elken nacht, vol hoop in d'Albehoeder,
 Voor hem dien zij tot zonde had bemind.
 Toen klopte er zeekren avond een reizer, oud en stram:
 't Was oom die ziek en rouwvol in 't dorpken sterven kwam...
 - Wat baat mij thans, zoo sprak hij, de rijkdom dien ik vond?
 Ik huiver voor een grafsteê in gindschen killen grond! -

Neen! zwervers op aarde, zoo ver van zijn vrinden,
 Zoo verre van 't land dat men Vaderland heet,
 Zoo verre van al wat wij heilig beminden,
 Is nimmer genoeg, maar wroeging en leed!'

Mart 1856.

Leve de kalot!

Op dien voet is schrijven geene
 kunst, - en wat dies meer.
 Professor DAVID. - *Taal- en letterkundige Aanmerkingen.*

Ach, vrienden, jonge vrinden,
 Waarom toch schrijft gij voort?
 Hebt gij dan, als ontzinden,
 Hun krijgsroep niet gehoord!
 'Wij zullen ze eens gaan kloppen!'
 Zoo riepen zij met spot.
 Gij - zijt nog kroezelkoppen,
 Zij - dragen een kalot!

Het zal u weinig baten,
 Wat bijval gij ontmoet.
 Gij zult uw pluimen laten:
 Zij steken ze op den hoed.
 Met u geen zegeprale;
 Ons Zaak ginge eer kapot:
 Gij kunt nog zelfs de tale,
 De taal niet der kalot!

Zij toch zijn hooggeleerden,
 Erkend door Kerk en Staat.
 't Is waar, voordezen scheerden
 Ze als wij denzelfden draad:
 Zij schreven ook gedichten;
 Maar, ach! 't liep in den pot.....
 Nu kniezen zij en ziften;
 Dat zit in hun kalot!

Als Dionys ten troone,
 Beslissen ze over kunst.
 Wel hem wien 't faalt aan 't Schoone,
 Maar hoog staat in hun gunst.
 Al ware hij te erbarmen,
 Al wat hij schrijft een klod,
 Zij dragen hem op de armen
 Tot boven hun kalot!

Het moet haar smertlijk wezen,
 Belangelooze schaar,
 Dat 't volk haar toch niet lezen,
 Niet knielen wil voor haar.
 't Volk mist gezonde reden.....
 'k Heb deernis met zijn lot.
 Als rechter opgetreden,
 Vertrapt het hun kalot!

Maar ik, mijn goede vrienden,
 Wanneer mijn poëzij
 Geen lezers meer kan vinden,
 Dan doe ik zoo als zij.
 A - B der middeleeuwen,
 'k Word taalgeleerde op slot;
 Schoon alle menschen geeuwen,
 Ik ook koop een kalot!

Augustus 1856.

Op Zetternams graf

Wie helpt me nu een Grafstê bouwen?
VONDEL.

Hier hebben wij den doode
Al weenend neêrgeleid.
Nog is met geene zode
Zijn grafterp overspreid;
Nog 't rouwkleed niet versleten
Waar ieder meê verscheen, -
En is hij reeds vergeten?
Ik sta hier gansch alleen.....

Alleen van al zijn magen,
Van heel zijn vriendendrom;
Niet een komt medeklagen:
Een jaar is heden om.
En toch is hij gevallen,
Door hoop op dank getroost.
Al strijdend voor ons allen,
Al lijdend voor zijn kroost!

'k Zie kostbaar praalgesteente
Hier rijzen t' allen kant:
Licht huldigt het gebeente
Van trots en onverstand,
Van machtigen op aarde,
Begraven met hun faam; -
Doch, heeft hun eer geen waarde,
In goud toch prijkt hun naam!

En hij, de rijkbegaafde,
 Die 't offer is geweest
 Der broedren die hij laafde
 Aan bronnen van zijn geest,
 Geen zuil, geen zerksteen roemen
 Wat martelaar hij was.
 O, ik toch, ik strooi bloemen
 Op zijn geheiligde asch!

Onvaderlandsche grooten
 Die 't vaderland regeert,
 Hem hebt ge altijd verstooten,
 En bastaardij vereerd.
 Zijn graf wacht de offerande
 Die men der Glorie biedt..... -
 Eilaas! gij kent, o schande!
 Zelfs zijne kindren niet!

Gij, broedren, die zijn weezen
 Zoo liefdriek voedt en kleedt,
 Kan 't waar, kan 't mogelijk wezen,
 Dat gij nu Hem vergeet?
 Wie vóór Hem zijn bezweken,
 In strijd voor eer en recht,
 Schonkt gij een huldeteeken;
 Waarom het Hem ontzegd?

Denkt, - ondank is de bode
 Van zelfverderf en schand.....
 Uit de asch van zulken doode
 Herbloeit een vaderland!
 Want heeft hij niet gegeven
 Meer dan ons iemand gaf?
 Telt zulk een jeugdig leven
 Niet dubbel in het graf?

Of schijnt de blijde zege
 U, broedren, reeds gewis?
 Herwint gij allerwege
 Wat u ontweldigd is?
 Geneest men reeds uw wonden,
 En plant gij een laurier?
 Zoo komt dit hier verkonden,
 Plant uwen lauwer hier!

Doch blijft men uw gemoederen
 Vertrapplen als uw recht,
 Dan zeker hier, mijn broederen,
 Een praalgraf opgerecht!
 Gezworen op 't gesteente
 Den strijd voor onzen stam;
 En trillen zal 't gebeente
 Van d'armen Zetternam!

10 October 1856.

Ik wil nog eenmaal zingen!

Gij hebt mijn toonen lief, als of zij de uwe waren.
 BEETS. - *Aan een Vriend.*

Ja, ik wil nog eenmaal zingen,
 Doch van land, noch kunst, noch eer;
 Mijn gemoed kan ik niet dwingen,
 Al zingt nu geen vogel meer.

't Zoet gevoel dat mij doet gloeien,
 Wil in zachte tonen vloeien:
 Vriendschap biede ik hulde thans.
 Welke dichters roem verlangen,
 Zij de schoonste mijner zangen
 Mijnen goeden vriende Frans!

Velen zijn mijn vrienden, velen.....
 Doch zoo menig slechts in schijn,
 Wen ook andren, hoe zij 't helen,
 Uit belang mijn vrienden zijn.
 Weinig, weinig zijn de goeden
 Die in 't herte een warmte voeden
 Rein en mild als zonneglans;
 En geen man mag zich beroemen
 Eedler vriend te kunnen noemen
 Dan mijn waerden makker Frans!

Zijn geen schatten hem geschonken,
 't Faalt hem niet aan kunde en geest;
 Doch hoevelen daarmêe pronken,
 Lapper, blijft hij bij zijn leest.
 Weelde moge in koetsen rijden,
 Armoê moog' die pracht benijden,
 Dwaas is de eeuwge menschendans!
 Nijd kan ons geluk niet deeren:
 Wat toch zou men meer begeeren
 Dan een herte als van mijn Frans?

Geen geheimen heeft dat herte,
 Of ik deel die, zuur en zoet,
 Even als ik vreugd en smerte
 Overgiet in zijn gemoed.

Wij zijn jong, en mogen blaken
Voor den beker der vermaken: -
Ons om 't hoofd een liefdekrans!
Liefde is 't eenig doel des levens;
Heil wie mint, en heil wie tevens
Een gezelschap heeft als mijn Frans!

Want ook liefde kan bedriegen,
Huichlen zij die men bemint....
Doch haar zoetste lach moog liegen,
En haar eed vervliege als wind, -
Vriendschap toch duldt geen mistrouwen;
Wijs is 't dus zijn heil te bouwen
Op het vast gemoed eens mans,
Die zou sterven voor uw leven,
Zooals ik het mijn zou geven
Voor mijn houwen trouwen Frans!

Rond een doodsbed zag ik magen,
Meer dan vrienden, weenend staan;
Nog was 't lijk niet weggedragen,
Of 't herdenken was gedaan.
Zulk een lot mag ik niet vreezen;
Ook met hem kan 't zoo niet wezen:
Nimmer scheidt de dood ons gansch.
Doet mij God de laatste blijven,
't Zij om op zijn graf te schrijven:
'Mijnen goeden vriende Frans!'

October 1856.

Morgen - middag - avond

Leid ons niet in bekoring.

Hoe schuldloos was de Schoone
 Nog bij het opstaan uit haar bed?
 Met eenen blos op iedre koone
 Deed zij al knielend haar gebed.
 Haar ziele was in het oog des Heeren
 Zoo rein en blank, zoo zuiver als
 Haar witte maagdelijke kleëren,
 Kuisch toegestrikt tot aan den hals.
 Haar hert joeg snel, toen zij haar moeder
 Met eenen kus in de armen sprong;
 En zij was vroolijk als haar broeder,
 Die in Gods zonne speelde en zong.

Geen smet, geen vlek, geen schaduw kleefde
 Van gansch den morgend op haar kleed,
 Alsof een engel om haar zweefde,
 Die zelfs het stof verstuiven deed.
 Maar 's middags, aan den disch gezeten,
 Zag haar een jongeling in het oog;
 Zij trilde zoo, dat ze onder 't eten
 Het hoofdje vaak ten gronde boog.
 En uit haar bevend handje glipte
 Van gansch een tros een enkle druif,
 Wier roode sap haar kleed bestipte
 Als bloed een schuchtre blanke duif...

En reeds des avonds had de Schoone,
 Bij 't wederkeeren tot haar bed,
 Een andren blos op iedre koone,
 En deed zij knielend geen gebed.
 Haar ziele was in 't oog des Heeren
 Zoo zeer bevlakt, bezoedeld, als
 Haar witte maagdelijke kleëren,
 Niet kuisch meer toe tot aan den hals.
 Thans is het lang sinds zij haar moeder
 Met eenen kus in de armen sprong,
 En vroolijk was zooals haar broeder,
 Die in Gods zonne speelde en zong....

Juni 1857.

???

.....
 .....
 Een Vlaming! - riep hij uit met bitter-grammen spot. -
     Weet gij waarvoor hij wordt gerekend?
     Als hij welsprekend
 Zijn rechten eischt, in naam van licht, van volk, van God,
     Keert men zich om, als voor een zot
     Die raaskalt in zijn kot!

.....
 .....

Twee bedelaars.

Mais un Dieu brille à travers nos ténèbres.
BÉRANGER.

Het arme kind zat vóór den Rechter;
Het weende stil en zei geen woord;
Hij sprak het aan met zoetheid echter,
Doch 't knaapje snikte en weende voort.

- Gij hebt gebedeld, kleine jongen,
Dus ving de Rechter minzaam aan;
Tot in een huis zijt gij gedrongen;
Waarom toch hebt gij dat gedaan?

- Mijn vader is onlangs begraven,
En, Heer, mijn moeder ligt zoo krank:
Ik vroeg wat geld om haar te laven;
Wij lijden armoê sinds zoo lang.

- Gij zijt nog jong en zoudt verdwalen,
Brengt niemand hulp in uw gezin?
Kind, zoo gij de aalmoes zelf moet halen,
Dring ongewenkt geen woning in.

- Ik had voor moeder, Heer, slechts water...
Ik ging ter straat, doorzwierf de stad.
Daar belde, en vroeg, en kreeg een Pater:
Ik ook, ik vroeg, - maar werd gevat....

- De Paters beedlen, kind, voor de armen;
Dat is hun plicht, naar Jesus' wet.
Bedroefden troosten, naakten warmen
En zieken helpen ze op hun bed.

- Een priester, ja, sloot vaders oogen,
En helpt ook moeder in haar nood;
Maar, Heer, ons bracht, uit mededoogen,
Nooit Bedelmonnik drank of brood.

- De wereld, kind, is boos en zondig,
Verloochent God voor 't aardsche goed,
Maar 't rijk der boozen is kortstondig;
Doch de arme Pater bidt en boet.

- Mijn moeder leerde mij zoo vurig
Den kinderblik tot God te slaan.
Ik bad aan vaders bed gedurig.
En bid voor haar nu met getraan.

- Maar eenmaal zult gij burger heeten:
Zal dan het land door u bemind?
Zult gij uw plicht in 't menschedom weten?
Dat leeren u de Paters, kind.

- Mijn vader zei mij menigwerven,
Te Waterloo werd hij gewond,
En hoe het beter is te sterven
Dan slaaf te zijn op eigen grond.

- Maar zoo ge uw moeder moest verliezen,
Wat zoudt gij doen in uwen rouw?
De beedlarij of 't sticht verkiezen
Waar u de monnik nemen zou?

- 'k Zou voor mij zelve, Heer, niet bedelen:
'k Zou werken, als mijn vader deed.
Het werk kan de armsten ook veredelen;
Hij minde als 't land het arbeidskleed.

- Gij kunt uw moeder luttel helpen;
Zoo ge in een sticht werdt opgevoed,
Zou ras de hoop haar tranen stelpen;
Uw later heil waar haar zoo zoet.

- Ach! ik heb zusterken noch broeder,
En ook, eilaas! geen vader meer.
O, laat mij bij mijn lieve moeder:
Geen monnik is zoo goed, o Heer!

‘k Zal 's avonds op een kerktrap knielen,
Ook voor u bidden in mijn hart;
Niet beedlen, neen, maar vrome zielen
Zal ik bewegen door mijn smert!’

Toen zweeg het kind; de Rechter wendde
Zich om, en wischte een warmen traan.
Zoovele liefde in zulke ellende!
Dat was hem door het hert gegaan.

‘Ga, kind; en God zij uw behoeder.
Dus beedlen, sprak hij, is geen schand.
Bemin altijd uw arme moeder...’
En legde een geldstuk in zijn hand.

Juli 1857.

Moeder en kind

BURGERLIJKE STAND OVERLIJDENS.

25 *Juni*. - ... Frans de Mey, 7 jaren, fabriekwerker.

26 *Juni* - ... Antonia Beeckman, echtgenoot van Pieter de Mey, 25 jaren, fabriekwerkster.

GENTSCHEN DAGBLADEN.

I

De jonge moeder leidt haar zoontje bij der hand....
 Zij keeren saam naar huis uit een dier spinfabrieken
 Waar mufte stoom of rook de frissche lucht verbant,
 En waar geen andren zijn dan bleekgekuchte zieken.
 Aanschouw hen als zij saam daar langs de huizen gaan:
 Het knaapje strompelt voort in grove holleblokken.
 De moeder ziet het droef en spreekt het teeder aan,
 Terwijl het minder gaat dan mede wordt getrokken.
 Het arme kind is ziek, zij ook is krank en moe;
 Toch poogt zij met een lach het nieuwen moed te geven;
 En 't slaat zijn oogjes op, en lacht haar minzaam toe;
 Maar, ach! zij voelt te wel zijn tenger handje beven.
 Het heeft de koorts, haar kind....
 En wen zij straat voor straat
 Het moed in 't herte spreekt, om rasser thuis te komen,
 Waar, zegt zij, 't middagmaal op hem te wachten staat,
 Gaan ze eene school voorbij, waaruit de kindren stroomen.
 Een school.... 't is als een zwerm, dat spelen ondereen.
 Hun gulle vreugde breekt het hert der arme moeder.
 Haar zoon ziet naar hen om, maar durft niet weenen, neen,
 Want zij spreekt hem met troost van zusterken en broeder.

Van vader spreekt zij niet, die in het gasthuis ligt...
 Maar 't kind weet al te wel, haar herte bloedt van rouwe;
 En 't weet ook dat zijn werk haar lijdensnood verlicht,
 Dat zij rampzalig is, zij jonge, zwakke vrouwe.
 Dan eindelijk zijn zij thuis, - een hooge zolder, waar
 Een buurvrouw kookt en waakt op de andre kleine kindren,
 De moeder plaatst het knaapje aan tafel nevens haar,
 En hoopt, de warme spijs zal zijne koorts verminderen.
 Haar andre wichtjes neemt zij beiden op den schoot;
 Doch onder 't streelen houdt ze onrustig 't oog geslagen
 Op hem die, nog zoo jong, misschien reeds wordt gedood
 Bij 't werk in een fabriek, en ziek is zonder klagen.
 Het knaapje zwijgt en proeft, - proeft weer en doet geweld...
 't Wil hem niet door de keel, het zou hem eerder stikken.
 'Ik kan niet!' roept het uit, en klappertandt, en helt
 Het hoofd naar moeder toe, en berst dus uit in snikken.
 En de arme vrouw snikt mee en sluit hem aan haar hert.
 Zij roept tot God om wraak voor zulk onschuldig lijden.
 Wanneer toch zal men hier van doodend werk en smert
 De zwakke teedre vrouw en 't arme kind bevrijden?

II

De zwakke teedre vrouw..... - Slechts vijf-en-twintig jaren
 Zijn zonder lente of zon haar over 't hoofd gevaren,
 En reeds is zij geknakt als een die om wat lucht
 Sinds haar geboortedag in eenen kerker zucht.
 Zoo leven, goede God! Nauw uit de wieg genomen,
 Niets wetend van 't gezang der voogden in de boomen,
 Nog onbekend met al wat in de lente bloeit,
 Wat in het water speelt of in de velden stoeit,
 Nauw op de zon verliefd, bij 't zien door zolderruiten,
 Of meegaan naar 't fabriek, om daar zich op te sluiten,

Om langer dan het licht de schepping juichen doet
 Te zwoegen elken dag met immer droef gemoed.
 Geen onderwijs, geen kunst, om door het alvermogen
 Des geestes nog geluk te toovren vóór hun oogen;
 Maar suffend in het hoofd en suffend in het hert,
 Verwelken als een bloem die afgereten werd.
 Zoo heilloos was de jeugd der zwakke teedre vrouwe
 Die nu den rouw eens kinds nog voelt bij eigen rouwe,
 En die niet denken durft op 't lijden van haar man,
 Verzekerd dat haar hert zooveel niet uitstaan kan. -

Haar man! - De goede God, die trouwe hulp der weezen,
 Scheen in haar droevig lot haar vader toch te wezen,
 Want ondanks haar verdriet in hare bleeke jeugd,
 De vrome maagd was schoon gelijk de blanke deugd.
 Ook, als des Heeren gunst, te midden van haar kwijnen,
 De liefde eens jongelings gelijk een zon deed schijnen
 In haar bedrukte ziel; toen zij van hem bemind,
 Zijn echtgenootte werd en moeder van een kind,
 Wat heeft zij dan al vast en inniglijk gebeden
 Dat nooit dat kind, als zij, in een fabriek zou treden;
 Wat heeft zij diep beslist dat zij geen enkele pijn
 Zou vlieden om dat kind gelukkig te doen zijn!
 En 't ligt nu op haar schoot met koude blauwe lippen;
 Zij voelt uit zijnen mond den adem brandend glippen,
 Voelt hoe zijn harte klopt, hoort hoe het klappertandt,
 Als had de dood het reeds genaadloos aangerand.
 En zij, eilaas! kan niets om zijne pijn te minderen,
 Dan weenen op het hoofd van hare onnoozle kinderen!

III

Het gasthuis, - droef verblijf, den rijken onbekend,
 Waar de arme wordt gebaard en waar zijn leven endt, -
 Het gasthuis was alweêr ontsloten voor twee zieken,
 Bij 't zeggen des poortiers: 'Nieuw voedsel uit fabrieken!'

Maar toen hij kort nadien de poort weer opendeed,
 Voor 't rijtuig dat met hen reeds naar het kerkhof reed,
 Toen sprak hij, want hij wist wat eens die lijken waren:
 'God! God! een zwakke vrouw, een kind van zeven jaren!'

En toen hij 's andrenndaags een jongen man liet gaan,
 Die lang was ziek geweest en veel had uitgestaan,
 Nam hij hem bij de hand, en, op den toon der smerte,
 Sprak hij hem van zijn vrouw, hem wijzend in de verte.
 'Zij rust in 't graf, eilaas! te samen met haar kind.....
 Gij weet het, zegde hij, hoe teer ze u heeft bemind.
 Zie wat zij mij voor u al stervend heeft gegeven:
 Een haarlok van haar hoofd.... Bewaar ze heel uw leven....
 En ook een van uw zoontje.- O, ween niet, vriend, want nu
 Is ze in den hemel, en daar bidt zij reeds voor u.
 De goede ziel! Haar kind was 's morgens overleden;
 Toen heeft haar hert niet lang meer met de dood gestreden.
 't Fabriek heeft haar geknakt, maar God schrijft alles op.
 Het leven is niet lang; 't is maar een herteklop
 In de eeuwigheid; daarom, gij moogt zoo droef niet weenen.
 God, die u dus beproeft, zal u ook kracht verleen.
 Uw zoontje stierf zoo zoet, een glimlach om den mond;
 't Was als een engel, 't kind! En tot den laatsten stond
 Heeft uwe vrouw voor u gebeden. O, de Algoede
 Zal zulke een martlares....'

Maar 's werkmans herte bloedde;
 En wat ook de poortier mocht zeggen en verzon,
 Hij vond geen enkel woord dat hem vertroosten kon.
 En de arme vader ging verplet en snikkend henen;
 Hij sloop de huizen langs, al waggelend op de beenen.
 Twee kindren in de wieg, twee dooden in het graf; -
 O name God de Heer hun allen 't leven af!

Juli 1857.

Kunst en goud.

Al uw gout is root van schaemte Nu het zulke meesters heeft.
POOT.

‘Tot wederziens! mijn goede jonge vrienden,
Zegde ik u lest; het scheiden deed u spijt.
Thans komt van zelf u de oude Pieter vinden:
Hij heeft gehoord wat kunstenaars gij zijt.
In zijne jeugd heeft hij de kunst benijd.
Nog heeft hij thuis penseel en stift en vedel....
Schoon hij sinds lang die aan de balken hing,
Voor kunst ontbloot hij toch zijn grijzen schedel:
Kunst komt van God, en God alleen maakt edel....
Laat mij dus nog wat zitten in uw kring!’

Gelijk één man zijn al de jongelingen
Plots rechtgestaan, op 't hooren zijner stem;
En Pieter ziet van allen zich omringen;
Elk drukt zijn hand, want elk eerbiedigt hem.
Zij weten wat al aangename dagen
Hij als een vriend bij kunstenaars sleet;
Hoe elk voor hem zijn werkhuis opendeed,
Hem zitten hield, niet slechts om nieuws te vragen,
Maar hooren wilde uit zijn oprechten mond
Hoe hij de kunst beoordeelde en verstond.
Zij weten hoe hij nog ten allen tijde
Bij schilders gaat als welkome ingewijde,
En ziet en roemt, of laakt en vit misschien,
Wat andren nooit of maanden later zien.

En nauwlijks zit hij neder in hun midden,
 Of vraag op vraag wordt pramend hem gedaan.
 Hij schuddebolt en hoort hen goedig aan.
 Men spreekt van kunst en zegent haar bestaan,
 Noemt eenen naam die nimmer kan vergaan, -
 En plots, hij voelt zijn herte sneller slaan,
 En laat geen stond meer om een antwoord bidden.

‘Al is hij dood dien gij daar hebt genoemd,
 Toch, zegt hij, moet hij eeuwig zijn geroemd.
 Hij had een hert als de engelen in den hemel...
 Nooit heeft hij wrok gekoesterd in zijn ziel.
 En welke ramp er dreigend naast hem viel,
 Steeds in zijn blik glom liefdevol gewemel.
 De jonge borst! Hij droomde gansch den dag,
 't Penseel in hand, op liefde, kunst en vrinden;
 Of zong een lied met stillen blijden lach,
 Waarin zijn hert gansch weder was te vinden.
 O! wie maar eens vóór zijn paneel hem zag,
 Wie met hem sprak, vast dat zij hem beminden!
 Maar geen die hem zoo zeer beminde als ik;
 Want hij was arm en danste door het leven.
 Een zolder slechts was hem tot woon gegeven;
 Maar hij zag nooit de toekomst in met schrik.
 'k Had hem gekend reeds vóór hij loopen konde.
 Vroeg werd hij wees, doch vroeg ook stortte God
 Zijn zegen uit op zijn betraande sponde:
 Verliefd op kunst, beheerschte hij het lot.
 En ik was daar, want 't was naast mijne woning,
 Dat hij zoo gul, zoo jong, zoo trotsch, het diep-
 Gevoeld tafreel ‘De spottende Arme’ schiep,
 Dat nu 't paleis mag sieren van een koning.

Ja, ik was daar, en zorgde - voor zijn brood...
Hij, losse geest, zoo vol van gulden droomen,
Mocht immers niet één stond voor honger schroomen?
Die vrees alleen hadd' zijne ziel gedood.
Ik waakte, - en zij, zij miste ook nooit te komen,
't Volksmeisje, dat des morgens met haar groet,
Gelijk een zon, licht stortte in zijn gemoed,
Hem eene zee door hert en hoofd deed stroomen.

Doch neen, van haar vertel ik thans u niet.
't Zij u genoeg te weten dat hij minde,
Dat nooit de glans der weelde hem verblindde,
En hem 't geluk geen oogenblik verliet.

Dan, in den tijd als honderdduizend tongen
Zijn eersten lof vermeldden door het land;
Toen hem de Roem als voortleidde aan de hand,
En zelfs de Nijd tot zwijgen was gedwongen,
Toen zag er hier, in onze stad, een heer,
Vol overmoed, verachtend op hem neêr.
Het was geen wulp van adellijken bloede,
Die hilde vroeg gelijk zijn voorgeslacht;
Het was een man die zijnen *niet* bevroedde,
Zoo men den geest meer dan den rijkdom acht;
Een die wel geen geslachtsboom kan ontrollen,
Die boeren had, slechts boeren tot zijn stam,
Maar die met goud een drijmast op kon vollen,
Een ruwe ziel, die 't goud voor de Almacht nam.
En hij, ook hij zag eens 'De spottende Arme';
Maar vond zich-zelf, zoo echt het wezen kon,
Terug in hem die, rechtstaande op een ton
Vol goud, een doek wil spannen voor de zon,
Opdat zij hem, en hem alleen verwarme.....

O! hij vloog op, gebeten in zijn hart,
 En blikte op hem die dus hem had getart,
 Met zooveel woede en onbesepte smart,
 Dat zijne vuist den jongling had verpletterd,
 Zoo mijn gelach niet tergend had geschetterd.
 Hij week terug toen ik mijn rechterhand
 Beschermend op den schilder nederlegde,
 Die niet begreep wat hem dus had ontbrand
 In razernij, en die geen woord en zegde.
 De dwaas viel uit, hoe ik te lachen stond.....
 Hoort wat zijn hart liet vallen uit zijn mond:

.....
 .....

‘Nu ieder hoofd voor onzen wil moet bukken,
 Nu alles plooit voor de almacht van het goud,
 Zou zich de Kunst uit onze banden rukken,
 Zoudt gij het zijn die ons bespotten zoudt?
 Gij zult, - gij zult vóór ons ook nederknielen,
 Want gij zijt arm, en droevig is uw lot.
 Goud lokt en knakt de schoonste en vrijste zielen:
 Goud, goud alleen, laat baden in genot!

Gij roemt de vrouw en hare liefdelonken.
 Zeg, is 't *uw* wijn die honderd maagden lust?
 Doet *gij* hun blik om uw juweelen vonken?
 Is 't op *uw* borst dat ook de schoonste rust? -
 Spot over u! - Als zij in koetsen rijden
 Aan onze zijde, en vliegen door de stad,
 Kunt gij - te voet - slechts wrokken en benijden,
 Wen u het slijk der wielen nog bespat!

Waar prijkt een troon? Ons goud kan hem doen breken,
 Al stond hij vast geworteld in een rots;
 En op zijn puin, bij één, één enkel teeken,
 Rijst plots een nieuwe, als uit den bliksem Gods.
 Gij raast: 'Het volk bemint de kunstenaars.....'
 Goud, goud alléén, is meester over 't volk:
 Wij rinklen, - en het springt op legerscharen,
 Valt vóór kanons gelijk een hagelwolk!

Geen adel meer dan de adel der miljoenen;
 Geen majesteit dan goud bij overvloed.
 Dat elk ons vloek', het goud zal ons verzoenen;
 Dat bloed ons vleck', het wast ons van het bloed!
 En na de macht, de weelde van het leven,
 Verrijzen wij in marmersteen en brons:
 De Kunst voortaan geen standbeeld meer verheven;
 Het mensdóm zwijge, en 't goud vereeuwige ons!

Dat zal, dat zal! want onze wil, - al viele
 De laatste troon, - is eeuwig en alleen.
 Gij weet het, gij, in de onmacht uwer ziele.
 Verknaag uw hert of maak het tot een steen!
 Ik zie u reeds aan mijn paleis gekomen,
 En bellen met uw hoed in uwe hand.
 't Zal lustig zijn te ontwaken uit uw droomen,
 In mijn portaal te kruipen in het zand!.....'

.....
 .....

Een spotlach volgde op deze laatste woorden.
 Ik stond verplet door zooveel overmoed.
 De schilder zweeg en glimlachte even zoet
 Als immer; 't was of alles wat wij hoorden,
 Die schaterlach, die dwaze woordenvloed,
 Zijn kalme ziel met geenen rimpel stoorden.....

Doch ras trad ik tot ééne voet van hem
 Met al zijn goud, en grinnikte met klem:
 ‘Gij hoont hem, ja..... God zelven zoudt gij honen,
 Zoo gij Hem ooit zaagt wandlen op de straat!.....’
 En ‘k wilde gansch zijn nietigheid hem toonen,
 Ik, arme Piet, hem spuwen in ‘t gelaat;
 Maar had den tijd niet, want, al schouderchokkend,
 Trok de eedle ziel, de schilder mij vandaan,
 Gaf mij den arm, en zegde in ‘t henengaan:
 ‘Doe zulk een dier toch zooveel eer niet aan!
 Is hij het waard dat ge u kwaad bloed berokkent?’
 Hij sprak geen woord van heel het voorval meer,
 En leidde mij naar zijnen zolder weer.
 Ik stak mijn hoofd door ‘t raamken van den gevel,
 Om frissche lucht te scheppen, wijl mijn bloed
 Nog kookte bij het branden van mijn wrevel;
 Maar plots verkoelde en temperde die gloed.
 ‘Dag, Pieter!’ klonk een stem me te gemoet,
 Een zilvren stem, uit ‘t venster van rechtover.....
 Daar glanst mij twee oogjes, tusschen ‘t loover
 Eens rozelaars, zacht tegen met een lach.
 ‘t Was de vriendin des schilders die ik zag,
 En ik werd kalm bij ‘t lieve stemgetoover.
 De jongling kwam en wisselde ook een' groet,
 En gansch een zon ging op in zijn gemoed;
 Want, weêrgekeerd vóór een van zijn paneelen,
 Begon zijn hert zijn lievingslied te kweelen.
 Nooit had dit lied mijn ziele dus ontroerd.
 Wat stak het af, gemoedvol, tegen ‘t snoeven
 Van hem wien ‘t goud zoo hoonend had vervoerd!
 Ik dronk het in en mocht een hemel proeven.
 Dat lied, dat lied was zaligheid van hem.
 Ik zing het na met mijn gebroken stem:

.....
 .....

'Een zolder is mijn woning,
 En armoede is mijn deel,
 Toch ruil ik met geen koning
 Zijn staf voor mijn penseel.
 Mij, priester van het schoone,
 Vlecht God een gloriekroone,
 En wie mij hate en hoone,
 Ik voede wrok noch smart.
 Dat dwazen goud begeeren,
 Wat weelde ik moet ontbeeren,
 Als wierookvat des Heeren,
 Van dank gloeit mij het hart!

De Kunst heeft alle volken,
 Alle eeuwen tot gebied;
 Want kunsten zijn de tolken
 Van al wat grootheid hiet.
 Maar stafs en tronen breken;
 Doet de eeuwen ervan spreken:
 Geen rijk of 't is bezweken,
 En Cresus wordt bespot.
 Doch, hoe men hem, ontzinde,
 Veracht, als wie hem minde,
 Homerus, arme blinde,
 Homerus is een God!

Voor schatten noch juweelen
 Is mijne ziele veil.
 Wat deeren mij kasteelen?
 De Kunst is al mijn heil.
 Hier op mijn zolder droomen,
 Speelvaren op de stroomen,
 Of slapen onder boomen,

Het hert van kommer vrij;
 De kleinste bloem bezielen,
 Geen vogelnest vernielen,
 Maar voor den Schepper knielen,
 Dat gunt de Algoede mij!

Komt hier geen weelde binnen,
 Nooit gaat de liefde eruit;
 Beminnen, - mij beminnen, -
 Niets anders kan mijn bruid.
 Zij draagt satijn noch kanten,
 Heeft koetsen noch trawanten,
 Doch vonklen diamanten
 Niet heller dan haar blik.
 Zij zingt geheele dagen.
 Miljoenen! durft het wagen
 Naar liefde haar te vragen,
 Al is zij arm als ik!

Ja, wij zijn arm, doch vreezen
 Uw' haat niet als uw gunst;
 Want arm en trotsch te wezen
 Is de adeldom der Kunst.
 Als voogden in de dreven
 Blij-fladdrend ommezweven,
 Zoo dartlen wij door 't leven,
 Ons koestrend in Gods zon.
 Moog 't graf ons nimmer scheiden.....
 Wie overleeft van beiden,
 Als nooit geliefden schreiden,
 Zal weenen als een bron.....'

.....
.....

'Zijn lied was uit, maar plots van achter 't loover
Des rozelaars, in 't venster van rechtover,
Klonk nu een zang, zoo schuchter en zoo fijn,
Dat hij een dank der liefde scheen te zijn.
En heel dien dag, bij 't zwerven door de straten,
Heb ik, verdwaald, gelijk een kind gedaan:
Zoo los en blij, zoo trotsch en uitgelaten!
Ik zag noch hoorde, en sprak mij iemand aan,
Ik liet als gek hem zonder antwoord staan!'

Juli 1857.

